

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง อิทธิพลของครูผู้สอนภาษาอังกฤษต่อความสำเร็จในการเรียนภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งแยกตามหัวข้อได้ดังต่อไปนี้

1. การสอนเพื่อการสื่อสาร

1.1 ระดับความสามารถทางภาษาของผู้เรียน

1.2 วิธีการสอนภาษาอังกฤษ

2. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1 จิตวิทยาการศึกษาเกี่ยวกับการเรียนรู้ทางภาษา

2.2 ทฤษฎีการเรียนรู้ภาษา

2.3 ภาษากับทฤษฎีจิตวิทยา

2.4 ทฤษฎีไวยากรณ์ ปรวรรต ของชอมสกี

2.5 การเรียนภาษาแม่กับการเรียนภาษาที่สอง

2.6 การประยุกต์ทฤษฎีในการสอนภาษา

2.7 การวิจัยผสานวิธี

3. ความสำคัญของการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน

3.1 บรรยากาศที่พึงปรารถนาในชั้นเรียน

3.2 ประเภทของบรรยากาศในชั้นเรียน

4. ทฤษฎีปรากฏการณ์วิทยา

4.1 การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน

4.2 การรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู

4.3 ตัวแปรด้านผู้เรียนที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4.4 ความสำคัญของภาษาต่างประเทศ

4.5 ธรรมชาติ/ ลักษณะเฉพาะของการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ

4.6 อิทธิพลที่มีผลต่อการเรียนภาษาต่างประเทศ

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ

5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ

การศึกษาอิทธิพลของผู้สอนภาษาอังกฤษต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาในฐานะเป็นปรากฏการณ์พฤติกรรมการแสดงออกของผู้สอนที่มีต่อผู้เรียน ที่ได้เกิดขึ้นและกำลังดำรงอยู่อย่างเป็นปัญหาในสังคมไทยในปัจจุบัน

ปรากฏการณ์ดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการตระหนักในความจำเป็นและเห็นความสำคัญในการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ จึงได้มีการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาก่อนขั้นพื้นฐาน โดยจัดให้มีมาตรฐานและสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ทั้งมาตรฐานการเรียนรู้แกนร่วม และมาตรฐานการเรียนรู้แกนเลือก (กองวิจัยทางการศึกษา, 2546, หน้า 2)

หลักสูตรการศึกษาก่อนขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศ ที่มีจุดประสงค์ที่จะพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเพิ่มศักยภาพของผู้เรียนให้สูงขึ้น สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุขได้บนพื้นฐานของความเป็นไทยและความเป็นสากล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, หน้า คำนำ)

การสอนเพื่อการสื่อสาร

การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษตามหลักสูตรภาษาต่างประเทศ พุทธศักราช 2544 ได้เปลี่ยนแปลงไปจากการใช้กฎเกณฑ์ไวยากรณ์ การฝึกกระสวนประโยค และเน้นความถูกต้องในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร คือ การใช้ภาษาในสถานการณ์ที่เป็นจริง (Scott, 1979 อ้างถึงใน Johnson & Morrow, 1981) สรุปว่า การสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร มีแนวคิดคือ ใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร เป้าหมายในการสอนภาษา คือ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการสื่อสาร ส่วนหัวใจในการสอน คือ การใช้กิจกรรมทางภาษาเป็นสื่อในการสอน

การเรียนการสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (กองวิจัยทางการศึกษา, 2546, หน้า 31) มีหลักการดังนี้

1. สอนให้เกิดการเรียนรู้และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษา
2. เนื้อหาที่ใช้มีพอสมควรเท่าที่ใช้ในชีวิตประจำวัน
3. การใช้กิจกรรมทางภาษาเป็นเครื่องมือในการฝึก และถือเป็นหัวใจของการดำเนินการสอน

การสอน

4. การสอนยึดนักเรียนเป็นสำคัญ ครูเป็นผู้ชี้แนะ ส่งเสริมความสามารถในการแสดงออก และความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน

5. การสอนเน้นทักษะรวมมากกว่าทักษะเดียว (ทักษะสัมพันธ์) และเน้นพัฒนาการทางภาษา

สุจิตรา สวัสดิวงษ์ (2539) ได้เสนอแนวคิดว่าการสื่อสารจะมีประสิทธิภาพได้ดีเพียงใดขึ้นอยู่กับความสามารถในการเลือกใช้รูปแบบภาษาให้เหมาะสมกับจุดประสงค์และสถานการณ์ (Harmer, 1983, pp. 44-45 อ้างถึงใน กรมวิชาการ, 2542, หน้า 29) และ เซวีกัน (Savignon, 1983, หน้า 32 อ้างถึงใน กรมวิชาการ, 2542, หน้า 29) ได้สรุปลักษณะสำคัญของกิจกรรมเพื่อสื่อสารไว้ 6 ประการ ดังนี้

1. ความต้องการในการสื่อสาร (Desire to Communicate) กิจกรรมที่จะให้ผู้เรียนกระทำเพื่อฝึกใช้ภาษา เพื่อการสื่อสารต้องสร้างความต้องการที่จะสื่อสารให้กับผู้เรียน ถึงแม้ผู้เรียนกระทำความรู้สึกรู้สึกหรือความจำเป็นในการสื่อสาร
2. จุดประสงค์ของการสื่อสาร (Communicate Purpose) กิจกรรมให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาเพื่อจุดประสงค์ของการสื่อสารที่แท้จริงมากกว่าให้ฝึกใช้ตัวภาษา และกิจกรรมนั้นควรมีช่องว่าง (Gap) ซึ่งเป็นช่องว่างระหว่างข้อมูล (Information Gap) หรือช่องว่างของความคิดเห็น (Opinion Gap) เพื่อให้ผู้เรียนพยายามเชื่อมช่องว่างดังกล่าวในขณะที่กำลังสื่อสาร
3. เนื้อหาไม่ใช้รูปแบบของภาษา (Content not Form) ขณะผู้เรียนกำลังทำกิจกรรม ความสนใจของผู้เรียนต้องอยู่ที่สิ่งที่พูด (What to Say) ไม่ใช่อยู่ที่ว่าจะพูดอย่างไร (How to Say) ผู้เรียนต้องมีข้อมูล (Message) ที่ต้องการจะสื่อสารเสมอ
4. ความหลากหลายของภาษา (Variety of Language) กิจกรรมนั้นต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาหลายรูปแบบ ไม่ใช่เฉพาะรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ผู้เรียนควรมีความรู้สึกละอิสระในการใช้ภาษาที่ไม่มีการเตรียมตัวมาก่อน และใช้แหล่งข้อมูลใดก็ได้ที่ผู้เรียนเป็นผู้เลือก
5. ไม่มีการแทรกแซงจากผู้สอน (No Teacher Intervention) กิจกรรมนั้น ผู้เรียนเป็นผู้กระทำและกระทำกันเองระหว่างผู้เรียนมากกว่าทำกับผู้สอน ผู้สอนไม่ไปเกี่ยวข้องแม้จะเป็นการแก้ไขข้อผิดพลาดหรือการประเมินการร่วมกิจกรรมของผู้เรียน ผู้สอนควรประเมินผลสุดท้ายของกิจกรรมเมื่อกิจกรรมนั้นเสร็จสิ้นลง การประเมินต้องดูที่การบรรลุจุดประสงค์ของการสื่อสาร ไม่ใช่การใช้ภาษาที่ถูกต้อง
6. ไม่มีการควบคุมวัสดุที่จะฝึก (No Materials Control) กิจกรรมที่จัดต้องไม่กำหนดภาษาที่ผู้เรียนต้องใช้ ผู้เรียนควรมีโอกาสที่จะเลือกที่จะสื่อสารอะไร และอย่างไร ด้วยตนเอง

เซวีกัน (Savignon, 1983, p. 32 อ้างถึงใน กรมวิชาการ, 2542, หน้า 30) เสนอแนะให้ใช้ลักษณะสำคัญทั้ง 6 ประการนี้เป็นเกณฑ์พิจารณาว่ากิจกรรมที่ผู้สอนจัดให้ผู้เรียนนั้นมีความเป็นกิจกรรมเพื่อการสื่อสารเพียงใด อิทเทิลวูด (Littlewood, 1983, pp. 17-18 อ้างถึงใน กรมวิชาการ,

2542, หน้า 30) ได้สรุปประโยชน์ของกิจกรรมเพื่อการสื่อสารที่มีต่อการเรียนการสอนไว้ 4 ประการ ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะโดยรวม (Whole-Task Practice)
2. ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจ ช่วยให้ผู้เรียนสามารถสื่อสารได้ดียิ่งขึ้น
3. ช่วยให้การเรียนภาษาเป็นไปอย่างธรรมชาติ การเรียนภาษาเกิดขึ้นภายในตัวของผู้เรียนไม่ได้เกิดจากการสอนของครู
4. สามารถสร้างบริบทที่จะช่วยเสริมการเรียนรู้ กิจกรรมเพื่อการสื่อสารจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนด้วยกัน และระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนที่สนับสนุนให้ผู้เรียนแต่ละคนได้ใช้ความสามารถในการเรียนได้อย่างเต็มที่

1.1 ระดับความสามารถทางภาษาของผู้เรียน

โครงสร้างของหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) กำหนดตามระดับความสามารถทางภาษาและพัฒนาการของผู้เรียน (Proficiency-Based) เป็นสำคัญโดยจัดแบ่งเป็น 4 ระดับ (สำนักงานทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ, 2546, หน้า 5)

1.1.1 ระดับเตรียมความพร้อม (Preparatory Level) ในช่วงชั้น ป.1-ป.3

1.1.2 ระดับต้น (Beginner Level) ในช่วงชั้น ป.4-ป.6

1.1.3 ระดับกำลังพัฒนา (Developing Level) ในช่วงชั้น ม.1-3

1.1.4 ระดับก้าวหน้า (Expanding Level) ในช่วงชั้น ม.4-6

การเรียนการสอนตามวิธีตามแนวการสอนเพื่อสื่อสารนั้น สุมิตรา อังวัฒนกุล (2539, หน้า 112-115) ได้สรุปขั้นตอนสำคัญ ๆ ไว้ดังนี้

1. ขั้นเสนอเนื้อหา (Presentation) เป็นขั้นเน้นการเรียนรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมาย และวิธีการใช้ภาษาที่เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ควบคู่ไปกับการเรียนรู้กฎเกณฑ์ทางภาษาได้
 2. ขั้นการฝึก (Practice/ Controlled Practice) เป็นขั้นตอนที่ให้ผู้เรียนภาษาที่เพิ่งเรียนใหม่ในลักษณะของการฝึกแบบควบคุม โดยมีผู้สอนเป็นผู้นำในการฝึก โดยมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนจดจำรูปแบบของภาษาได้
 3. ขั้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร (Production) เป็นการนำภาษาไปใช้จริงนอกชั้นเรียนเพื่อให้ นักเรียนได้ลองใช้ภาษาในสถานการณ์ต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดยผู้สอนเป็นเพียงผู้แนะแนวทาง
- จากแนวคิดดังกล่าวอาจสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการสื่อสารนั้นแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นแรกการเสนอเนื้อหา ซึ่งเป็นขั้นที่ครูให้ข้อมูลทางภาษาเพื่อมุ่งให้นักเรียนได้เรียนรู้และทำความเข้าใจรูปแบบและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ทางภาษา ขั้นที่สองเป็นการฝึก

เพื่อให้นักเรียนทำความเข้าใจความหมายวิธีการใช้ภาษา โดยครูผู้สอนจะเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมการฝึกอย่างใกล้ชิด และขั้นสุดท้ายได้แก่แข่งขันการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร เพื่อให้ นักเรียนได้ทดลอง ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ด้วยตนเอง ส่วนครูผู้สอนจะเป็นเพียงผู้คอยแนะนำ ช่วยเหลือและประเมินการจัดกิจกรรม

1.2 วิธีการสอนภาษาอังกฤษ

ในการเรียนภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาต่างประเทศมีวิธีสอนหลายวิธี แต่ละวิธีมีทั้ง ข้อดี และข้อเสีย ครูผู้สอนจึงควรที่จะศึกษาวิธีการสอนแต่ละวิธีให้เข้าใจเพื่อที่จะสามารถเลือก นำไปใช้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน และจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในแต่ละ ระดับชั้น ตลอดจนช่วยให้ดำเนินการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

กองวิจัยทางการศึกษา (2544 , หน้า 57-114) ได้รวบรวมวิธีสอนภาษาอังกฤษไว้ดังนี้

1. วิธีการสอนเพื่อการสื่อสาร (The Communicative Approach)

เป็นวิธีการสอนที่ใช้เทคนิคการสอนหลาย ๆ แบบผสมผสานกัน ยึดหลักการสอนเพื่อ การสื่อสารเป็นสำคัญ โดยนำการสอนแบบตรง การเลียนแบบ และท่องจำเข้ามาแทรกในการฟัง บทฟัง และพูดนำไวยากรณ์มาแทรกในการสอน มีการสรุปกฎเกณฑ์ เน้นทักษะการใช้ภาษาเป็น สำคัญ

2. วิธีสอนภาษาเพื่อสื่อสารตามธรรมชาติ (Whole Language)

เป็นการสอนที่มีลักษณะเป็นไปตามธรรมชาติ การใช้ภาษาและสภาพแวดล้อมทาง สังคม โดยเน้นการพัฒนาภาษาด้วยการบูรณาการทักษะ ฟัง-พูด-อ่าน-เขียน

3. วิธีสอนแบบกิจกรรม (10 Minutes For Student)

เป็นการแข่งขัน โดยทบทวนเนื้อหาก่อนทำการแข่งขัน มีกติกาการแข่งขันการบันทึก คะแนนและทำการตัดสิน ผู้ชนะได้รับคำชมเชย ผู้ได้คะแนนน้อยต้องทำกิจกรรมที่มีประโยชน์

4. วิธีสอนแบบไวยากรณ์และแปล (The Grammar Translation Method)

วิธีสอนแบบนี้เรียกว่า วิธีสอนแบบคลาสสิก (Classical Method) เน้นการสอน ไวยากรณ์และการแปลเพื่อให้สามารถอ่านคำราและวรรณคดีอังกฤษ รวมทั้งเห็นคุณค่าของ บทประพันธ์ภาษาต่างประเทศ

5. วิธีสอนแบบตรง (The Direct Method)

เป็นการสอนที่มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนใช้ภาษาเพื่อสื่อสารได้ มีความสามารถ ที่จะนำ ภาษาต่างประเทศที่เรียนไปใช้ในสังคมที่พูดภาษาต่างประเทศนั้นได้ เน้นการเรียนรู้ วัฒนธรรม ของเจ้าของภาษา รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับชีวิตประจำวันของผู้พูดภาษานั้น ๆ ด้วย จึงนิยมใช้เจ้าของ ภาษาหรือผู้ที่มีความสามารถใกล้เคียงกับเจ้าของภาษาเป็นผู้สอน

6. วิธีสอนแบบฟัง-พูด (The Audio-Lingual Method)

เป็นการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนสามารถสื่อสาร โดยใช้ภาษาต่างประเทศที่เรียนได้ โดยผู้เรียนจะต้องฝึกภาษาที่เรียนนั้น ซ้ำ ๆ จนเกิดเป็นนิสัย สามารถพูดได้โดยไม่ต้องหยุดคิด ผู้สอนต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษาให้แก่ผู้เรียนในการเลียนแบบ ส่วนผู้เรียนนั้นเป็นผู้ลอกเลียนและปฏิบัติตามผู้สอน

7. วิธีสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบความรู้ความเข้าใจ (The Cognitive Code Learning Theory)

เป็นการสอนที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาความสามารถที่จะเข้าใจภาษาเป็นสำคัญการเรียนภาษาต่างประเทศควรให้ผู้เรียนได้รู้ระบบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของภาษาที่เรียนนั้นก่อนที่จะนำไปประยุกต์ใช้ เน้นการพัฒนาทักษะทั้ง 4 ตั้งแต่แรก แต่ไม่ใช้การฝึกซ้ำ ๆ ตามวิธีสอนแบบฟังพูด

8. วิธีสอนแบบเงียบ (The Silent Way)

เป็นการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ใช้ความสามารถที่จะใช้ภาษาด้วยตนเอง ผู้สอนเป็นเพียงผู้ช่วยเหลือในสิ่งที่จำเป็นเท่านั้น ผู้เรียนจะต้องพยายามนำสิ่งที่ตนรู้อยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์และจะต้องจดจ่ออยู่กับบทเรียนตลอดเวลา

9. วิธีสอนแบบการตอบสนองด้วยท่าทาง (The Total Physical Response Method)

เป็นแนวการสอนภาษาต่างประเทศแบบใหม่ที่มีความสำคัญต่อการฟังเพื่อความเข้าใจ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ที่สนุกสนานในการเรียนเพื่อการสื่อสารเป็นภาษาต่างประเทศ และกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ต่อไปหลังจากเรียนในระดับเริ่มต้นแล้ว

10. วิธีสอนแบบชักชวน (Suggestopedia)

เป็นการสอนที่อิงแนวคิดที่ว่า สมองของมนุษย์นั้นเปี่ยมด้วยพลัง แต่ถูกนำมาใช้เพียงเล็กน้อย ผู้สอนจึงควรโน้มน้าวให้ผู้เรียนได้ใช้พลังสมองของตนอย่างเต็มที่โดยขจัดความกลัวและข้อห้ามต่าง ๆ อันเป็นอุปสรรคในการเรียนภาษา ควรให้ผู้เรียนได้เรียนด้วยความสนุกสนาน ผ่อนคลายทางจิต จัดบรรยากาศห้องเรียนให้สะดวกสบาย สนุกและผ่อนคลาย จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้เร็วและมีประสิทธิภาพ วิธีสอนแบบชักชวนนี้มุ่งให้ผู้เรียนเรียนภาษาที่ใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน

11. วิธีสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ (Community Language Learning)

เป็นการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นหลัก เน้นการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้สอนต้องมีความเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างปฏิกริยา ตอบโต้ทางกายของผู้เรียน รวมทั้งปฏิกริยาตอบโต้ เพื่อป้องกันตัวตามสัญชาตญาณและความต้องการในการเรียน จุดมุ่งหมายเพื่อต้องการให้ผู้เรียนใช้ภาษาที่เรียนติดต่อสื่อสารได้ นอกจากนี้ยังต้องการ

ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการเรียนรู้ของตนเองเพื่อเพิ่มความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้

12. วิธีสอนโดยใช้สื่อประสม

เป็นวิธีสอนที่ส่งผลต่อการเรียนการสอนโดยช่วยยกระดับด้านทักษะบูรณาการ ทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนให้สูงขึ้นทุกด้าน อีกทั้งยกระดับความเข้าใจเกณฑ์ทางภาษามากขึ้นด้วย โดยใช้สื่อประสมทั้ง 5 ในการสอน คือ บัตรนิทาน แลบบันทึกเสียงนิทาน บัตรงาน บทบาทสมมติ แบบฝึกอ่านในใจและแบบฝึกหลักเกณฑ์ทางภาษา ขั้นตอนในการใช้แต่ละสื่อขึ้นอยู่กับเนื้อหากิจกรรมและการพิจารณาของครูผู้สอน

13. วิธีสอนโดยใช้เกม

เป็นวิธีสอนโดยใช้เกมในการนำเข้าสู่บทเรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีความสนใจที่จะเริ่มเรียน หรือเป็นการทบทวนความรู้เดิม หรือใส่ในขั้นการดำเนินการสอน เพื่อให้กิจกรรม การเรียน การสอนของครูน่าสนใจ ผู้เรียนไม่เบื่อหน่าย ทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนเล่นใน ว่างให้เกิดประโยชน์ได้

14. วิธีสอนโดยใช้เพลง

การสอนโดยใช้เพลง แม้ไม่มีลำดับขั้นสอนแต่ก็สามารถใช้เพลงได้ทุกชั้นของการสอน การสอนวิธีนี้จึงทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ไวยากรณ์อังกฤษ และความเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษสูงขึ้น

15. วิธีการสอนโดยใช้นั่งสอส่งเสริมการอ่านและใช้ชุดฝึกทักษะการอ่าน

ในการจับใจความ

การอ่านจับใจความของผู้เรียน มีการสอนหลายวิธี ในที่นี้ใช้นั่งสอส่งเสริมการอ่าน และใช้ชุดฝึกทักษะการอ่าน ในกิจกรรมการเรียนการสอนหรือเป็นกิจกรรมเสริมก็ได้ซึ่งทั้งสองวิธี ทำให้ผลสัมฤทธิ์ต่างสูงขึ้นกว่าการสอนอ่านแบบปกติ

16. วิธีสอนโดยใช้รูปแบบการสอนของบรูเนอร์

การสอนแบบนี้ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสูงขึ้น ซึ่งมีขั้นตอนการสอน 3 ขั้นตอนคือ เสนอข้อมูลและระบบมโนคติการทดสอบการเกิดมโนคติ วิเคราะห์ยุทธศาสตร์การคิด

17. วิธีสอนด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Co-Operative Learning)

วิธีสอนแบบนี้สามารถทำให้ผู้เรียนมีทักษะบูรณาการสูงขึ้น และยังสามารถเสริมสร้างทักษะที่อ่านออกเสียง พูดได้ตอบ การปฏิบัติตามคำสั่ง การฟังการอ่านจับใจความ การใช้ภาษาและการเขียนสูงขึ้นด้วย นอกจากนี้ยังเป็นการเสริมทักษะทางสังคม คือ มีการทำงานร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันสูงขึ้น

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. จิตวิทยาการศึกษาเกี่ยวกับการเรียนรู้ทางภาษา

จิตวิทยาการเรียนรู้ภาษา การเรียนรู้ภาษาเป็นกระบวนการภายใน (สมอง) มากกว่ากระบวนการภายนอกของบุคคล (Chomsky 2004, <http://www.kent.edu/~phohanbr/Webpage/New/Huen/mind-brain.html>) ซอมสกีเชื่อว่า “การพูด การฟัง” เป็นการนำเสนอสิ่งที่เราต้องสื่อจากสมอง ในขณะที่เดียวกันการอ่านการเขียนเป็นกระบวนการใช้ตัวแทนที่เป็นสัญลักษณ์ในรูปของตัวอักษรแทน ความคิดจากสมอง (ฉลอง ทับศรี, 2546)

การเรียนรู้ภาษากับกระบวนการทางสมอง (Language Acquisition and Cognitive Processes) กระบวนการทางสมอง (Cognitive Processes) นั้นประกอบด้วยการรับสัมผัสและการรับรู้ การเรียนรู้ การจดจำ และการคิดหรือการแก้ปัญหา

การรับสัมผัสเป็นอันแรกของกระบวนการทางสมอง กล่าวคือ คนเราจะรับสัมผัสสิ่งต่าง ๆ รอบตัวด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้า คือ จากการเห็น ได้ยิน ได้กลิ่น การลิ้มรส และจากการสัมผัส ในส่วนของการเรียนภาษาเราจะใช้ประสาทหูและตาเป็นหลัก จะมีประสาทอื่นอยู่บ้างแต่ก็น้อย เช่น คนตาบอด อาจจะเรียนรู้ภาษาเขียนจากการคลำอักษรเบรลล์ ข้อมูลจากหู ตาหรือการสัมผัสจะถูกส่งไปยังสมอง เพื่อการรับรู้และประมวลไว้

กระบวนการขั้นต่อไป คือ การเรียนรู้ (Learning) การเรียนรู้ในที่นี้คือ การทำความเข้าใจในสารที่ได้รับเข้ามา ซึ่งอาจจะเปลี่ยนเป็นตัวอักษรแล้วแปลงสารนั้นเป็นความเข้าใจของตน (Encoding to Input Information)

กระบวนการต่อไปคือ การจำ (Memory) การจำจะมีอยู่สองลักษณะ คือ การจำชั่วคราว (Short-Term Memory) และการจำถาวร (Long-Term Memory) การทำความเข้าใจในภาษาไม่ว่าจะเป็นภาษาพูดหรือ ภาษาเขียนจะอยู่ที่ความจำชั่วคราวเป็นตัวดำเนินการ ขณะเดียวกันก็จะเรียกหาคำศัพท์ต่าง ๆ จากความจำถาวรออกอย่างต่อเนื่อง ข้อมูลที่ถูกเก็บไว้ในความจำถาวรจะถูกสะสมกลายเป็นความรู้ที่สะสมไปเรื่อย ๆ

กระบวนการสุดท้ายของกระบวนการทางสมอง คือ การคิดหรือแก้ปัญหา (Thinking, Problem Solving) เป็นกระบวนการประมวลใช้ข้อมูลที่ได้จากการรับรู้และการจดจำ ในกระบวนการสื่อความหมาย เป็นการใช้กระบวนการนี้เป็นหลัก คือ มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล มีการตัดสินใจอันเป็นผลมาจากการสื่อความหมาย

2. ทฤษฎีการเรียนรู้ภาษา

ทฤษฎีการคิดกับภาษา ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับการคิดนั้นนักวิชาการหลายสาขาได้ช่วยกันออกความคิดเห็นในแนวทางที่ตนถนัด และจากหลักฐานที่ตนค้นพบ

นักวิชาการที่ศึกษาในเรื่องนี้มาจากหลายสาขาวิชา เช่น นักจิตวิทยาพัฒนาการ นักภาษาศาสตร์ นักสรีรศาสตร์ตลอดจนนักปรัชญา จึงมีทฤษฎีเกี่ยวกับการคิดและภาษา ในหลายแง่มุม โดยคีทส์ และคีทส์ (Keats & Keats, 1979, p. 87) ได้แบ่งทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างการคิดกับภาษาเป็น 5 ประเภท

ประเภทที่หนึ่ง คือ ทฤษฎีตามแนวของเปียเจท์ ซึ่งกล่าวว่า ภาษากับการคิดเป็นเอกเทศจากกัน จนในช่วงหลังภาษาเป็นสิ่งที่จำเป็นแต่ยังไม่เพียงพอสำหรับการคิดขั้นสูง

ประเภทที่สอง เป็นทฤษฎีรูสเซีย ซึ่งเชื่อว่าการคิดเป็นภาษาภายใน ฉะนั้นการคิดจึงพัฒนามาจากภาษา

ประเภทที่สาม เป็นทฤษฎีสัมพัทธภาพภาษา ซึ่งกล่าวว่าภาษาจำกัดขอบเขตของการคิดของบุคคล

ประเภทที่สี่ ทฤษฎีประเภทนี้ คือ ทฤษฎีจิตภาษาศาสตร์ตามแนวของชอมสกี

ประเภทที่ห้า คือ ทฤษฎีชีวพัฒนาทางภาษา

ทฤษฎีของเปียเจต์ พัฒนาการทางการคิดขั้นเคลื่อนไหวนั้นสัมพันธ์ และขึ้นก่อนปฏิบัติการนั้น ภาษามีบทบาทเกี่ยวข้องน้อยมาก แต่มาในขั้นการปฏิบัติการแบบรูปธรรม และการปฏิบัติการแบบระบบ ภาษาเป็นสิ่งที่จำเป็นแต่ยังไม่เพียงพอต่อการพัฒนาทางการคิด ในการประมวลผลการค้นคว้าวิจัยเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการคิดกับภาษา คีทส์ และคีทส์ (Keats & Keats, 1979, p. 166) ได้สรุปว่า ผลการวิจัยส่วนใหญ่สอดคล้องกับทฤษฎีของเปียเจต์มากกว่าทฤษฎีอื่น ๆ และมีหลักฐานตามความคิดเห็นของเปียเจต์ถึงขั้นปฏิบัติการแบบรูปธรรม ส่วนในขั้นการปฏิบัติการแบบระบบยังไม่มีข้อมูลเพียงพอแต่ก็อาจคาดได้ว่าจะพบผลที่สอดคล้องกับความคิดของเปียเจต์

ทฤษฎีรูสเซีย ต้นความคิดตามทฤษฎีนี้มาจากพาฟลอฟ (Pavlov) ผู้ศึกษาการกระตุ้นของอวัยวะต่างๆ ของสัตว์ พาฟลอฟถือว่าการกระตุ้นนี้เป็นระบบในการส่งสัญญาณระบบหนึ่ง ส่วนอีกระบบหนึ่ง คือ การพูดในมนุษย์ นักจิตวิทยารูสเซียเชื่อว่าการพูดโดยยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ซึ่งเป็นปฏิกิริยาที่เห็นได้จากภายนอกนั้น ต่อมาการพูดนี้จะกลับเข้าไปในจิตใจของบุคคลเป็นแนวความคิด ฉะนั้นความคิดจึงพัฒนามาจากภาษา จะเห็นได้ว่า ทฤษฎีนี้ตรงข้ามกับข้อสังเกตของเปียเจต์ในขั้นการเคลื่อนไหวนั้น อย่างไรก็ตาม ความขัดแย้งนี้อาจขึ้นอยู่กับการสังเกตปรากฏการณ์ทางการคิดและภาษาในแง่มุมต่างกัน และยังไม่มีทดสอบสมมติฐานที่แน่นอน เช่น ทฤษฎีนี้กล่าวว่า การคิดคือ “การพูดภายใน” และใช้หลักฐานว่า การทำงานของอวัยวะทางการพูดนั้น จะเกิดพร้อมกับกระบวนการคิดในอัตราความถี่ค่อนข้างมากแต่ไม่สม่ำเสมอ การทำนายเช่นนี้ไม่เอื้อต่อการทดสอบจากการวิจัยว่าเป็นการทำนายที่ถูกหรือผิดได้

ทฤษฎีสัมพัทธภาพภาษา ความคิดนั้นถูกจำกัดขอบเขตด้วยลักษณะทางภาษาของบุคคล ผู้นำทางความคิดในเรื่องนี้ คือ วอร์ฟ ผู้เชื่อว่าภาษาและการคิดค้นแก่กัน แต่ถ้าจะให้กล่าวว่ กระบวนการไหนเป็นสาเหตุ กระบวนการไหนเป็นผลของสาเหตุนั้น วอร์ฟเห็นว่าภาษามีอิทธิพลต่อการคิดมากกว่าที่จะเป็นไปในทางตรงกันข้าม ทฤษฎีสัมพัทธภาพภาษานี้กล่าวว่า คนที่ใช้ภาษาต่างกันจะมีการรับรู้ การมองโลกในแง่มุมและความละเอียดลออที่แตกต่างกันไป วอร์ฟ (Whorf, 1964) ได้ให้การศึกษาของชาวเอสกีโมและภาษาของชาวอินเดียนแดงเผ่าโฮปีเปรียบเทียบกับภาษาอังกฤษ ทำให้วอร์ฟเห็นความแตกต่างของโครงสร้างทางภาษาอย่างมาก โดยเฉพาะ ไวยากรณ์และคำศัพท์ต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้บุคคลที่ใช้ภาษาที่แตกต่างกันนั้นมีความคิดและการรับรู้สภาพแวดล้อมของคนแตกต่างกันไปได้มาก ตัวอย่างเช่น คนไทยส่วนใหญ่ใช้ไวยากรณ์ที่แสดงถึงอดีต ปัจจุบัน และอนาคต อย่างไม่สับสนรัดกุมและแน่นอนนัก ซึ่งอาจจะเป็นสาเหตุหนึ่งในหลายสาเหตุที่ทำให้การรับรู้และการคิดในด้านของกาลเวลา รวมทั้งความตรงต่อเวลาของคนไทย แตกต่างไปจากผู้ที่ใช้ภาษาอื่นได้

ทฤษฎีจิตภาษาศาสตร์ ซึ่งมีผู้นำคือ ชอมสกี ผู้เชื่อว่าความสามารถทางภาษานั้นเกิดจาก พันธุกรรมมากกว่าการเรียนรู้ มนุษย์ทุกวัฒนธรรมควรมีลักษณะทางภาษาที่เป็นสากล เช่น การออกเสียง ลักษณะความหมายของคำ และลักษณะทางไวยากรณ์ นักจิตภาษาศาสตร์จึง ดำเนินการค้นหาลักษณะสากลของภาษา ในปัจจุบันมีผู้คิดว่า การศึกษาวิจัยพัฒนาการทางภาษา ของเด็กทารกและเด็กเล็ก จะช่วยให้สามารถศึกษาลักษณะสากลของภาษาได้ โดยนักทฤษฎี จิตภาษาศาสตร์ เชื่อว่าภาษาทุกภาษาในโลกย่อมมีกฎอันเดียวกัน โครงสร้างผังลึกของภาษา ของมนุษย์นั้นย่อมเหมือนกันแต่ปรากฏออกมาเป็นภาษาต่าง ๆ ในโลกนี้ในรูปของโครงสร้างพื้นผิว การเปลี่ยนจากโครงสร้างผังลึกมาเป็นโครงสร้างพื้นผิวนั้นย่อมต้องผ่านระบบการเปลี่ยนรูปหลาย ระบบ อย่างไรก็ตามทฤษฎีจิตภาษาศาสตร์ยังมีการศึกษาพาดพิงถึงกระบวนการคิดไม่มากนัก แต่ชอมสกีเชื่อว่าภาษามีลักษณะเป็นเอกเทศจากสติปัญญา

ทฤษฎีชีวพัฒนาทางภาษา ความสามารถทางภาษานั้น เลนเนอ์เบอร์เกอร์เชื่อว่า เกิดจาก วุฒิภาวะทางกายภาพของมนุษย์ ซึ่งทำให้บุคคลบรรลุวุฒิภาวะทางการคิดโดยทั่วไป และภาษาคือ ส่วนหนึ่งของกระบวนการทางการคิด ความคิดนี้คล้ายคลึงกับเปียเจท์ นอกจากนั้นเลนเนอ์เบอร์เกอร์ ยังคิดว่า ความพร้อมทางภาษานี้คือโครงสร้างทางภาษาที่แฝงอยู่และเป็นลักษณะภาษาสากล ของมนุษย์โดยทั่วไป ลักษณะแฝงนี้ในบุคคลแต่ละคนจะกลายเป็นโครงสร้างแท้จริงของภาษาของ บุคคลแต่ละหมู่เหล่าซึ่งเด็กจะต้องเรียนรู้ในที่สุด ความคิดส่วนหลังนี้ตรงกับของชอมสกีที่กล่าว ไปแล้ว แต่การวิจัยของเลนเนอ์เบอร์เกอร์เกี่ยวกับการบอกชื่อสีนั้นกลับให้ผลสนับสนุนสมมติฐานของ วอร์ฟตามที่ได้อ้างมาแล้ว แต่ความจริงแล้วเลนเนอ์เบอร์เกอร์ต้องการหาหลักฐานมาขัดแย้ง

สมมติฐานของวอร์ฟแต่ไม่สำเร็จ

นักภาษาศาสตร์และนักจิตวิทยาต่างมีความสนใจต่อคุณสมบัติของมนุษย์ในด้านภาษา และความคิดสร้างสรรค์เชิงภาษาทำให้มีความสนใจภาษาไปด้วยเพราะภาษาเป็นเอกลักษณ์ของมนุษย์เด็ก ๆ ไม่ว่าจะเป็นชนชาติหรือวัฒนธรรมใด ๆ ต่างก็เรียนภาษาในลักษณะวิธีการเหมือน ๆ กัน

นักจิตวิทยาและนักภาษาศาสตร์สนใจปรากฏการณ์ทางภาษาในตอนแรกก็เพราะต้องการอธิบายพฤติกรรมทั่วไปของมนุษย์ แต่ในระยะต่อมาเริ่มสนใจเพื่อที่จะให้คำอธิบายพฤติกรรมทางวาจาโดยเฉพาะยิ่งขึ้น

ภาษาศาสตร์เชิงจิตวิทยา เป็นศาสตร์ที่เกิดขึ้นใหม่มีอายุน้อยซึ่งบางคำถามก็ยังหาคำตอบไม่ได้ แต่เป็นศาสตร์ที่เป็นพื้นฐานสำคัญต่อการเรียนการสอนภาษา และภาษาศาสตร์ทั่วไปด้วย Green (1979) เห็นว่าภาษาศาสตร์เชิงจิตวิทยานี้เป็นสาขาหนึ่งของวิชาจิตวิทยาแต่ก็มีความสัมพันธ์กับวิชาภาษาศาสตร์ เพราะนักจิตวิทยาจะต้องศึกษาเรื่องของภาษาที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีทางจิตวิทยา อันเนื่องด้วยพฤติกรรมทางภาษาของมนุษย์

3. ภาษากับทฤษฎีจิตวิทยา

นักจิตวิทยาเดิมนั้นศึกษาภาษาเพราะเกี่ยวข้องกับทฤษฎีจิตวิทยา 2 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีข่าวสาร (Information Theory) กับทฤษฎีการเรียนรู้ (Learning Theory)

ทฤษฎีข่าวสาร กล่าวไว้ในทฤษฎีของแชนนอน (Shannon & Weaver, 1949) ว่าสิ่งสำคัญในการสื่อสารไม่ใช่เนื้อหาแต่เป็น โอกาสที่เนื้อหานั้นจะถูกถ่ายทอด เขาหมายความว่าเนื้อหาจะถูกผูกเป็นประโยคซึ่งคำแต่ละคำจะมีตำแหน่งที่จะปรากฏอย่างเฉพาะเจาะจงและนั่นหมายถึงความเป็นไปได้ของแต่ละคำถูกควบคุม, ความเป็นไปได้ (Probabilities) นี้จะควบคุมการพูดของแต่ละคนในการผลิตภาษาออกมา

การทดลองโดยมิลเลอร์ (Miller, 1951) และคนอื่น ๆ พบว่าการเปลี่ยนแปลงความน่าจะเป็นหรือความเป็นไปได้ของคำ และอักษรที่ปรากฏในบริบทนั้นมีผลอย่างมีนัยสำคัญ ต่อการพูดภาษาของบุคคล

ทฤษฎีการเรียนรู้ พฤติกรรมทางวาจาถือว่าการตอบสนองอย่างหนึ่งซึ่งสามารถอธิบายด้วยกฎการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งกระตุ้นกับการตอบสนอง (แม้ว่ามีผู้สงสัยว่าจะสามารถอธิบายได้จริงหรือในเรื่องซับซ้อนเช่นการแก้ปัญหา, การคิด และการใช้ภาษา)

สกินเนอร์ (Skinner, 1957) กล่าวว่าพฤติกรรมทางภาษาเกี่ยวข้องกับการกระตุ้นและการวางเงื่อนไข ซึ่ง ออสกู๊ด, ซูซี และแทนบาวม (Osgood, Suci & Tannebaum, 1957) ซึ่งเพิ่ม

ความเห็นสอดคล้องโดยตั้งทฤษฎีถือว่าความหมาย ก็เป็นการตอบสนองต่อคำที่ไม่แสดงออกให้เห็นได้ภายนอก

ทฤษฎีของออสกู๊ด เป็นการศึกษาการตอบสนองด้านความหมายต่อคำหนึ่ง ๆ ของบุคคล โดยมีได้มุ่งศึกษาว่า คำมันเรียงกันอย่างไรเพื่อจะสื่อสารได้อย่างมีความหมายตามนั้น

ศัพท์ “Psycholinguistics” ใช้ครั้งแรกเมื่อมีการสัมมนาที่มหาวิทยาลัยอินเดียนา Osgood และ Sebok ได้เขียนหนังสือรวบรวมจากเรื่องที่สัมมนาตีพิมพ์ในปี 1954

คำ Psycholinguistics ในครั้งแรกที่ใช้เน้นมุ่งพรรณนาภาษาของคนที่พูดออกมา (Output) โดยแบ่งหน่วยทางการวิเคราะห์เป็น “หน่วยเสียง” “หน่วยคำ” และ “ข้อความ” ซึ่งชัดเจนกว่าคำว่า “ตัวอักษร” “คำ” และ “ประโยค” แต่สิ่งสำคัญก็คือการได้รับรู้ว่าทั้งทฤษฎี ข่าวดสาร และทฤษฎีการเรียนรู้สอดคล้องกันและช่วยอธิบายพฤติกรรมทางวาจาของคนได้

ตัวแปรเกี่ยวกับการเรียนรู้ (Learning Factor)

มีหลักฐานมากมายซึ่งชี้บ่งให้เห็นว่า การเรียนรู้มีบทบาทสำคัญในการมีอิทธิพลต่อทุกแง่มุมของพฤติกรรม เพราะแม้แต่ส่วนที่มาจากพันธุกรรมของบุคคลิกภาพ ก็ยังถูกปรับเปลี่ยนถูกรบกวน ถูกกีดกันหรือได้รับการส่งเสริมโดยกระบวนการเรียนรู้ สกินเนอร์สอนให้เรารู้จักค่าของการเสริมแรงเชิงบวก (Positive Reinforcement) การปรับเพื่อบ่งสู่เป้าหมาย (Successor Approximation) หรือตัวแปรอื่นที่สร้างบุคลิกภาพแม้ตัวเขาเองจะเรียกว่า เป็นการสะสมปฏิบัติกริยาที่ได้เรียนรู้มา

ส่วนแบนดูรา ได้แนะนำให้เราเห็นว่า เราสามารถเรียนรู้จากการดูตัวแบบ (Observational Learning) และโดยวิธีผ่านการดูการเสริมแรงของผู้อื่น (Vicarious Reinforcement) สำหรับ Rotter การเสริมแรงเป็นกุญแจสำคัญที่สุด เขากล่าวว่าแรงจูงใจหลักของคนเราคือต้องการมีการเสริมแรงเชิงบวกมากที่สุด Bandura และ Rotter เห็นด้วยกับสกินเนอร์ที่ว่าพฤติกรรมส่วนใหญ่เกิดจากการเรียนรู้

หลายส่วนของบุคลิกภาพเกิดจากการเรียนรู้ ยกตัวอย่างเช่น ความต้องการที่จะไฝ่สัมฤทธิ์ของ McClelland ก็เกิดจากการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังมีหลักฐานงานวิจัยมากพอสมควรที่สนับสนุนข้อเท็จจริงที่ว่า การเรียนรู้มีผลต่อการคิดว่า ตัวเองมีความสามารถ (Self-Efficacy) (Bandura) ต่อศูนย์ของการควบคุมพฤติกรรม (Locus of Control) (Rotter) และต่อความรู้สึกสิ้นหวัง ช่วยตัวเองไม่ได้ (Learned Helplessness) (Selig-Man) แนวคิดดังกล่าวดูเหมือนจะเกี่ยวข้องกับความคิดที่กว้างกว่านี้ คือ ระดับของการควบคุมตัวเอง เพราะบุคคลที่มีความเชื่อว่าตัวเองควบคุมชีวิตของตัวเองได้ จะมีความรู้สึกมีความสามารถทำได้สูง (มี Self-Efficacy สูง) มี Internal Locus of Control หรือมีศูนย์ควบคุมพฤติกรรมจากตัวเอง และจะไม่มีลักษณะสิ้นหวัง

ช่วยตัวเองไม่ได้ ตามคำพูดของ Seligman บุคคลที่เชื่อว่าตัวเองควบคุมชีวิตของตัวเองได้ จะมองโลกในแง่ดีมากกว่ามองโลกในแง่ร้าย

ความสามารถควบคุมชีวิตของตัวเองมีประโยชน์ต่อชีวิตในหลายแง่ และเป็นหัวข้อที่สร้างความตื่นตัวทางวิชาการมากที่สุดในช่วงปีเร็ว ๆ นี้ ความสามารถควบคุมตัวเองได้ดี จะทำให้มีกลไกแก้ปัญหาได้ดีกว่า มีความเครียดน้อย มีสุขภาพจิตสุขภาพกายดีกว่า มีความอดทนในการทำงาน มีความหวัง และความเคารพตนเองสูงกว่า มีความร้อนรนต่ำกว่า ได้คะแนนผลการเรียนดีกว่า มีทักษะในการเข้าสังคม และมีความเป็นที่นิยมมากกว่า ทั้งความรู้สึกว่าตัวเองมีความสามารถ (Self-Efficacy) การมีศูนย์กลางควบคุมตัวเองอยู่ในใจ (Internal Locus of Control) หรือการมองโลกในแง่ดี (Optimism) ล้วนเกิดจากการเรียนรู้ โดยเฉพาะในวัยเด็ก เมื่ออาจมีการเปลี่ยนแปลงเมื่อโตขึ้น ดังนั้นความคิดเรื่องการควบคุมตัวเอง จึงเป็นส่วนที่เรียนมาตั้งแต่เด็ก โดยมีผู้ใหญ่เป็นตัวสำคัญที่สอน แต่เรื่องบุคลิกภาพนี้ยังมีส่วนที่ไม่ได้เรียนรู้มาก่อน เช่น พันธกรรม ซึ่งเราก็คงให้ความสำคัญด้วย แต่อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะเรียนรู้การควบคุมตัวเองมาจากไหนก็ตามแต่ส่วนที่สำคัญที่สุดคือ มนุษย์เรามีความคิด มีความเชื่อมั่นในความถูกต้อง เราสามารถควบคุมวิถีชีวิตของเราโดยการควบคุมการกระทำของเราเอง ความเชื่อที่ว่าเราทำได้ และการมีศูนย์กลางควบคุมพฤติกรรมที่ตัวเองจะทำให้สามารถสร้างสรรค์อนาคตของเราได้ และทำให้เรามีความสุข แต่ในขนาดเดียวกัน เราก็ต้องฟังเหตุผลผู้อื่น ดูความเหมาะสมทางสังคมด้วย สามารถร่วมมือกับสังคมในเวลาที่เหมาะสม คือ เราจะไม่ได้โดยไม่มีเหตุผล ในขณะที่เรามีความเชื่อมั่นในการกระทำของเรา สามารถใช้สติและปัญญาในการตัดสินใจว่าเราควรทำตามความคิดของตัวเอง หรือตามเหตุผลทางสังคม

องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้

องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของคน มีดังต่อไปนี้

1. ความตั้งใจ (Attention) เป็นความจริงที่ว่า ในขณะที่หนึ่ง ๆ เราไม่ได้รับรู้ทุกสิ่งทุกอย่างในสิ่งแวดล้อมรอบตัวเราพร้อมกัน เช่น ถ้าเราตั้งใจอ่านหนังสืออยู่ เราจะไม่รู้ว่าเพื่อนกลุ่มหนึ่งที่นั่งอยู่ใกล้ ๆ เราเขาคุยเรื่องอะไรกัน ได้ยินแค่เสียงของเขาเท่านั้น ถ้าอยากจรรู้เรื่องต้องหยุดอ่านหนังสือแล้วตั้งใจฟัง จะเห็นได้ว่าการรับรู้สิ่งใดก็ตาม ถ้าหากเรามีความตั้งใจที่จะรับรู้หรือสนใจที่จะรับรู้ เรามักจะเห็นหรือได้ยินสิ่งนั้นก่อน บางครั้งสิ่งเร้าเองก็มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของเรา เช่น ผู้หญิงที่เดินไปเป็นกลุ่ม เรามักจะเห็นคนที่สวยที่สุด หรือแต่งตัวเด่นกว่าคนอื่นก่อนเสมอ สิ่งที่มีอิทธิพลต่อความต้องการของคนเราอาจแยกได้เป็น

- 1.1 สิ่งเร้าภายนอก คุณสมบัติของสิ่งเร้าภายนอกที่ดึงดูดความตั้งใจของคน ได้แก่

- 1.1.1 ของที่มีขนาดใหญ่ เช่น ป้ายโฆษณาต่าง ๆ มีขนาดใหญ่ ย่อมดึงดูด

ความสนใจได้มากกว่าป้ายโฆษณาที่มีขนาดเล็ก

1.1.2 ระดับความเข้มหรือความหนักเบาของสิ่งเร้า เช่น เสียงที่ดังย่อมได้รับความสนใจมากกว่าเสียงค่อย ๆ หรือแผ่ว ๆ แสงไฟที่จ้าย่อมได้รับความสนใจมากกว่าแสงไฟอ่อน ๆ ภาพที่มีแสงและเงาชัดเจนจะมองเห็นเด่นกว่าส่วนอื่น ๆ ที่ใช้แสงและเงาที่มีความเข้มน้อย

1.1.3 การกระทำซ้ำ ๆ เช่น ถ้าใครมาดแต่รถยนต์ที่หน้าบ้านเพียงครั้งเดียว เราอาจไม่สนใจ แต่ถ้าเขากดซ้ำหลาย ๆ หนซ้ำ เราจะสนใจและรีบออกไปดูทันที

1.1.4 การเคลื่อนที่หรือการเปลี่ยนระดับ สิ่งเร้าที่เคลื่อนที่ไปมา เช่น ป้ายโฆษณาที่มีไฟวิ่งไปวิ่งมาดึงดูดความสนใจมากกว่าป้ายโฆษณาที่มีไฟจ่ออยู่ การเปลี่ยนระดับของเสียงก็ดึงดูดความสนใจ เช่น วิทยุที่เปิดไว้แผ่ว ๆ เมื่อเปิดให้ดังทันที หรือลดระดับความดังลงให้แผ่วที่สุดจะดึงดูดความสนใจของคน เป็นต้น

1.1.5 การตัดกัน (Contrast) สิ่งเร้าที่ตัดกันมักจะดึงดูดความสนใจมากกว่าสิ่งเร้าคล้ายคลึงกัน เช่น ในหนังสือ หัวข้อใดสำคัญ เขาจะทำตัวพิมพ์ใหญ่ หรือทำตัวดำเพื่อให้ตัดกับตัวพิมพ์ธรรมดา เพื่อเรียกความตั้งใจของผู้อ่าน

1.1.6 สี สีแต่ละสีมีความสามารถในการดึงดูดสายตาคนได้ไม่เท่ากัน ส่วนมากสีที่เกิดจากช่วงคลื่นยาว เช่น สีแดง สีเหลือง ย่อมดึงดูดความตั้งใจได้ดีกว่าสีที่มีช่วงคลื่นสั้น เช่น สีม่วง สีฟ้า

1.2 สิ่งเร้าภายใน ในบางครั้งเราก็คงเกิดความต้องการและความหวังที่จะรับรู้สิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะในเมื่อสิ่งนั้นเป็นที่สนใจ สิ่งเร้าภายในอาจแบ่งออกได้เป็น

1.2.1 ความสนใจชั่วขณะ (Momentary Interest) ได้แก่ ความสนใจที่มีอยู่ในขณะนั้น ๆ เช่น นักกีฬาที่กำลังจะถูกปล่อยตัว ย่อมสนใจฟังสัญญาณมากกว่าที่จะฟังเสียงเชียร์หรือเสียงภายนอกอื่น ๆ

1.2.2 ความสนใจที่ติดเป็นนิสัย (Habitual Interest) คือ ความสนใจเดิมที่บุคคลมีจนติดเป็นนิสัย คนมีความพร้อมที่จะเลือกสนใจในสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามความสนใจเดิมของตน เช่น นักนิยมไพร ย่อมได้ยินเสียงนกเสียงสัตว์ต่าง ๆ ได้ชัดเจนกว่าคนธรรมดาไปเที่ยวป่าหรือมารดากที่กำลังนอนหลับจะไม่ได้ยินเสียงวิทยุที่เปิดอยู่ใกล้ ๆ แต่ถ้าได้ยินเสียงลูกเรือจะรีบตื่นทันที

2. การเตรียมพร้อมที่จะรับรู้ (Preparatory Set) ถ้าเราถูกวางเงื่อนไขให้รับรู้สิ่งใดสิ่งหนึ่งเราย่อมมีความพร้อมที่จะรับรู้ในเรื่องนั้นอย่างเต็มที่ ตัวอย่างเช่น รูปจุดและเส้นขีดในภาพเมื่อให้ผู้ดู 2 กลุ่ม จะเห็นต่างกัน โดยผู้ดูกลุ่มแรกให้ดูเลขต่าง ๆ แล้วให้ดูภาพ ส่วนใหญ่จะบอกว่าภาพนี้คือเลข 13 ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งให้ดูอักษรต่าง ๆ แล้วให้ดูภาพ ส่วนใหญ่จะบอกว่าภาพนี้คือตัวอักษรบี การทดลองของนักจิตวิทยาอีกมากยืนยันว่า การเตรียมพร้อมเป็นตัวกำหนดการรับรู้ใน

รูปที่ว่า เราจะเห็นอะไรเป็นอะไรได้มาก

นอกจากนี้ องค์ประกอบอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ก็ได้แก่ ความต้องการมีอิทธิพลต่อการรับรู้ของคนในเรื่องเกี่ยวกับ Ambiguous Situation ทักษะคติ (Attitude) ประสบการณ์ (Experience) และคุณค่าของสิ่งเร้า (Value) เป็นต้น

4. ทฤษฎีไวยากรณ์ปริวรรตของชอมสกี

ความสอดคล้องกันของทฤษฎีข่าวสาร, ทฤษฎีการเรียนรู้ และหน่วยการวิเคราะห์ทางภาษาศาสตร์นี้อยู่มาจนถึงปี 1960 ปีที่ผลงานของเขาในด้านภาษาได้รับการพิจารณาและกล่าวถึงตีพิมพ์ในหนังสือของ Miller, alanter และ Pribram เรื่อง “Plans and The Structure of Behaviour”

ผลงานของชอมสกีที่เรียกว่า ทฤษฎีไวยากรณ์ปริวรรต (Theory of Generative Transformational Grammar) ทำให้นักจิตวิทยาเริ่มพิจารณาวิธีการศึกษาพฤติกรรมทางภาษาของคนกันใหม่ นับเป็นวิวัฒนาการหนึ่งในสาขาภาษาศาสตร์เชิงจิตวิทยา

จุดสำคัญของ ชอมสกีที่ชี้ชัดคือ ประโยคถูกไวยากรณ์นั้นมียุ่ไม่มีจำนวนสิ้นสุดคนสามารถพูดประโยคใหม่ ๆ ที่เรียกคำแบบต่าง ๆ ที่ไม่เคยพูดมาก่อนได้เรื่อย ๆ จึงไม่มีทฤษฎีใดจะคำนวณความน่าจะเป็นของการปรากฏคำได้ ดังเช่นประโยคสร้างสรรค์ที่ล้อเล่นของเขา

“Colourless Green Ideas Sleep Furiously” เป็นประโยคที่ถูกไวยากรณ์ ซึ่งคนสามารถพูดได้โดยไม่ถูกจำกัดด้วยประสบการณ์เดิมของคน

ดังนั้นการพูดภาษาของคนเราไม่ได้ขึ้นอยู่กับความน่าจะเป็นซึ่งนับเอาจากประโยคที่เกิดขึ้นแล้วในจำนวนจำกัด ดังนั้นแทนที่เด็กจะต้องมีประสบการณ์กับประโยคทุก ๆ ประโยค (หากจำกัดจำนวนที่สามารถจะมีได้) เพื่อจะได้รู้และสามารถเชื่อมโยงสิ่งกระตุ้นกับการตอบสนอง เด็กน่าจะเป็นผู้ที่พัฒนากฎเกณฑ์ของภาษาขึ้นเองเพื่อจะช่วยให้เขาพูดประโยคอันเป็นที่ยอมรับได้ แม้ว่าจะ ไม่มีใครพูดให้ได้ยินมาก่อน

ความสำคัญของทฤษฎีไวยากรณ์ปริวรรตของชอมสกีก็คือ การมองเห็นความสามารถเชิงสร้างสรรค์ทางภาษาของเจ้าของภาษา เขาได้พยายามตั้งไวยากรณ์ปริวรรตเพื่อจะได้กฎที่คนเราสร้าง (Generate) ประโยคต่าง ๆ ที่เป็นไปได้ไม่จำกัดจำนวนเรียกว่า “Generative Grammar” เป็นการอธิบายความสามารถเชิงภาษาของเจ้าของภาษาซึ่งเป็นเรื่องของจิตวิทยา ไม่สามารถศึกษาโดยตรง ต้องดูที่ผลของการทำงานคือถ้อยคำที่พูดออกมา

บางคนก็ยังสงสัยว่าคนเราทำเช่นนั้นจริง ๆ หรือในการพูดและสร้างประโยคได้ต่าง ๆ นานานั้น และความสามารถตั้งกฎเกณฑ์ใช้กฎเกณฑ์ในการสร้างประโยค (Lows Governing Language Behavior) นั้นมีเฉพาะในคนเท่านั้นหรือ เป็นเฉพาะพฤติกรรมทางภาษาหรือพฤติกรรมอื่น ๆ ด้วย

ทฤษฎีของชอมสกีเป็นตัวอย่างของการศึกษาขบวนการในจิตและสมองของคนว่าทำหน้าที่อย่างไร ซึ่งเป็นลักษณะความสนใจของนักจิตวิทยากลุ่มชอมสกี เช่น Miller, Galanter และ Pribram ซึ่งมีความเห็นไม่สอดคล้องกับ Skinner ที่เห็นว่าพฤติกรรมทางวาจาอธิบายได้โดยใช้ความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างสิ่งกระตุ้น (Stimulus) กับการตอบสนอง (Response) แต่กลุ่มชอมสกีกลับมีความคิดว่าพฤติกรรมทางวาจาของมนุษย์นั้น สมองมีความสำคัญและคล้าย ๆ กับเครื่องคอมพิวเตอร์ที่จะทำงานได้ก็ต่อเมื่อมีการวางแผนหรือตั้งโปรแกรมให้มันทำงาน มนุษย์เราพูดได้เพราะถูกวางโปรแกรมมาแล้วโดยเฉพาะคือ สมองมนุษย์ถูกสร้างมาให้มีเครื่องมือทำงานด้านภาษาที่เรียกว่า LAD (Language Acquisition Device)

ด้วย LAD นี้เด็กจึงเรียนภาษาได้อย่างรวดเร็ว คืออายุประมาณ 2 ขวบ เด็กก็จะรู้ภาษา (แม้ว่าจะอธิบายกฎเกณฑ์ไม่ได้)



ภาพที่ 2 กระบวนการทางภาษาของสมอง

ข้อสังเกตที่เป็นเหตุผลว่าจะต้องมี LAD จึงสามารถสร้างและขยายความสามารถทางภาษา (Generate) ก็คือจากแผนภูมิข้างบน ถ้าเป็นการเลียนแบบ Input กับ Output จะต้องเป็นอันเดียวกัน แต่เราพบว่าภาษาที่เด็กพูดได้นั้นไม่เหมือนของผู้ใหญ่ที่ใส่ให้เด็กแต่มีลักษณะเฉพาะและมีกฎเกณฑ์ในการใช้ภาษา สามารถพูดประโยคที่ไม่เคยได้ยินมาก่อนได้

ตามความเชื่อของกลุ่มชอมสกีนี้สิ่งแวดล้อมและการได้คลุกคลีกับภาษาก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ต้องมี ถ้าเด็กไม่เคยได้ยินใครพูดมาก่อนเลยก็จะพูดไม่ได้ดังตัวอย่างของเด็กหญิงจีนนี้ที่ถูกขังเดี่ยวทำให้เธอพูดไม่ได้เลย แต่ชอมสกีก็เห็นว่าเด็กรู้จักเลือกสรรเพราะว่า LAD เขากล่าวว่า “In Put” ทุกอย่างอาจไม่ใช่ “In Take” กล่าวคือการสอนของครู การสอนของพ่อแม่ ประสบการณ์ และกิจกรรมที่จัดให้เด็กนั้น (In Put) เด็กจะรับได้เฉพาะบางอย่างเท่านั้นและสิ่งที่รับเข้าไปจริง ๆ (In Take) เท่านั้นที่มีผลต่อการเรียนรู้และการทำงานของ LAD ทฤษฎีนี้ประสบการณ์จึงเป็นรองสมองของมนุษย์

LAD ในสมองของมนุษย์ทำงานได้ 3 ประการคือ

1. ความสามารถในการตั้งสมมุติฐานและการทดสอบ เด็กเรียนตั้งสมมุติฐานโดยการมองเห็นความคล้ายคลึงในระบบทางภาษา เช่นระบบเสียง ระบบไวยากรณ์ เขาตั้งสมมุติฐานขึ้น

แล้วทดลองจนพบกฎเกณฑ์ ซึ่งบราวน์เรียกว่าเป็น “A Creative Construction Process”

เนื้อหาหรือหลักสูตร (ตามธรรมชาติ) ที่เด็กเรียนภาษานี้จึงเป็นที่สนใจศึกษากันมากกว่า เด็กรู้อะไรก่อนหลังอย่างไร บางคนพบว่า การเรียนของเด็กต่างจากหลักสูตรภาษาที่จัดกันอยู่ เพราะเรามักจัดหลักสูตรเป็นเส้นตรง เรียนทีละอย่างต่อ ๆ กันไปแต่เด็กจะเรียนทีละหลาย ๆ อย่าง อันไหนยังไม่เข้าพวกก็จะตัดทิ้งไปก่อน หลักสูตรธรรมชาติของเด็กจึงมีลักษณะเหมือนขดลวด สปริงและเรียนรู้หลาย ๆ อย่างพร้อม ๆ กัน (Spiral-Multidimension)

ปัจจุบันเราเริ่มสนใจจัดหลักสูตรแบบใหม่ซึ่งไม่ใช่การเรียนหน่วยย่อย ๆ ทางภาษา เป็นเส้นตรง แต่พยายามจัดตามหน้าที่ของภาษาที่ต้องใช้มากขึ้น

การทดลอง และได้กฎทางภาษานี้ ถ้ากระทำไปเรื่อยแบบลองผิดลองถูก คงใช้เวลานานมากอาจจะยาวนานกว่าชีวิตคน กลุ่มขอมสก็เห็นว่าเด็กเรียนภาษาโดยมีสิ่งควบคุมและชี้ทาง เด็กจึงดูเหมือนรู้ล่วงหน้าว่าจะมีกฎอะไรในภาษาได้บ้าง ดังนั้นการเรียนภาษาที่สองจะเริ่มโดยคิดว่าเด็กยังไม่รู้อะไรเลย ออกจะเป็นการเข้าใจผิด แท้จริงแล้วเด็กรู้มากทีเดียวประกอบกับความคิดเรื่องความเป็นสากลของภาษาคือ ลึก ๆ แล้วภาษามีความคล้ายคลึงกันแตกต่างจากโครงสร้างผิวเท่านั้น ทำให้ครูสอนภาษาประสบความสำเร็จพอสมควรเกี่ยวกับผู้เรียนว่ารู้อะไรมากขึ้นแค่ไหนอย่างไร

Whorf จึงเห็นว่าวัฒนธรรมถูกควบคุมโดยภาษา แนวการมองโลกก็ขึ้นอยู่กับภาษา เป็นอย่างมาก ทั้ง ๆ ที่มนุษย์เมื่อเกิดนั้นก็มีความเหมือนกันในด้านความรู้สึกต่อความหมายต่าง ๆ ดังคำกล่าวที่ว่า “Human Born with Deep Structure” แต่ต่อมาภาษา (Surface Structure) ก็ทำให้มนุษย์ต่างกันออกไป

2. การรู้จักความเป็นสากลของภาษา ความคิดในเรื่องความเป็นสากลของภาษานี้ช่วยอธิบายว่าทำไมเด็กจึงเรียนภาษาได้ไว และถ้าเรียน 2 ภาษา ก็จะกลายเป็นผู้ที่พูด 2 ภาษานั้นได้ อย่างคล่องแคล่ว (Bilingualism)

ขอมสก็เชื่อว่า โดยพื้นฐานแล้วภาษาต่าง ๆ มีความคล้ายคลึงกันทั้งด้านส่วนประกอบ หรือหน่วยเสียงต่าง ๆ กับด้านโครงสร้างของภาษาและเด็กทุกคนเกิดมาพร้อม ๆ กับมีความรู้ในสิ่งเหล่านี้อยู่แล้วเหมือนลูกวางโปรแกรมเอาไว้อย่างดี

3. กลไกการประเมินผลหรือทดสอบ ใน LAD ยังมีกลไกที่ทำงานด้านประเมินผล ถ้อยคำหรือภาษาที่เด็กผลิตออกมาว่าจะเป็นที่ยอมรับหรือไม่ เด็กจะสามารถลองกฎของตนกฎแล้วกฎเล่าจนพบกฎที่ดีที่สุด

ในปี 1958 สุภาพสตรีชื่อ Jean Burko ได้ทดลองเอาคำไร้ความหมายต่าง ๆ มาให้เด็กหา กฎเกณฑ์ ปรากฏว่าเด็กทำได้โดยไม่จำเป็นต้องรู้ความหมายของคำนั้น ๆ เช่น คำว่า Wug (ไม่มีความหมาย) เมื่อวาดรูป WUG ให้ดูรูปเด็กมักจะเติม s ที่ท้ายคำ WUG ทันที

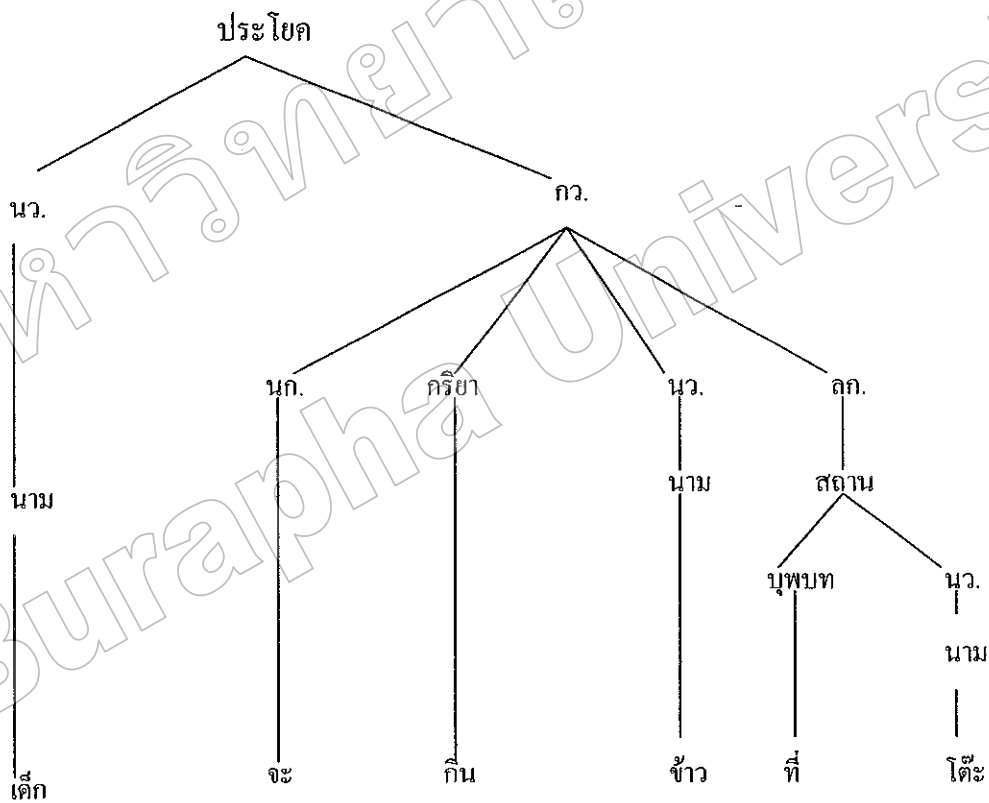
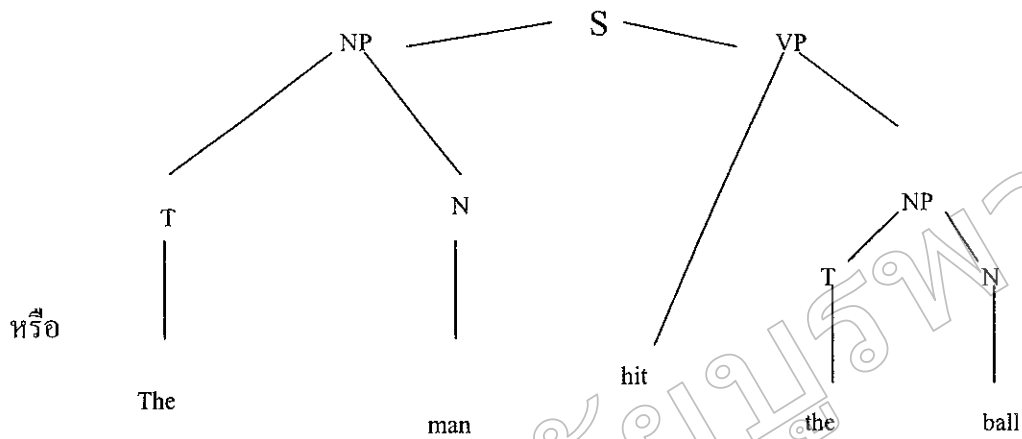
ในเรื่องประโยคก็เช่นกัน เด็กสามารถเปลี่ยนเป็นประโยคอดีตกาลได้โดยเลือกถูกว่า
คำใดควรเป็นกริยาแล้วเขาก็เปลี่ยนคำนั้น เช่น

ประโยค The Man Bling in The Cilling

เมื่อใช้คำว่า Yesterday เด็กจะเปลี่ยนประโยคเป็น The Man Blang in The Cilling

การที่เด็กสามารถประเมินด้วยตนเองเช่นนี้เพราะเหตุผล 2 ข้อดังกล่าว รวมทั้งข้อที่ 3
ซึ่งเป็นเรื่องของความสามารถอีกส่วนหนึ่งของ LAD ที่ทำให้เด็กรู้ว่ภาษาไม่มีการเอาคำมาพูดเป็น
เส้นตรงทีละคำ แต่เป็นระบบเชิงชั้นของหน่วยต่างๆและแต่ละหน่วยมีลักษณะเป็นกลุ่มของคำ
ซึ่งสามารถจะเติมลงไปในช่วงว่างของส่วนต่าง ๆ ของประโยคได้ถ้าหากเราได้แบ่งประโยค
ออกเป็นส่วน ๆ

เราจะเห็นว่าความคิดในเรื่องเชิงชั้นของหน่วยประโยค นำมาใช้ในการสอนภาษา
โดยทำเป็นโครงสร้างแตกกิ่งให้เด็กเห็นองค์ประกอบของประโยคง่ายและชัดเจนขึ้น เช่น



ภาพที่ 3 กระบวนการของขอมสกี

ทั้งนี้ตามความคิดของขอมสกีจะช่วยการเรียนรู้ภาษาของเด็กง่ายขึ้น เพราะเด็กรู้เรื่องแบบนี้อยู่แล้วใน LAD

เรื่องการแบ่งประโยคเป็นส่วนๆ เพื่อหาคำมาเติมให้เป็นที่ยอมรับได้เช่นเดียวกันเป็น

การสอนให้สอดคล้องกับแนวคิดที่เชื่อว่าเด็กมีธรรมชาติที่จะวิเคราะห์แบบประโยคเช่นนี้ได้ง่าย
เป็นการสอนที่เรียกว่า “Slot and filler Approach” เช่น

ตารางที่ 1 Slot and Filler Approach

This	is	a	Book
			Boy
			Pen
These	are		Chairs
			Desks
หรือ			
ประธาน	กริยา	กรรม	
วันดี	กิน	ข้าว	
แม่	ตี	ลูก	
สุนัข	เห่า	ขโมย	
รถบรรทุก	ชน	รถยนต์	

5. การเรียนภาษาแม่กับการเรียนภาษาที่สอง

การศึกษาในสาขาภาษาศาสตร์เชิงจิตวิทยานี้มีความสนใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ภาษาของเด็ก (Language Acquisition) และการเรียนภาษาแม่กับภาษาที่สองว่ามีความแตกต่างหรือเหมือนกันอย่างไร มีการเชื่อมโยงและถ่ายทอดต่อกันหรือไม่ หากเรียนภาษาที่สอง ภาษาแม่จะช่วยส่งเสริมหรือเป็นอุปสรรคต่อการเรียนภาษาที่สองอย่างไร

ได้มีการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดของเด็ก (Error Analysis) เพื่อจะดูขบวนการเรียนภาษาที่สองและภาษาแม่ และเพื่อจะนำมาใช้ประโยชน์ในการสอนภาษา ซึ่งพบว่ามีข้อผิดพลาดอยู่

3 ประเภทคือ

1. Transfer Error ข้อผิดพลาดที่เกิดจากภาษาแม่กับภาษาที่สองมีผลต่อกันในขบวนการเรียนของเด็ก

2. Development Error เกิดจากการเรียนภาษานั้นจำเป็นต้องผ่านข้อผิดพลาดซึ่งไม่เกี่ยวกับ

ภาษาแม่

3. ข้อผิดพลาดที่ไม่ทราบสาเหตุ การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดนี้ทำให้รู้ถึง Transfer Process ในการเรียนภาษาที่สอง

นักภาษาศาสตร์กลุ่ม Structuralist และนักจิตวิทยากลุ่ม Behaviourist เชื่อว่าความยากของการเรียนภาษาที่สองขึ้นอยู่กับความแตกต่างของภาษาที่สอง นั้นกับภาษาแม่

การสอนภาษาที่สองจึงมีการเปรียบเทียบภาษานั้นกับภาษาแม่ (CA, Contrastive Analysis) คว้าส่วนไหนต่างกันมาก ก็จะถือว่าเป็นส่วนที่มีปัญหา ซึ่งจะต้องสอนให้ตีมีอุปกรณ์ประกอบ ฝึกมาก ๆ แต่ความเชื่อเช่นนี้กลับไม่เป็นจริง ในการทดลองของ Eugene Briere ศึกษาการเรียนภาษา เวียดนามของชาวอเมริกัน 20 คนพบว่าส่วนที่ยากนั้นกลับเรียน ได้ง่าย แต่ส่วนที่คล้ายคลึงกันซึ่งน่าจะ ง่ายกลับเป็นสิ่งที่ผู้เรียนไม่เกิดการเรียนรู้ เขาจึงสรุปว่าเป็นเพราะผู้เรียนมีความพยายาม ต่อสิ่งที่ยาก จึงใส่ความสนใจและมุ่งมั่นไปที่สิ่งนั้น ส่วนสิ่งที่ง่าย ๆ มักจะละเลย ดังนั้นการทำ CA จึงอาจบอก ความยากง่ายของเนื้อหาที่จะสอนไม่ได้เสมอไปนักภาษาศาสตร์จึงเริ่มสนใจจะวิเคราะห์ ข้อผิดพลาด เพื่อจะได้คำตอบแต่การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดก็ให้ประโยชน์ไม่มากนักเพราะนักภาษาศาสตร์พบว่า ไม่ว่าจะเป็นเด็กชาติใด ๆ (ภาษาแม่ต่าง ๆ กัน) มาเรียนภาษาที่สองเช่น ภาษาอังกฤษก็มักจะทำให้เกิด ข้อผิดพลาดเหมือน ๆ กัน ดังนั้นภาษาแม่ไม่มีผลต่อการเรียนภาษาที่สองนัก

อย่างไรก็ดีจากการวิเคราะห์ภาษาและขบวนการเรียนภาษาแม่กับภาษาที่สองก็ได้มีการคิด กันถึงการออกแบบหลักสูตรและกระบวนการวิชาให้มีการเสนอเนื้อหาจากง่ายไปหายากให้มีความง่ายที่จะ เรียนเป็นลำดับในการสอนจะตกเป็นชิ้นส่วนสอนทีละชิ้นส่วนโดยหวังว่าผู้เรียนจะเอาไป ประติดปะต่อกันได้

อีกแบบหนึ่งเป็นแนวคิดใหม่ที่เห็นว่าเด็กเรียนภาษาทั้งระบบใหญ่จึงพยายามจะให้เด็กเรียน ภาษาโดยเป็นนักภาษาศาสตร์เสียเองคือให้สถานการณ์ที่เด็กจะได้ใช้ภาษาจริง ๆ กระบวนการวิชา ตามหลักสูตรนี้เริ่มทดลองและเผยแพร่อยู่แต่ส่วนใหญ่แล้วหลักสูตรเป็นแบบวิเคราะห์ (Analytic) มากกว่าสังเคราะห์ (Synthetic)

ในด้านการสอนภาษาแบบธรรมชาติในสภาพแวดล้อมปกติ (Informal) กับการเรียน อย่างมีระบบในสภาพแวดล้อมที่จัดให้ (Formal) อย่างไหนจะดีนั้น

Kreshen สรุปว่าการเรียนรู้ภาษาตามธรรมชาติแบบที่เด็ก Acquire ภาษากับการเรียนภาษา อย่างเป็นทางการมีระบบมีหลักสูตรนั้นย่อมมีทั้งข้อดี ข้อเสียและเหมาะสมกับผู้เรียนที่ต่างกัน ผลสำเร็จจึงขึ้นอยู่กับการใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์

วิชาภาษาศาสตร์เชิงจิตวิทยา ยังมีผลงานรวมไปถึงปัจจัยต่าง ๆ ในการเรียนภาษา เช่น อายุ เพศ สถิติปัญญา ภูมิหลัง ทัศนคติ สังคมและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

การเรียนรู้ภาษาแม่กับการเรียนภาษาที่สอง

มีความเชื่อที่แพร่หลายอยู่หลายข้อที่เกิดจากการเปรียบเทียบการเรียนภาษาแม่ของเด็ก ๆ กับการเรียนภาษาที่สองเมื่อเขาโตขึ้น อย่างไรก็ตามการคิดเห็นเหล่านี้ได้มีผู้ชี้แจงคัดค้านด้วยเห็นว่า เป็นสิ่งที่เปรียบเทียบกันไม่ได้เพราะมีความแตกต่างกันทั้งเรื่อง อายุของผู้เรียน สภาพของผู้เรียน สถานการณ์ การเรียนทัศนคติต่อการเรียน ระยะเวลาที่ใช้ในการเรียน ฯลฯ

อายุ การเรียนภาษาแรกนั้นเริ่มในตอนต้นของชีวิตในเวลาที่อายุน้อยมาก ส่วนการเรียนภาษาที่สองมักเริ่มเมื่อโตแล้ว

สถานการณ์การเรียน เด็กเล็ก ๆ ยังไม่ไปโรงเรียน จึงเรียนภาษาแม่จากสภาพแวดล้อมรอบตัว ส่วนการเรียนภาษาที่สองนั้น เด็กจะเรียนเมื่อโตขึ้นและจะพยายามเรียนในห้องเรียน

เวลา เวลาเป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนภาษา เพราะการเรียนภาษาย่อมค่อยเป็นค่อยไปเด็กอาจใช้เวลามากในการอยู่ใกล้ชิดกับผู้พูดภาษานั้นเพราะเป็นภาษาแม่ เช่น อยู่กับพ่อแม่, คนใช้, เพื่อน และใช้ภาษาพูดคุยกันจริง ๆ (Burling, 1959)

ทัศนคติ เด็กเรียนภาษาแม่ย่อมเรียน โดยมีทัศนคติที่ดี ยอมรับและใช้สื่อสารอย่างเป็นธรรมชาติ ส่วนเด็กใดหรือผู้ที่เรียนภาษาที่สอง (ถ้าจะต้องเรียน) อาจมีความรู้สึกต้องฝืนต้องพยายาม และอาจรู้สึกไม่ชอบเท่ากับเรียนภาษาแม่ Gardner และ Lambert ชี้ว่าทัศนคติมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษา ดังนั้นทัศนคติจึงเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการเรียนภาษาที่สอง

กลุ่มเพื่อน Labov (1966) พบว่ากลุ่มเพื่อนส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาของเด็กได้ดี จึงทำให้เด็กที่ย้ายเข้ามาอยู่ในแมนฮัตตันหลังอายุ 12 ปีสามารถพูดเหมือนผู้ที่เติบโตจากที่นั่นขณะที่การเรียนภาษาที่สองของผู้ใหญ่ไม่พัฒนาเท่าที่ควรเพราะขาดแรงผลักดันจากกลุ่มเพื่อน

ภาษาศาสตร์กับครูสอนภาษา

แมคนามาระ (Macnamara, 1972) ได้ทำการศึกษาเรื่องการเรียนภาษาแรกและภาษาที่สอง แล้วสรุปว่าด้วยเหตุผลที่การเรียนภาษาแรกและภาษาที่สองเป็นคนละอย่างกัน จึงไม่อาจจะหาวิธีสอนภาษาที่สองที่มีความเหมือนกับธรรมชาติการเรียนภาษาที่ 1 ได้ ข้อควรคำนึงของครูในการสอนภาษาจึงเป็นเรื่องควรอยู่ในขอบข่ายของตน เช่น

1. ครูควรสอนภาษาโดยมีความเข้าใจเรื่องธรรมชาติของการเรียนภาษา ซึ่งเด็กที่เรียนภาษาอย่างธรรมชาตินั้นสนใจเกี่ยวกับสาร ไม่ใช่ตัวภาษา แต่การสอนในห้องเรียนมักจะไปมุ่งเน้นที่ภาษา “ทั้ง ๆ ที่ภาษามีไว้เพื่อสื่อสาร ไม่ใช่มีไว้เพื่อเรียน” และเราจะเรียนภาษาได้ดีที่สุดก็เมื่อความใส่ใจของเราพุ่งไปที่ความหมาย (Macnamara, 1972) ครูจึงต้องสอน โดยให้เกิดการสื่อสารขึ้นในชั้นเรียน เหมือนกับที่เด็กกับพ่อแม่มุ่งสื่อสารกันโดยไม่สนใจความผิดถูกแบบที่ครูพยายามจะจับผิดและแก้ไขนักเรียน

2. ครูควรเหมือนแม่ในการสอนภาษาคือ ใช้ภาษานั้นสื่อสารจนเกิดสัมฤทธิ์ผลกับนักเรียน โดยพยายามใช้ทั้งท่าทาง น้ำเสียง สีหน้าเข้าช่วยเพราะสิ่งเหล่านี้เป็นส่วนที่สำคัญในการสื่อสาร

3. ครูอาจจัดชั้นเรียนภาษาให้เป็นชั่วโมงกิจกรรม เพราะในการทำกิจกรรม เช่น ทำอาหาร หรืองานฝีมือ ฯลฯ ความต้องการที่จะสื่อสารย่อมจะเกิดขึ้นอาจจัดให้เป็นชั้นเรียนที่มีผู้เรียนระดับต่าง ๆ กันเพื่อเพิ่มแหล่งความรู้ทางภาษาแก่ผู้เรียนและทำให้เหมือนบ้านมากขึ้น

ข้อเสนอที่กล่าวมานั้นเกิดจากการมองเห็นธรรมชาติของภาษาและการเรียนภาษาซึ่งเป็นไปเพื่อการสื่อสาร

นอกจากในเรื่องการเรียนภาษาที่หนึ่งและภาษาที่สองจะช่วยในการสอนภาษาแล้ว นิสิต ศักดิ์เดชยนต์ ได้เสนอแนะการประยุกต์ภาษาศาสตร์ในการสอนภาษาไทยดังนี้

1. วิชาภาษาศาสตร์จะช่วยให้ครูเข้าใจธรรมชาติของภาษาได้ดีขึ้น จัดความหลังผิดเกี่ยวกับภาษาและเข้าใจตนเองได้ดีขึ้นด้วย
2. เมื่อเข้าใจภาษาแล้ว ครูย่อมรู้จักเลือกเนื้อหาที่เหมาะสมมาสอนและทดสอบได้อย่างถูกต้อง
3. ช่วยให้เลือกกลวิธีสอนที่จะทำให้นักเรียนเรียนได้ดีขึ้น และครูก็จะเตรียมบทเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. ทำให้ครูมีความมั่นใจและตอบคำถามของนักเรียนได้อย่างมีเหตุผลและหลักการยอมรับความจริงและใจกว้าง เช่น อาจยอมรับว่า ตนเองบางทีก็พูด ร, ล ไม่ชัดไปบ้าง ไม่ถือว่าภาษามีผิดและถูกเป็นเรื่องตายตัว แต่ความถูกต้องของภาษาอยู่ที่จุดประสงค์ของผู้ใช้ภาษาและกำหนดกฎเกณฑ์ที่ตั้งไว้

5. ครูเข้าใจปัญหาของนักเรียนที่พูดภาษาถิ่นและแก้ปัญหาในชั้นได้ถูกต้อง

6. วิชาภาษาศาสตร์จะเป็นประโยชน์แก่ตัวครูเองในการเรียนภาษาที่สองทำให้เป็นคนช่างสังเกต สรุปกฎเกณฑ์อันเป็นประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่น

ในท้ายที่สุดนี้ ขอยกคำกล่าวของ บุญเหลือ เทพยสุวรรณ เพื่อย้ำความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับภาษาศาสตร์กับการสอนภาษาดังนี้

“การเป็นนักกายวิภาควิทยาไม่ทำให้คนเป็นแพทย์ฉันใด การรู้ภาษาศาสตร์ก็ไม่ทำให้ผู้นั้นเป็นครูภาษาได้ ต้องเรียนอีกหลายอย่าง อาทิ ธรรมชาติการเรียนรู้ วัยของผู้เรียน พัฒนาการของบุคคล เจริญภาษา กลวิธีสอน การใช้อุปกรณ์การสอน การควบคุมนักเรียนในห้องเรียน การทดสอบ การประเมินผลและอีกหลายอย่างที่ครูต้องรู้ภาษาศาสตร์อาจไม่รู้ แต่ครูภาษาในสมัยปัจจุบันนี้ที่ไม่รู้ภาษาศาสตร์เลยก็เหมือนแพทย์แผนโบราณ”

การเรียนรู้การสอนภาษา

ถ้าเรามองดูการเรียนรู้ภาษาของเด็ก ๆ เราอาจจะพบว่าเด็กแต่ละคนก็มีเอกลักษณ์และอัตราการเรียนรู้ต่าง ๆ กันแต่เมื่อมีการศึกษาวิเคราะห์มากขึ้นเราเริ่มพบความคล้ายคลึงกันของวิธีที่มนุษย์เรียนรู้ภาษา

ครูภาษาทั่วไปมักอ้างว่าการสอนของตนเป็นไปตามธรรมชาติการเรียนรู้ภาษาของเด็ก ดังนั้นจึงมีความพยายามที่จะศึกษาว่าคนเรียนรู้ภาษาอย่างไร และจะสอนภาษาให้เกิดผลดีได้อย่างไร เราพบว่าการสอนภาษาเป็นวิชาที่อาศัยความรู้จากหลาย ๆ แขนงเข้ามาช่วย เป็นต้นว่า จิตวิทยา ภาษาศาสตร์ สังคมมานุษยวิทยา การสื่อสาร และเทคโนโลยีทางการศึกษา เป็นต้น

เดมทินักภาษาศาสตร์สนใจภาษาโดยไม่เกี่ยวข้องกับคน ศึกษาแต่ตัวภาษา ต่อมาในปี 1957 นอม ชอมสกี มีความสนใจภาษาที่สัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ สนใจภาษาที่มีขบวนการอยู่ในสมองและจิตใจของมนุษย์ ไม่ใช่ในอากาศหรือแยกออกไปอย่างโดดเดี่ยว จึงเริ่มศึกษาสมองและจิตของมนุษย์ ในด้านที่ทำงานเกี่ยวกับภาษานับเป็นการศึกษาในสาขาจิตวิทยาอย่างหนึ่ง (Cognitive Psychology)

การศึกษาเกี่ยวกับภาษา มนุษย์และการเรียนรู้ภาษาของมนุษย์นั้นอาจจะกระทำได้หลาย ๆ แนวแล้วแต่จะเริ่มด้วยคำถามประเภทใด ใน 3 คำถามนี้ คือ 1. ทำไม 2. อย่างไร 3. อะไร ดูแผนภูมิการเรียนรู้ภาษาที่สอง ซึ่งนำมาจาก Schumann ดังนี้

ตารางที่ 2 สิ่งแวดล้อม Environmental Inputs

Why (ทำไม ?)	How (อย่างไร ?)	What (อะไร ?)
ปัจจัยเริ่มต้น (Intitiating Factors)	กระบวนการในสมอง (Cognitive Process)	การแสดงผลทางภาษา (Linguistics Product)
1. การหล่อหลอมทางวัฒนธรรม (Acculturation)	1. การเปรียบเทียบสรุป (Generalization)	1. การศึกษาคำ (Morphemes)
2. ทศนคติ (Attitude)	2. การเลียนแบบ (Imitation)	2. ประโยคคำถาม (Questions)
3. แรงจูงใจ (Motivation)	3. การอนุมาน (Inference)	3. ประโยคปฏิเสธ (Negatives)
4. การรู้จักตน (Ego-Permeability) ฯลฯ	4. การอุปมาน (Analogy)	4. กริยานุเคราะห์ (Auxiliaries) ฯลฯ
	5. การท่องจำ (Rote Memory) ฯลฯ	

อะไร

การศึกษาของครูอาจจะเริ่มที่เนื้อหาหรือตัวภาษาโดยการวิเคราะห์ภาษาว่าจะเรียนอะไรบ้าง มีลำดับขั้นอย่างไร

อาจจะเริ่มเรียน หน่วยคำ และการเปลี่ยนแปลงคำเช่น ภาษาอังกฤษมีการเติม -ing, -s, -ed เป็นต้น การวิเคราะห์ก็มักจะกระทำโดยยึดหลักวิธีการที่เด็กเรียนภาษาแม่ ซึ่งค่อย ๆ เพิ่มเนื้อหาที่ซับซ้อนขึ้นตามลำดับ วิธีการจัดเนื้อหาเช่นนี้เป็นวิธีการของกลุ่มนักภาษาศาสตร์โครงสร้าง (Structuralist) คือ พิจารณาภาษาเป็นหน่วยย่อยและสอนจากสิ่งง่าย ๆ ไปยาก

การศึกษาเพื่อสอนเนื้อหาภาษาว่า จะสอนอะไร อีกวิธีหนึ่งก็จัดตามหน้าที่ของภาษา เป็นความคิดของ Halliday ซึ่งเชื่อว่าถ้าเราต้องการเรียนภาษาให้รู้จักรูปแบบหรือไวยากรณ์ภาษาก็ต้องศึกษาหน้าที่ด้วยเพราะหน้าที่จะกำหนดรูปแบบของภาษาแนวคิดนี้ทำให้เกิดการจัดหลักสูตรภาษาโดยคำนึงว่าควรสอนอะไรจากการพิจารณาว่าผู้เรียนต้องการใช้ภาษาทำอะไรบ้างเรียกว่า “National Functional Syllabus”

อย่างไร

การศึกษาเรื่องการเรียนการสอนภาษาอาจจะศึกษาการทำงานของสมองและจิตใจภายในตัวคนซึ่งไม่สามารถมองเห็นหรือศึกษาได้โดยตรง แต่อาจดูจากผลงานที่ผู้เรียนผลิตออกมาคือ “อะไร” ดังได้กล่าวถึงไปแล้ว เราจึงพบว่าบางครั้งพฤติกรรมทางภาษาของคนกลายเป็นช่องทางที่นักจิตวิทยาเพื่อเรียนรู้กระบวนการภายในที่ไม่อาจสังเกตได้

การศึกษาในแนวจิตวิทยานี้อาจกล่าวสรุปได้ว่าในการเรียนการสอนภาษามีทฤษฎีทางจิตวิทยา อันเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ภาษาอยู่ 2 ทฤษฎีสำคัญคือ

1. ทฤษฎีความสัมพันธ์เชื่อมโยง (Association Theory) กล่าวว่า การเรียนรู้ขึ้นอยู่กับ การวิเคราะห์พฤติกรรมเป็นส่วนย่อย ๆ โดยดูความสัมพันธ์ของส่วนย่อย ๆ จากการกระตุ้นและตอบสนองเป็นลูกโซ่

2. ทฤษฎีสถานม (Field Theory) กล่าวว่า การเรียนรู้ขึ้นอยู่กับความสามารถทางสมองและความต้องการของผู้เรียน

ทำไม

เป็นการศึกษาเหตุผลและมูลฐานที่มีความหมายต่อการเรียนภาษา ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยขั้นต้นของการที่มนุษย์จะเรียนรู้สิ่งใดสิ่งหนึ่ง ปัจจัยเหล่านี้ได้แก่การหล่อหลอมทางวัฒนธรรม, ทักษะสติ, แรงจูงใจ อึดทนและการยอมรับ ฯลฯ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นผลทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ต่างกัน

การศึกษาเพื่อสอนภาษานั้นเดิมที่สนใจมุ่งไปที่ อะไร คือตัวภาษามากกว่าอีก 2 เรื่อง คือ ทำไ้และอย่างไร จนกระทั่งขอมสก็อยากรู้เรื่อง ทำไ้และอย่างไรขึ้นมา ทฤษฎีของขอมสก็จึงแตกต่างกับคนอื่น ๆ ที่เคยมี

ยังมีเรื่องสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษาอีก 2 เรื่องคือ

1. สิ่งแวดล้อมที่จัดให้ (Environmental Inputs) ในการเรียนรู้ภาษานั้นเราพบว่า มีลักษณะเป็นการเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมอย่างมาก บางครั้งก็เป็นความตั้งใจที่จะเสริมเด็ก เช่น การที่แม่ สนทนาหรือแก้ไขหรือสนับสนุนเด็กด้านภาษา สิ่งแวดล้อมนี้เป็นได้ทั้งการให้ข้อมูลทางด้านภาษา หรือเป็นการสนับสนุนระบบเรียนรู้ทางจิตใจและมันสมองของเด็กก็ได้

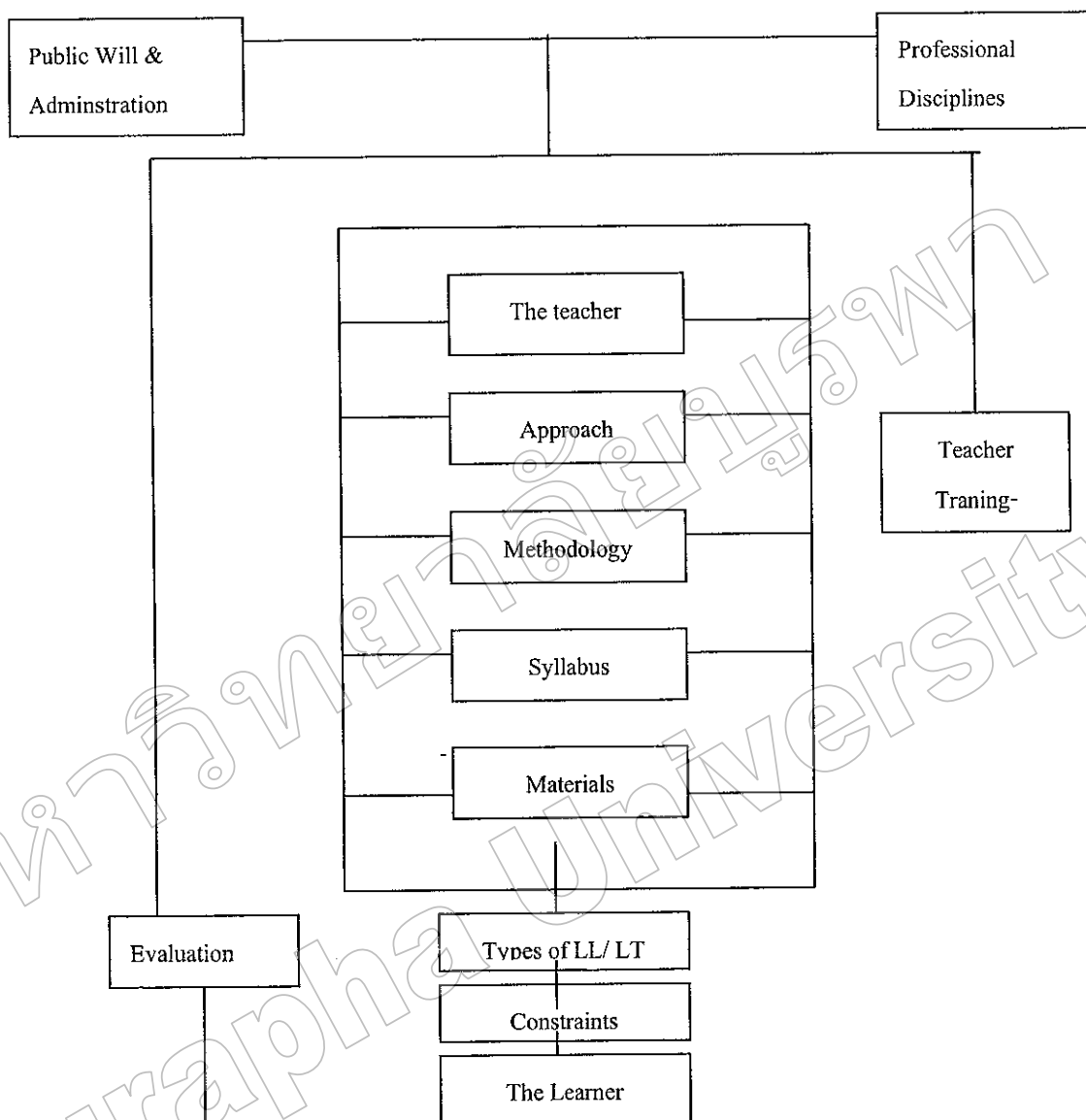
2. วิธีการเรียนของผู้เรียน (Learner's Strategies) วิธีการเรียนนี้เด็กเป็นผู้ที่ควบคุมได้ แต่อาจจะรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ได้ ต่างจากขบวนการทางสมอง (Cognitive Process) ซึ่งจะควบคุมได้น้อยมาก เราศึกษากันว่าผู้เรียนมียุทธวิธีการเรียนแตกต่างกันอย่างไร และมีความยืดหยุ่นต่างกันอย่างไร นักจิตวิทยาพยายามศึกษานูกลักษณะกับวิธีการเรียน ตลอดจนความถนัดในการเรียน

ด้วยเหตุนี้จึงมีการผลิตสื่อการเรียน จัดวิธีสอนและกิจกรรมต่างๆ เพื่อสนองความถนัด และยุทธวิธีการเรียนของเด็กแบบต่าง ๆ

สิ่งที่น่าจะสรุปได้คือครูควรส่งเสริมให้เด็กเรียน ได้หลายวิธี ส่งเสริมให้เด็กพัฒนาวิธี เรียนของตน พร้อมทั้งพัฒนาความสามารถปรับเปลี่ยนและยืดหยุ่นวิธีเรียนตามลักษณะเนื้อหาวิชา และวิธีสอนด้วย

ครูควรสนับสนุนผู้เรียนให้รู้สึกปลอดภัยที่จะเสี่ยงในการเรียนรู้ ถ้าคิดกล้าใช้สมอง ในการเอาอย่างมีหลักการ โดยจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศให้อบอุ่นและปลอดภัยที่เด็กจะกล้า คิด กล้าเดา กล้าริเริ่มและแสดงออก

จากแผนภูมิกระบวนการเรียนภาษาที่สองซึ่งเสนอโดย Schumann แม้ว่าจะเป็น การเชื่อมโยงปัจจัยในการเรียนภาษาซึ่งเทียบเคียงจากการเรียนภาษาแม่ของเด็ก แต่เราต้องยอมรับว่า เป็นแผนภูมิที่เขียนขึ้นอย่างง่าย ๆ กว่าความเป็นจริงซึ่งสลับซับซ้อนกว่านี้ จึงพบว่านักการศึกษาได้ คิดระบบความสัมพันธ์ขึ้นมาอีกหลาย ๆ คนซึ่งมีความซับซ้อนมากขึ้น ดังจะยกตัวอย่างของ สเตเวนส์ (Stevens, 1977) ซึ่งเขาคำนึ่งถึงปัจจัยทางสังคมและการเมืองต่อการเรียนการสอนภาษาที่ สองดังนี้



ภาพที่ 4 กระบวนการเรียนภาษาที่สองของ Schumann

จากภาพการเรียนการสอนของ Stevens (1977, p. 276) ข้างต้นผู้สนใจระบบความสัมพันธ์ในการเรียนการสอนภาษาอาจศึกษาระบบของ Vorio (1976) และ Swain (1977), Bialystok (1978) ได้อีก

6. การประยุกต์ทฤษฎีในการสอนภาษา

สิ่งต่าง ๆ ที่ได้นั้นย่อมจะมีประโยชน์ได้ก็ต่อเมื่อครูมีโอกาสนำความรู้แนวคิดทฤษฎีเหล่านี้ มาใช้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาตัวครูในการที่จะสามารถสร้างสรรค์การเรียนการสอนการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน พัฒนาการเชิงบุคคลิกภาพ วิธีสอนและพฤติกรรมระหว่างครูกับผู้เรียนที่ครูจะ

สร้างเอกลักษณ์ของตนได้นั้นย่อมจะเกิดจากการใช้ทฤษฎีในทางปฏิบัติซึ่งหมายถึงครูจะต้อง

6.1 เรียนรู้ทฤษฎี

6.2 มีโอกาสใช้ทฤษฎีมาปฏิบัติจริง

การเรียนรู้ภาษา (Chomsky, 2004) ชอมสกี กล่าวว่า ภาษาเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละคน เป็นความสามารถภายใน เกิดจากการจัดกระทำข้อมูล (Information Processing) ในสมองแต่ละคน ชอมสกีเชื่อว่าการเรียนภาษาไม่ได้เกิดจากการฝึกฝน (Training) หรือหล่อ (Moulding) ขึ้นจากองค์ประกอบภายนอก (External Factors) ตามแนวคิดของจิตวิทยากลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behaviorism) ที่เชื่อในเรื่องของพฤติกรรมภายนอกที่สังเกตเห็นได้เท่านั้น

ชอมสกีเห็นว่า ความสามารถทางภาษานั้น เกิดขึ้นจากการพัฒนาจากความสามารถภายใน มากกว่าเกิดจากการเรียนรู้ภายนอก เขาปฏิเสธการใช้คำว่า “การเรียนรู้ภาษา” (Language Learning) และเห็นว่าควรใช้คำว่า “การเพิ่มขึ้น” หรือ “การพัฒนา” (Growth) ของภาษาแทน

จากความเชื่อของชอมสกีนี้ เมื่อนำมาตรวจสอบกับสภาพความเป็นจริงของการเขียนภาษาอังกฤษของการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนไทย ก็พบว่ามีความสอดคล้องกัน กล่าวคือ ในระบบการศึกษาไทย กำหนดให้นักเรียนต้องเรียนภาษาอังกฤษ ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา จนถึงระดับมหาวิทยาลัย นับเวลาแล้วเป็นเวลา 9 ปีขึ้นไป แต่กลับพบว่า นักเรียนไทยส่วนใหญ่ ยังไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารได้ (ฉลอง ทับศรี, 2537)

ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากล ที่ใช้สำหรับการสื่อสาร กระบวนการสื่อสารเป็นกระบวนการภายใน (Internal Process) ที่ได้จากการ ทำงานของสมอง ที่มีความจำและการและความจำชั่วคราว การสื่อสารต้องประกอบด้วยความสนใจ การคิดสร้างสรรค์ (Message) ขึ้นมาแล้วเปลี่ยนสารนั้นเป็นสัญลักษณ์ (คำพูด, ข้อความ, ท่าทาง ฯลฯ) แล้วส่งออกไปในขณะเดียวกัน ผู้รับสารก็จะต้องมีพื้นฐานในสิ่งที่ได้รับ แล้วทำการแปลงสัญลักษณ์เหล่านั้นอีกมาเป็นสารที่เข้าใจได้ กระบวนการแปลงสารดังกล่าว ต้องใช้ความสามารถทางสมอง ทั้งความจำชั่วคราว และความจำถาวร (ฉลอง ทับศรี, 2547)

จิตวิทยากลุ่มพฤติกรรมนิยมเป็นกลุ่มที่ให้ความสนใจในเรื่องของสิ่งเร้าและตอบสนองต่อสิ่งเร้า โดยมีทดลองศึกษาเกี่ยวกับสัตว์แล้วนำมาใช้กับมนุษย์ ทักษะในการเรียนรู้เป็นเรื่องของการใช้สิ่งเร้าที่ทำให้เกิดการตอบสนอง เป็นเรื่องของการให้รางวัลหรือการลงโทษ เพื่อให้ได้มาซึ่งพฤติกรรมที่ต้องการ และพยายามแก้ไขพฤติกรรมโดยใช้การเสริมแรง หรือลงโทษ จะเห็นได้ว่าการเรียนรู้ประเภทนี้ไม่สนใจการเปลี่ยนแปลงภายในสมองของผู้เรียนแต่สนใจในพฤติกรรม การแสดงออกที่สามารถสังเกตเห็นได้ การเรียนรู้แบบนี้มักจะใช้กับการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานและไม่สามารถอธิบายปรากฏการณ์ภายในสมองของผู้เรียนว่าเกิดขึ้นได้อย่างไรแนวความคิดของ

การเรียนรู้ของกลุ่มพฤติกรรมนิยมจะศึกษาพฤติกรรมของผู้เรียน โดยพิจารณาตัวเราหรือสิ่งเราที่เป็นอินพุตและการตอบสนองที่เป็นเอาต์พุตเท่านั้น ซึ่งอาจจะเหมาะสมกับลักษณะพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ ซึ่งไม่สามารถอธิบายพฤติกรรมอื่น ๆ ที่สลับซับซ้อนอีกมากมายได้ พฤติกรรมบางอย่างอาจจะไม่ได้เกิดจากการเรียนรู้ เช่น พฤติกรรมที่เปลี่ยนไปเพราะความเหนื่อยหรือการได้รับบาดเจ็บ วุฒิภาวะ สัญชาติญาณ เป็นต้น และคำว่าพฤติกรรมนั้นไม่ได้หมายถึงการแสดงออกแต่เพียงอย่างเดียว แต่หมายถึงศักยภาพหรือความสามารถที่ซับซ้อนอยู่ในสมองของแต่ละบุคคล ซึ่งบางครั้งอาจจะไม่แสดงออกมา ให้เห็นเป็นพฤติกรรมที่ชัดเจนได้

7. การวิจัยผสานวิธี

การวิจัยผสานวิธี (ผ่องพรรณ ตรีมงคลกุล, 2540) Creswell เป็นนักวิจัยเชิงปริมาณผู้หนึ่ง กล่าวถึงแนวทางของการวิจัยผสานวิธี โดยเรียกกลยุทธ์นี้ว่า “Combined Qualitative and Quantitative Design” และได้แนะนำกลยุทธ์การวิจัย 3 รูปแบบ คือ (Creswell, 1994, pp. 184-189)

รูปแบบที่ 1: การวิจัย 2 ภาค (Two-Phase Design) การวิจัยรูปแบบนี้ เป็นการดำเนินการวิจัยแยกเป็น 2 ขั้นตอนอย่างเด่นชัดด้วยวิธีการวิจัยต่างกัน (การเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ) และนำเสนอผลการวิจัยแบ่งเป็น 2 ตอนโดยเอกเทศ แต่ละตอนตอบคำถามวิจัยต่างประเด็นกัน โดยมีบทสรุปเพื่อเชื่อมโยงการวิจัยทั้งสองตอนนี้

รูปแบบที่ 2: แบบนำ-แบบรอง (Dominant-Less Dominant Design) เป็นการวิจัยที่ดำเนินการด้วยวิธีการวิจัยหลักแนวทางใดแนวทางหนึ่ง เช่น ใช้การวิจัยเชิงปริมาณเป็นหลัก และใช้วิธีการ บางอย่างของการวิจัยเชิงคุณภาพมาเสริม เพื่อขยายความเพื่อตรวจสอบยืนยัน หรือเพิ่มความลึก ของข้อมูล ซึ่งนักวิจัยบางกลุ่มอาจเรียกว่าเป็นการใช้ในลักษณะ “ไม้ประดับ” หรือในทางตรงข้าม ได้แก่การใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลัก เสริมด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ

รูปแบบที่ 3: แบบผสมผสาน (Mixed-Methodology Design หรือ Integrated Approach) เป็นการผสมผสานทั้งระดับมหภาคและจุลภาคระหว่างสองกระบวนทัศน์และแนวทางการวิจัย ในทางปฏิบัติที่เป็นการวิจัยที่ดำเนินการได้ยาก Creswell ได้แสดงตัวอย่างการผสานในทุกขั้นตอนของการวิจัย ตั้งแต่การนำเสนอปัญหา (ในบทนำของการวิจัย) จนถึงการสรุปผลการวิจัย ซึ่งในบางขั้นตอนอาจไม่สามารถผสมผสานกันได้เต็มที่ด้วยข้อจำกัดของความแตกต่างในกระบวนทัศน์ การวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ

การผสมผสานระดับวิธี: Triangulation

การผสมผสานในระดับการเก็บข้อมูล มีที่มาจากการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งใช้วิธีการเรียกว่า Triangulation หรือวิธีสามเส้า ซึ่งเป็นวิธีการตรวจสอบยืนยันข้อมูล

โคเฮน และมานิออน (Cohen & Manion, 1994, p. 233) กล่าวถึงคำว่า “Triangulation”

ว่าเป็นศัพท์ซึ่งมีที่มาจากวิธีการวัดในทางกายภาพ โดยเฉพาะในกลุ่มนักเดินเรือ นักกลยุทธศาสตร์ การทหาร และวิศวกร ช่างสำรวจ เป็นต้น ซึ่งคนกลุ่มดังกล่าวนี้ใช้เครื่องหมายบอกตำแหน่ง (Maker) หลาย ๆ จุด ในการค้นหาตำแหน่งใด ๆ หรือวัตถุใด ๆ ที่ต้องการ ต่อมาเมื่อใช้คำ “Triangulation” นี้ในการวิจัยทางสังคมศาสตร์ จึงเป็นการใช้ในความหมายเชิงเปรียบเทียบว่าเป็น การศึกษาปัญหาวิจัยเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยอาศัย “แง่มุมที่หลากหลาย” มากขึ้น ทั้งนี้เพื่อจะช่วยให้ นักวิจัยอธิบายปรากฏการณ์หรือพฤติกรรมที่ซับซ้อนได้กระจ่างชัดและมีความเที่ยงตรงยิ่งขึ้น

ในทัศนะของการวิจัยเชิงคุณภาพ มุ่งความสำคัญของเทคนิควิธี Triangulation นี้ใน ระดับการตรวจสอบและยืนยันข้อมูลเพื่อเสริมความเชื่อถือได้ โดยจำแนกการใช้เทคนิคนี้เป็น 4 ลักษณะ คือ (Patton, 1990, pp. 464-466)

1. ต่างวิธี (Methods Triangulation) การวิจัยที่ใช้วิธีรวบรวมข้อมูลมากกว่าหนึ่งวิธี เพื่อ ตรวจสอบยืนยันซึ่งกันและกัน
2. ต่างแหล่งข้อมูล (Triangulation of Sources) การวิจัยที่มีการใช้ข้อมูลจากหลายแหล่ง ภายใต้วิธีการเดียวกัน เช่น ใช้วิธีการสัมภาษณ์โดยสัมภาษณ์คนต่างกลุ่มต่างสถานะในเรื่องเดียวกัน เป็นต้น
3. ต่างผู้วิเคราะห์ (Analyst Triangulation) การวิจัยที่ใช้นักวิจัยหลากหลาย (ต่างทัศนะ ต่างภูมิหลัง ต่างสาขา) เพื่อตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูล/ข้อค้นพบ
4. ต่างทฤษฎี/ แนวคิด (Theory/ Perspective Triangulation) การวิจัยที่ใช้ทฤษฎีแนวคิด มากกว่า 1 แนวในการตีความ/ ให้ความหมายแก่ผู้วิเคราะห์ได้

นักวิจัยทั่วไปรู้จักเทคนิค Triangulation นี้ในความหมายเฉพาะของการใช้ข้อมูลจาก หลายแหล่งเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง ซึ่งที่จริงเทคนิควิธี Triangulation มีหลายลักษณะดังกล่าว ข้างต้น และสอดคล้องกับที่ Denzin (1970) ได้ให้แนวทางไว้แต่เดิม ซึ่งจำแนกเป็น 6 ประเภทดังนี้

1. ต่างกาล (Time Triangulation) การวิจัยที่คำนึงถึงการแก้อาจจำกัดของความแตกต่าง หรือการเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา อาจใช้วิธีการศึกษาภาพตัดขวาง (Cross-Sectional) และ การศึกษาแบบเจาะลึกตามกาลเวลา (Longitudinal) ผสมผสานกัน
2. ต่างสภาพ (Space Triangulation) ขยายขอบเขตการวิจัยในด้านท้องถิ่นหรือ วัฒนธรรม ผลการวิจัยจะไม่จำกัดด้วยลักษณะเฉพาะของพื้นที่หรือวัฒนธรรมนั้น ๆ โดยใช้วิธีการ ข้ามวัฒนธรรม (Cross-Cultural Technique) เพื่อสรุปได้ในเชิงเปรียบเทียบ
3. ต่างระดับ (Combined-Level Triangulation) ใช้ในการวิเคราะห์หลายระดับ ได้แก่ ระดับบุคคล ระดับปฏิสัมพันธ์ (กลุ่ม) ระดับชุมชน (องค์กร วัฒนธรรม สังคม) เพื่อสรุป ได้กว้างขึ้น
4. ต่างทฤษฎี (Theoretical Triangulation) มีกรอบการวิจัยซึ่งมาจากทฤษฎีมากกว่าหนึ่ง

ทฤษฎีที่อาจไม่สอดคล้องกัน แต่มีจุดเด่นที่นำมาใช้ประโยชน์ร่วมกัน เพื่อเป็นแนวทางการวิจัยนั้น หรือเป็นการทดสอบทฤษฎีที่ขัดแย้งกัน

5. ต่างผู้วิจัย (Investigator Triangulation) ใช้กลุ่มนักวิจัยที่มาจากหลากหลาย ประสบการณ์ ดังเช่น นักวิจัยสหสาขาหรือแม้แต่การใช้ผู้สังเกตหลายคนในสถานการณ์เดียวกัน เพื่อมุ่งเพิ่มความเที่ยงตรง (Validity) ของผลการวิจัย

6. ต่างวิธี (Methodological Triangulation) มีความแตกต่างในเชิงเทคนิควิธี แบ่งเป็น 2 ชนิด

6.1 ต่างในวิธี (Within-Method Triangulation) มีลักษณะคล้ายกับการวิจัยซ้ำ เพื่อ ยืนยันผล โดยใช้วิธีเดียวกันแต่ศึกษาต่างสถานการณ์ และมุ่งประเด็นที่ยืนยันความเชื่อมั่น (Reliability) ของผลการวิจัย

6.2 ต่างระหว่างวิธี (Between-Method Triangulation) ใช้วิธีการศึกษามากกว่าหนึ่ง วิธี เพื่อตอบปัญหาวิจัยเดียวกันและในสถานการณ์เดียวกัน โดยมุ่งเน้นประเด็นที่ความเที่ยงตรง (Validity) ของข้อค้นพบ

จะเห็นว่าตามความหมายเดิมนั้น เทคนิค Triangulation มุ่งเสริมความเที่ยงตรงของ งานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยลดอคติหรือความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากข้อมูลแหล่งเดียวหรือแง่มุมเดียว ต่อมาเมื่อเทคนิค Triangulation ได้รับความสนใจมากขึ้นจากนักวิจัยเชิงปริมาณ ได้มีการขยาย ขอบเขตกว้างกว่าความหมายเดิม ในแง่ของการใช้กระบวนการค้นคว้า กล่าวคือ ใช้วิธีการเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพร่วมกัน

ประโยชน์ของการวิจัยผสมวิธี

การวิจัยผสมวิธีช่วยแก้ไขข้อจำกัดของการวิจัยด้วยวิธีการเดียวใน 2 ประเด็นหลัก ดังนี้

1. ช่วยแก้ไขข้อจำกัดของอคติ (Bias) ข้อมูลซึ่งได้จากแง่มุมเดียว อาจถูกจำกัดด้วย ข้อเท็จจริงในเพียงบางจุดของทั้งหมด (Slices of Reality) เป็นเหตุให้นักวิจัยสรุปผลคลาดเคลื่อนได้ การวิจัยผสมวิธีช่วยเสริมความมั่นใจแก่นักวิจัย โดยอาจเปรียบว่าคล้ายกับการวิจัยซ้ำ (Replication Research) ที่ใช้ในการวิจัยเชิงทดลอง แต่ในกรณีนี้จะเป็นการนำข้อมูลมาเสริมหรือมายืนยันซึ่งกัน และกันในการวิจัยคราวเดียว ในประเด็นนี้ Denzin (1970, p. 313) ชี้ให้เห็นคุณค่าของวิธีการ Triangulation โดยย้ำว่า “ช่วยให้นักวิจัยขจัดอคติภายใน (Intrinsic Bias) ของการสรุปผลการวิจัยที่ อาจเกิดขึ้นจากการใช้วิธีการเดียว ผู้วิจัย/เก็บข้อมูลคนเดียว หรือการไข่มุมมองจากรากฐาน แนวคิด/ทฤษฎีเดียว” อคติดังกล่าวนี้ในการวิจัยเชิงปริมาณ อาจจะเป็นปัญหาได้มากเพราะผู้วิจัย มักสรุปผลการวิจัยตามตัวเลข ซึ่งการได้มาซึ่งตัวเลขนั้น ย่อมมีโอกาสเกิดปัญหาความคลาดเคลื่อน ในการวัดได้เสมอ

2. ช่วยจัดความเชื่อมั่นในวิธีการของผู้วิจัย นักวิจัยจำนวนไม่น้อยยึดติดกับวิธีการวิจัยของตนอย่างเหนียวแน่น และปฏิเสธการวิจัยอื่น ๆ เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะความคุ้นเคย ความถนัด หรือประสบการณ์ที่ได้รับการฝึกฝนมา บางครั้งจึงมักพบว่านักวิจัยใช้เครื่องมือ/วิธีการเก็บข้อมูลตามความเคยชินหรือตามความสะดวก มากกว่าเลือกใช้อย่างเหมาะสมตามเกณฑ์ที่ควรเป็นตัวอย่างเช่น การใช้เครื่องมือวัดเจตคติที่มีแพร่หลายในปัจจุบัน โดยผู้ใช้ไม่ระมัดระวังอย่างรอบคอบในเรื่องข้อจำกัดเชิงวัฒนธรรม (Culture-Bound) หรือข้อจำกัดในเชิงกาลเวลา (Time-Bound) จึงอาจทำให้ผลการวิจัยหย่อนในด้านความเที่ยงตรง

ความสำคัญของการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน

จากการสำรวจเอกสารงานวิจัย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2531, หน้า ค) บรรยากาศในชั้นเรียนเป็นส่วนหนึ่งที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความสนใจในบทเรียนและเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้อย่างเพิ่มขึ้น การสร้างบรรยากาศที่อบอุ่นที่ครูให้ความเอื้ออาทรต่อนักเรียน นักเรียนกับนักเรียนที่มีความสัมพันธ์อันดีมิตรต่อกันและที่มีระเบียบ มีความสะอาด เหล่านี้เป็นบรรยากาศที่นักเรียนต้องการ ทำให้นักเรียนมีความสุขในการมาโรงเรียน และในการเรียนร่วมกับเพื่อน ๆ ถ้าครูผู้สอนสามารถสร้างความรู้สึกลึกซึ้งให้เกิดขึ้นกับนักเรียนได้ก็นับว่าครูได้ทำหน้าที่ในการพัฒนาเยาวชนของประเทศชาติให้เติบโตขึ้นอย่างสมบูรณ์ทั้งทางด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์และสังคมโดยแท้จริง ดังนั้น การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งซึ่งประมวลได้ดังนี้

1. ช่วยส่งเสริมให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างราบรื่น เช่น ห้องเรียนที่ไม่คับแคบจนเกินไป ทำให้นักเรียนเกิดความคล่องตัวในการทำกิจกรรม
2. ช่วยสร้างเสริมลักษณะนิสัยที่ดีงามและความมีระเบียบวินัยแก่ผู้เรียน เช่น ห้องเรียนสะอาด จัดโต๊ะเก้าอี้ไว้อย่างเป็นระเบียบ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน นักเรียนจะซึมซับสิ่งเหล่านี้ไว้โดยไม่รู้ตัว
3. ช่วยสร้างเสริมสุขภาพที่ดีให้แก่ผู้เรียน เช่น มีแสงสว่างเหมาะสม มีที่นั่งไม่ใกล้กระดานดำจนเกินไป มีขนาดโต๊ะเก้าอี้ที่เหมาะสมกับวัย รูปร่างของนักเรียน ฯลฯ
4. ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ และสร้างความสนใจในบทเรียนให้มากขึ้น เช่น การจัดมุมวิชาการต่าง ๆ การจัดป้ายนิเทศ การตกแต่งห้องเรียนด้วยผลงานของนักเรียน
5. ช่วยส่งเสริมการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม เช่น การฝึกให้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน การฝึกให้มีอัธยาศัยไมตรีในการอยู่ร่วมกัน ฯลฯ
6. ช่วยสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนและการมาโรงเรียน เพราะในชั้นเรียนมีครูที่เข้าใจ

นักเรียน ให้ความเมตตาเอื้ออารีต่อนักเรียน และนักเรียนมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

1. บรรยากาศที่พึงปรารถนาในชั้นเรียน

ในการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนต่างปรารถนาให้กิจกรรมการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างราบรื่น และผู้เรียนเกิดพฤติกรรมตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร บรรยากาศในชั้นเรียนมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมให้ความปรารถนานี้เป็นจริง พรรณี ชูทัย (2522, หน้า 261-263) กล่าวถึงบรรยากาศในชั้นเรียนที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการสอนจัดแบ่งได้ 6 ลักษณะสรุปได้ดังนี้

1.1 บรรยากาศท้าทาย (Challenge) เป็นบรรยากาศที่ครูกระตุ้นให้กำลังใจนักเรียน เพื่อประสบผลสำเร็จในการทำงาน นักเรียนจะเกิดความเชื่อมั่นในตนเองและความพยายามทำงานให้สำเร็จ

1.2 บรรยากาศที่มีอิสระ (Freedom) เป็นบรรยากาศที่นักเรียนมีโอกาสดำเนินการ ได้ตัดสินใจเลือกสิ่งที่มีความหมายและมีคุณค่า รวมถึงโอกาสที่จะทำผิดพลาดด้วย โดยปราศจากความกลัวและความวิตกกังวล บรรยากาศเช่นนี้จะส่งเสริมการเรียนรู้ ผู้เรียนจะปฏิบัติกิจกรรมด้วยความตั้งใจ โดยไม่รู้สึกตึงเครียด

1.3 บรรยากาศที่มีการยอมรับนับถือ (Respect) เป็นบรรยากาศที่มีครูรู้สึกว่ามีนักเรียนเป็นบุคคลสำคัญ มีคุณค่า และสามารถเรียนได้ อันส่งผลให้นักเรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเองและเกิดการยอมรับนับถือตนเอง

1.4 บรรยากาศที่มีความอบอุ่น (Warmth) เป็นบรรยากาศทางด้านจิตใจ ซึ่งส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียน การที่ครูมีความเข้าใจนักเรียน เป็นมิตร ยอมรับให้ความช่วยเหลือ จะทำให้นักเรียนเกิดความอบอุ่น สบายใจ รักครู รักโรงเรียน และรักการเรียน

1.5 บรรยากาศแห่งการควบคุม (Control) การควบคุมในที่นี้ หมายถึง การฝึกให้นักเรียนมีระเบียบวินัย มิใช่การควบคุม ไม่ให้มีอิสระ ครูต้องมีเทคนิคในการปกครองชั้นเรียน และฝึกให้นักเรียนรู้จักใช้สิทธิหน้าที่ของตนอย่างมีขอบเขต

1.6 บรรยากาศแห่งความสำเร็จ (Success) เป็นบรรยากาศที่ผู้เรียนเกิดความรู้สึกประสบความสำเร็จในงานที่ทำ ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น ผู้สอนจึงควรพูดถึงสิ่งที่ผู้เรียนประสบความสำเร็จให้มากกว่าพูดถึงความล้มเหลวเพราะการที่คนเรานิ่งถึงแต่ความล้มเหลว จะมีผลทำให้ความคาดหวังต่ำ ซึ่งไม่ส่งเสริมให้การเรียนรู้ดีขึ้น

บรรยากาศทั้ง 6 ลักษณะนี้ มีผลต่อความสำเร็จของผู้สอนและความสำเร็จของผู้เรียน ผู้สอนควรสร้างให้เกิดขึ้นในชั้นเรียน

2. ประเภทของบรรยากาศในชั้นเรียน

การจัดบรรยากาศในการเรียนการสอน มิใช่การแก้ไขพฤติกรรมโดยตรง แต่หากเป็นวิธีการแก้ไขพฤติกรรมโดยอ้อม เพราะการจัดบรรยากาศที่เหมาะสม เต็มไปด้วยความรัก ความเข้าใจความเห็นอกเห็นใจ สามารถสนองความต้องการของเด็กได้อย่างเหมาะสม ครูมีอิทธิพลในการแก้ไขพฤติกรรมมากโดยเฉพาะการให้แรงเสริม ทั้งการให้แรงเสริมทางบวก และวิธีการอื่นๆ แม้แต่การลงโทษสถานเบา และการให้แรงเสริมทางสังคม แฮร์ริง และฟิลลิปส์ (Haring & Phillips, 1979, p. 94) กล่าวว่า ครูสามารถให้แรงเสริมในห้องเรียน ได้ด้วยการให้ความสนใจและให้คำชมเชย ซึ่งเป็นแรงเสริมที่มีประสิทธิภาพมาก ประการสำคัญแรงเสริมทางสังคมเป็นแรงเสริมที่นำมาใช้ง่ายสะดวกและรวดเร็ว

อลท์แมนและลินตัน (Altman & Linton, 1989) ได้ให้เหตุผล 3 ประการว่า ครูเหมาะสมสำหรับผู้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเด็กเพราะ

1. สภาพห้องเรียนเป็นที่ที่เรามองเห็นได้ทั้งพฤติกรรมทางสังคมและพฤติกรรมทางวิชาการ
2. ในสภาพการเรียนเด็กต้องตั้งใจฟังครูอยู่แล้ว
3. ในหลักสูตร มีเนื้อหาบางส่วนที่เกี่ยวกับการแก้ไขพฤติกรรมของเด็ก นอกจากนี้ในบรรยากาศของห้องเรียนนั้นสามารถปรับพฤติกรรมของเด็กได้หลายอย่างและสามารถทำได้รวดเร็วทันการ

การจัดบรรยากาศในการเรียนการสอน เป็นการเน้นแนวคิดของมนุษยนิยมที่เน้นอารมณ์ความรู้สึกและความต้องการ โดยเฉพาะความต้องการตามลำดับขั้นของมาสโลว์ซึ่งได้แก่

1. ความต้องการทางด้านร่างกาย
2. ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย
3. ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ
4. ความต้องการเกียรติและการยอมรับ
5. ความต้องการตระหนักในตน

สุมน อมรวิวัฒน์ (2530, หน้า 13) ได้สรุปผลการวิจัยเรื่องสภาพปัจจุบันและปัญหาการเรียนการสอนสรุปได้ว่า บรรยากาศในชั้นเรียนต้องมีลักษณะทางกายภาพที่อำนวยความสะดวกต่อการจัดกิจกรรมการเรียน สร้างความสนใจใฝ่รู้และศรัทธาต่อการเรียน นอกจากนี้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มนักเรียนและระหว่างครูและนักเรียน ความรัก และศรัทธาที่ครูและนักเรียนมีต่อกัน การเรียนที่รื่นรมย์ปราศจากความกลัว และความวิตกกังวล สิ่งเหล่านี้จะช่วยสร้างบรรยากาศของการเรียนได้ดี ดังนั้น จึงสามารถแบ่งประเภทของบรรยากาศในชั้นเรียน ได้

2 ประเภท คือ

1. บรรยากาศทางกายภาพ
2. บรรยากาศทางจิตวิทยา

บรรยากาศทั้ง 2 ประเภทนี้ มีส่วนส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งสิ้น

บรรยากาศทางกายภาพ (Physical Atmosphere)

บรรยากาศทางกายภาพ หรือบรรยากาศทางด้านวัตถุ หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ภายในห้องเรียนให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย น่าดู มีความสะอาด มีเครื่องใช้ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่จะส่งเสริมให้การเรียนของนักเรียนสะดวกขึ้น เช่น ห้องเรียนมีขนาดเหมาะสม แสงเข้าถูกทาง และแสงสว่างเพียงพอ กระดานดำมีขนาดพอเหมาะ โต๊ะเก้าอี้มีขนาดเหมาะสมกับวัยของนักเรียน ฯลฯ เป็นต้น

การจัดบรรยากาศทางด้านกายภาพ จะกล่าวพอให้ทราบดังนี้

1. การจัดโต๊ะเรียนและเก้าอี้ของนักเรียน
2. การจัดโต๊ะครู
3. การจัดป้ายนิเทศ
4. การจัดสภาพห้องเรียน ต้องให้อากาศถ่ายเทสะดวก
5. การจัดมุมต่าง ๆ ในห้องเรียน

บรรยากาศทางจิตวิทยา (Psychological Atmosphere)

บรรยากาศทางจิตวิทยา หมายถึง บรรยากาศทางด้านจิตใจที่นักเรียนรู้สึกสบายใจ มีความอบอุ่น มีความเป็นกันเอง มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน และมีความรักศรัทธาต่อครูผู้สอน ตลอดจนมีอิสระในการกล้าแสดงออกอย่างมีระเบียบวินัยในชั้นเรียน

การจัดบรรยากาศทางจิตวิทยา

การจัดบรรยากาศทางจิตวิทยา จะช่วยสร้างความรู้สึกให้นักเรียนเกิดความสบายใจในการเรียน ปราศจากความวิตกกังวล มีบรรยากาศของการสร้างสรรค์เร้าความสนใจให้นักเรียนร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยความสุข นักเรียนจะเกิดความรู้สึกเช่นนี้ได้ ขึ้นอยู่กับ “ครู” เป็นข้อสำคัญในข้อเหล่านี้

1. บุคลิกภาพของครู

สภาพบรรยากาศของห้องเรียนมีส่วนสัมพันธ์กับบุคลิกภาพของครู ครูที่มีบุคลิกภาพดี เช่น การแต่งกาย การยืน การเดิน ท่าทาง น้ำเสียง การใช้คำพูด การแสดงออกทางสีหน้าแววตา ฯลฯ เหมาะสมกับการเป็นครู จะช่วยส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ได้ดี บุคลิกภาพ ของครูมีผลต่อความรู้สึกของนักเรียน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2531, หน้า 8, 11, 13)

ครูประเภทที่ 1

ถ้าครูแสดงความเป็นมิตร	นักเรียนจะอบอุ่นใจ
ถ้าครูยิ้มแย้ม	นักเรียนจะแจ่มใส
ถ้าครูมีอารมณ์ขัน	นักเรียนจะเรียนสนุก
ถ้าครูกระตือรือร้น	นักเรียนจะกระปรี้กระเปร่า
ถ้าครูมีน้ำเสียงนุ่มนวล	นักเรียนจะสุภาพอ่อนน้อม
ถ้าครูแต่งตัวเรียบร้อย	นักเรียนจะเคารพ
ถ้าครูให้ความเมตตาปราณี	นักเรียนจะมีจิตใจอ่อนโยน
ถ้าครูให้ความยุติธรรม	นักเรียนจะศรัทธา

ครูประเภทที่ 2

ถ้าครูเข้มงวด	นักเรียนจะหงุดหงิด
ถ้าครูหน้านิ่วคิ้วขมวด	นักเรียนจะรู้สึกเครียด
ถ้าครูจู้จี้	นักเรียนจะอึดอัด
ถ้าครูบ่นปึง	นักเรียนจะกลัว
ถ้าครูแต่งกายไม่เรียบร้อย	นักเรียนจะขาดความเคารพ
ถ้าครูใช้น้ำเสียงดุดัน	นักเรียนจะหวาดกลัว

ครูประเภทที่ 3

ถ้าครูทอดย	นักเรียนจะท้อแท้
ถ้าครูเฉยเมย	นักเรียนจะเฉื่อยชา
ถ้าครูเชื่องช้า	นักเรียนจะหงอยเหงาน
ถ้าครูใช้น้ำเสียงราบเรียบ	นักเรียนจะไม่สนใจฟัง
ถ้าครูปล่อยปละละเลย	นักเรียนจะขาดระเบียบวินัย
ถ้าครูแต่งกายไม่เรียบร้อย	นักเรียนจะขาดความเคารพ

จากบุคลิกภาพของครูทั้ง 3 ประเภทที่กล่าวมา สรุปได้ว่า

ครูประเภทที่ 1 จะสร้างบรรยากาศแบบประชาธิปไตย นักเรียนและครูจะยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้รู้จักทำงานร่วมกัน รู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเอง มีเหตุผล นักเรียนจะรู้สึกสบายใจในการเรียนเป็นบรรยากาศที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี

ครูประเภทที่ 2 จะสร้างบรรยากาศแบบเผด็จการ นักเรียนไม่ได้แสดงความคิดเห็น ครูจะเข้มงวด ครูเป็นผู้บอก หรือทำกิจกรรมทุกอย่าง นักเรียนไม่มีโอกาสคิด หรือทำกิจกรรม

ที่ต้องการ นักเรียนจะรู้สึกเครียด อึดอัด นักเรียนจะขาดลักษณะการเป็นผู้นำ ขาดความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์เป็นบรรยากาศที่ไม่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี

ครูประเภทที่ 3 จะสร้างบรรยากาศแบบตามสบาย เป็นบรรยากาศน่าเบื่อหน่ายนักเรียน ย่อท้อ สับสน วุ่นวาย ขาดระเบียบวินัย ไม่มีความคงเส้นคงวาแน่นอน ครูไม่สามารถควบคุม ชั้นเรียนให้อยู่ในความสงบเรียบร้อยได้ เป็นบรรยากาศที่ไม่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี

2. พฤติกรรมการสอนของครู

พฤติกรรมการสอนของครูมีบทบาทในการสร้างความรู้สึกรู้สึกดีให้แก่เด็กนักเรียน เช่นเดียวกับบุคลิกภาพของครู ในการสอนครูต้องใช้เทคนิคและทักษะการสอนที่สอดคล้อง เหมาะสมกับนักเรียนและบทเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ เจตคติ และทักษะตามหลักสูตร กำหนด พฤติกรรมการสอนของครู ควรเป็นดังนี้

2.1 ตอบสนองพฤติกรรมของนักเรียนโดยใช้เทคนิคการเสริมแรงที่เหมาะสม เช่น ใช้วาจา ใช้ท่าทาง ให้รางวัล และสัญลักษณ์ต่าง ๆ ตลอดจนให้ทำกิจกรรมที่ นักเรียนชอบ ครูควรเสริมแรงให้ทั่วถึงและเหมาะสม

2.2 เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น และยอมรับฟังความคิดเห็น ของนักเรียน แสดงให้นักเรียนเห็นว่าความคิดเห็นของเขามีประโยชน์ พยายามนำความคิดเห็น มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการเรียนรู้

2.3 ฝึกทำงานเป็นกลุ่ม การให้งานทำเป็นกลุ่มจะช่วยให้ นักเรียนรู้จัก ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ใช้ความรู้ ความคิดความสามารถที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ฝึกการสร้าง มนุษยสัมพันธ์ที่ดี และได้ผลงานนำมาสู่ความภาคภูมิใจในกลุ่มและตนเอง

2.4 ใช้เทคนิควิธีสอนที่ไม่ทำให้นักเรียนเบื่อหน่ายในการเรียน ครูควรคิด ค้นคว้าและแสวงหาแนวทางวิธีการใหม่ ๆ มาใช้จัดการเรียนการสอน วิธีการสอนควรเป็นวิธีที่ยึด นักเรียนเป็นศูนย์กลาง หรือนักเรียนเป็นผู้กระทำการกิจกรรม

3. เทคนิคการปกครองชั้นเรียนของครู

เทคนิคหรือวิธีการที่ครูใช้ปกครองชั้นเรียนมีส่วนส่งเสริมการสร้างบรรยากาศ ทางจิตวิทยา กล่าวคือ ถ้าครูปกครองชั้นเรียนด้วยความยุติธรรม ยึดหลักประชาธิปไตย ใช้ระเบียบ กฎเกณฑ์ที่ทุกคนยอมรับ ยินดีปฏิบัติ นักเรียนก็จะอยู่ในห้องเรียนอย่างมีความสุข เกิดความรู้สึกรอบอุ่น พอใจและสบายใจ ในทางตรงกันข้าม ถ้าครูโหด ไม่ยุติธรรม เลือกรักที่รักมักที่ชัง ปกครองนักเรียนแบบเผด็จการ นักเรียนจะเกิดความรู้สึกไม่ศรัทธาครู ไม่เห็นคุณค่าของระเบียบ กฎเกณฑ์และส่งผลให้ไม่สนใจเรียน ไม่อยากมาเรียนในที่สุด ดังนั้นเทคนิควิธีการปกครองชั้น เรียนของครูจึงมีความสำคัญต่อการสร้างบรรยากาศทางจิตวิทยาด้วย

ในการปกครองครูควรยึดหลักต่อไปนี้

3.1 หลักประชาธิปไตย ครูควรให้ความสำคัญแก่นักเรียนเท่าเทียมกัน ให้ความเสมอภาค ให้อิสระ ให้โอกาสทุกคนในการแสดงความคิดเห็น ขณะเดียวกัน ครูต้อง ใจกว้างยินดีรับฟังความคิดเห็นของทุกคน และควรฝึกให้นักเรียนรู้จักปฏิบัติตนตามสิทธิหน้าที่ รู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น ให้รู้จักการอยู่ร่วมกันอย่างประชาธิปไตย

3.2 หลักความยุติธรรม ครูควรปกครองโดยให้ความยุติธรรมแก่นักเรียนทุกคนโดยทั่วถึง นักเรียนจะเคารพศรัทธาครู และยินดีปฏิบัติตามกฎระเบียบของห้องเรียน ยินดีปฏิบัติตามคำอบรมสั่งสอนของครู ตลอดจนไม่สร้างปัญหาให้แก่ชั้นเรียน

3.3 หลักพรหมวิหารสี่ อันได้แก่ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา เมตตา หมายถึงความรักความเอ็นดู ความปรารถนาที่จะให้ผู้อื่นเป็นสุข กรุณา หมายถึง ความสงสาร คิดจะช่วยให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ มุทิตา หมายถึง ความยินดีด้วยเมื่อผู้อื่นได้ลาภยศ สุข สรรเสริญ อุเบกขา หมายถึง ความเที่ยงธรรม การวางตัวเป็นกลาง ถ้าครูทุกคนยึดหลักพรหมวิหารสี่ในการปกครองนักเรียน นอกจากจะทำให้นักเรียนเคารพศรัทธาครู และมีความสุขในการเรียนแล้ว ยังเป็นการปลูกฝัง คุณธรรม จริยธรรม ให้แก่นักเรียนได้อีกส่วนหนึ่ง

3.4 หลักความใกล้ชิด การที่ครูแสดงความเอาใจใส่ ความสนใจ ให้ความใกล้ชิดกับนักเรียน เป็นวิธีการหนึ่งในการสร้างบรรยากาศทางด้านจิตวิทยา วิธีการแสดงความสนใจ นักเรียนทำได้หลายวิธี จิตรา วสุวนิช (2531, หน้า 135) ได้เสนอแนะไว้ ดังนี้

3.4.1 ครูจะต้องรู้จักนักเรียนในชั้นทุกคน รู้จักชื่อจริง ชื่อเล่น ความสนใจของเด็กแต่ละคน เป็นต้นว่า งานอดิเรก มีพี่น้องกี่คน จุดดี จุดด้อย ของเด็กนักเรียนแต่ละคน

3.4.2 ครูจะต้องแสดงความสนใจในสารทุกข์สุขดิบของเด็กแต่ละคน เช่น หมั่นถามความเป็นไปของพี่น้อง ความคืบหน้าของการสะสมแต้มปี คือ ไม่เพียงแต่รู้จักว่าเด็กเป็นอะไรในข้อ 1 แต่รู้ข่าวคราวเคลื่อนไหวของสิ่งเหล่านั้นด้วย

3.4.3 ครูจะมอบเวลาของตนเพื่อเด็ก เวลาที่นอกเหนือจากงานสอน ได้แก่ เวลาเย็นหลังเลิกเรียน ช่วงพักระหว่างการเรียน เพื่อช่วยเด็กที่ต้องการให้ครูช่วยเหลือเป็นพิเศษ เป็นต้นว่า ต้องการขอคำปรึกษาต้องการขอคำแนะนำในการหารายได้พิเศษ ครูจะต้องพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือเด็กได้ตลอดเวลา

3.4.4 ครูจะต้องใกล้ชิด สัมผัสทั้งร่างกายและจิตใจ คำสั่งสอนและการกระทำของครูจะต้องสอดคล้องกัน เป็นต้นว่า ถ้าครูจะอบรมสั่งสอนเด็กเรื่องความซื่อสัตย์ ครูจะต้องปฏิบัติตนเป็นคนซื่อสัตย์ด้วยเช่นกัน ภายสัมผัสที่เป็นสิ่งจำเป็น การจับต้องตัวบ้าง จะเป็นสื่อให้นำเด็กรู้สึกถึงความใกล้ชิดสนิทสนม

4. ปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน

ปฏิสัมพันธ์ (Interaction) หมายถึง ความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างบุคคล 2 คน หรือ บุคคล 2 ฝ่าย โดยต่างฝ่ายต่างมีอิทธิพลซึ่งกันและกัน (ประดินันท์ อุปรมัย, 2523, หน้า 133) ปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียนมี 3 ลักษณะ ได้แก่

4.1 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ถ้าปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน เป็นไปด้วยดี หมายถึง ทั้งครูและนักเรียนต่างมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถามครูให้ความเป็นกันเองกับนักเรียนให้นักเรียนมีอิสระและมีความสุขในการทำกิจกรรมบรรยากาศภายในห้องเรียนก็จะไม่ตึงเครียด เป็นบรรยากาศที่รื่นรมย์ น่าเรียน น่าสอน ซึ่งจะส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี

4.2 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน บรรยากาศในห้องเรียนจะเต็มไปด้วยความอบอุ่น สร้างความรู้สึกที่ดีให้แก่กันได้ ถ้านักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน คือ มีความสมัครสมานสามัคคี รักใคร่กลมเกลียวกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน ฯลฯ นักเรียนจะมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันได้นั้น ขึ้นอยู่กับครูเป็นสำคัญ กล่าวคือ เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน ปกครองดูแลนักเรียนได้ทั่วถึง สั่งสอนอบรมบ่มนิสัยและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนได้อย่างถูกต้อง นักเรียนก็จะค่อย ๆ ซึมซาบและซบเอาสิ่งดีงามไว้ปฏิบัติจนเป็นคุณลักษณะเฉพาะคนที่พึงประสงค์ เมื่อนักเรียนทุกคน ต่างเป็นคนดี เพราะมีครูดีทุกคนก็จะมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน อันเป็นส่วนส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศที่พึงปรารถนาขึ้นในห้องเรียน

4.3 ปฏิสัมพันธ์ทางวาจา หมายถึง การพูดจาร่วมกันในชั้นเรียนระหว่างครูกับนักเรียน อาจเป็นการบรรยาย การอธิบาย การถามคำถาม การมอบหมายงาน การพูดของนักเรียน ฯลฯ ทั้งหมดนี้มีอิทธิพลต่อการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนเช่นกัน

พรเพ็ญ สุวรรณเดชา (2532, หน้า 14) ได้กล่าวถึงผลดีของการมีปฏิสัมพันธ์ทางวาจาที่ดีต่อกันสรุปได้ดังนี้

1. การแสดงออกทางวาจาดูดีระหว่างครูกับนักเรียน จะช่วยสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน
2. ช่วยให้การเรียนได้ผลดี เพราะมีการสื่อความหมายที่ถูกต้อง เข้าใจกัน
3. ช่วยให้นักเรียนรู้สึกสบายใจในการที่จะรับวิชาการ หรือทำความเข้าใจบทเรียนและกล้าแสดงความคิดเห็นโดยไม่หวาดกลัวครู
4. ช่วยให้นักเรียนเกิดความไว้วางใจในตัวครู มีเหตุผล
5. ช่วยแก้ปัญหาการเรียนการสอนในชั้นเรียน

6. ช่วยสร้างบรรยากาศที่เอื้ออำนวยให้เกิดเจตคติ ความสนใจ ค่านิยม และผล การเรียนรู้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

การสร้างปฏิสัมพันธ์ทางวาจานั้นควรใช้อิทธิพลทางอ้อม (Indirect Influence) ซึ่ง หมายถึง พฤติกรรมทางวาจาที่กระตุ้นให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น เช่น ครูยอมรับความรู้สึก ของนักเรียน ครูชมเชยสนับสนุนให้กำลังใจ ครูยอมรับนำความคิดเห็นของนักเรียนมาใช้ ครูถาม เพื่อให้นักเรียนตอบ ฯลฯ โดยครูควรหลีกเลี่ยงการใช้อิทธิพลทางตรง (Direct Influence) ซึ่ง หมายถึง พฤติกรรมที่ครูแสดงฝ่ายเดียว เช่น ครูบรรยาย ครูสั่งการ ครูวิจารณ์ฝ่ายเดียว ฯลฯ

ทฤษฎีปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology Theory)

แนวคิด “ปรากฏการณ์วิทยา” ของ ฮูสเซอร์ล (Husserl, 1980 อ้างถึงใน นิศา ชูโต, 2545) นั้นหมายถึง วิธีการศึกษาโดยให้บุคคล อธิบายถึงเรื่องราวและประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ตนเอง ประสบทางประสาทสัมผัสต่าง ๆ ฐานคติที่สำคัญ คือ มนุษย์เราจะรู้ดีในเรื่องที่ตนเองมีประสบการณ์มา ก่อน โดยการรับรู้และเข้าใจความหมาย ในขณะที่มีสติสัมปชัญญะอยู่ นั่นคือ เริ่มแรกความเข้าใจ ของมนุษย์เกิดจากการรับรู้ซึ่งสัมผัส ผ่านประสบการณ์ต่าง ๆ ซึ่งประสบการณ์เหล่านั้นจะผ่าน การกลั่นกรองตีความเสียก่อน จนกระทั่งรายละเอียดของการรับรู้และการตีความถูกผสมกลมกลืน จนเป็นเนื้อเดียวกัน การตีความจึงเป็นส่วนและสิ่งสำคัญยิ่งในการที่มนุษย์จะเข้าใจถึงประสบการณ์ ต่าง ๆ ได้ ดังนั้นประสบการณ์ต่าง ๆ ของมนุษย์จึงจะรวมการตีความไว้ด้วยเสมอ

แนวคิดที่เป็นฐานคติที่สำคัญยิ่งอีกประการหนึ่งของปรากฏการณ์วิทยา คือ การแบ่งปัน ความสำคัญของประสบการณ์ด้วยการตรวจสอบความหมายโดยการรับรู้ ถ่ายโอนและตรวจสอบ กับบุคคลที่ผ่านประสบการณ์เช่นเดียวกันมาแล้ว การตรวจสอบความสำคัญและความหมายของ ประสบการณ์ว่าเป็นปรากฏการณ์อย่างเดียวกัน โดยการนำประสบการณ์ของแต่ละบุคคลมา แยกแยะพิจารณา วิเคราะห์เปรียบเทียบ ตรวจสอบหาความคล้ายคลึงและความแตกต่างกันเพื่อ ค้นหาประสบการณ์ร่วมที่สำคัญ ความสำคัญของฐานคติเกี่ยวกับประสบการณ์ร่วมนี้จะคล้ายคลึง กับฐานคติของการวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณาที่ว่า วัฒนธรรมของกลุ่มคนแต่ละกลุ่มมีตัวตนและเป็น สิ่งสำคัญ ดังนั้น การวิเคราะห์ประสบการณ์ร่วมของกลุ่มจำเป็นต้องแยกแยะระหว่างความรู้สึก และคุณค่าส่วนตัวกับความรู้สึกร่วมต่อปรากฏการณ์ที่ศึกษาให้ได้ โดยการค้นหา เปรียบเทียบ อย่างจริงจัง จนกระทั่งได้ประสบการณ์หรือปรากฏการณ์ที่มีองค์ประกอบร่วมกัน ของกลุ่มผู้ร่วม อยู่ในปรากฏการณ์นั้น ๆ อย่างแท้จริง

คลาร์ก (Clark, 1992 อ้างถึงใน กิตติพัฒน์ นนทปัทมะคุลย์, 2546, หน้า 72) กล่าวถึง

ความสำคัญของการศึกษาตามแนวปรากฏการณ์วิทยา ไว้ดังนี้

1. มีจุดเน้นตามคำบอกเล่าของผู้ให้ข้อมูล
2. ให้ความสำคัญกับองค์รวม
3. เป็นการค้นหาความหมาย หรือการทำความเข้าใจประสบการณ์ แนวคิด และความเข้าใจของบุคคลผ่านกระบวนการหยั่งรู้ (Intuition) และการสะท้อนคิดพิจารณา (Reflection) อย่างมีสติ
4. มีความมุ่งมั่นที่จะอธิบายประสบการณ์ ซึ่งต้องบรรยายให้ตรงกับความเป็นจริงของสิ่งที่เกิดขึ้นมากที่สุด และอธิบายอย่างตรงไปตรงมาด้วยคำพูดของผู้ให้ข้อมูลว่าเกิดอะไรขึ้น คำพูดเหล่านี้จะแสดงให้เห็นมโนภาพ ความรู้สึกทั้งในด้านดีและไม่ดีตามความเป็นจริง ไม่ใช่เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลตามความคิดเห็นของผู้วิจัย
5. ผู้ศึกษาต้องมีการใช้คำถามที่เหมาะสม เพื่อค้นหาความหมายของประสบการณ์ มีการใช้ข้อมูลจากหลายแห่ง บันทึกสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและจะเกิดต่อไปในอนาคต
6. เป็นการศึกษาค้นคว้าปรากฏการณ์ในทุกประเด็น
7. ผลการศึกษาที่ได้จากบุคคลมีวิธีเก็บรวบรวมข้อมูลตามหลักการทางวิทยาศาสตร์
8. การศึกษาผ่านกระบวนการมองเห็นสะท้อนความคิด จนเกิดความรู้ความเข้าใจทั้งในระดับต้นและระดับลึก

นิสา ชูโต (2545, หน้า 39-42) ได้กล่าวถึง สาระสำคัญของการวิจัยปรากฏการณ์วิทยาว่าเป็นแนวคิดในประเด็นที่เกี่ยวกับ “อะไรคือรูปแบบและประสบการณ์สำคัญในชีวิตของบุคคลนั้น ๆ” ซึ่งผู้ให้กำเนิดแนวคิดนี้คนแรก คือ นักปราชญ์ชาวเยอรมันชื่อ ฮูสเซิร์ล (Husserl, 1980) ต่อมา มีนักปราชญ์และนักคิดในสาขาวิชาอื่น ๆ ได้นำไปพัฒนาสู่วิธีทางสังคมศาสตร์อย่างกว้างขวาง เช่น ชูลทซ์ (Schultz), ไวท์เฮด (Whitehead), จีออริจิ (Gorrgi) ปัจจุบันแนวคิดนี้ได้แพร่หลายเข้าไปมีอิทธิพลในสาขาจิตวิทยา สาขาจิตวิเคราะห์ โดย มุสตาเกส (Moustakas) เป็นต้น การศึกษาในเชิงปรากฏการณ์วิทยา สามารถจำแนกออกได้เป็น 3 ประเภท (กิตติพัฒน์ นนทปัทมะดุลย์, 2546, หน้า 71)

1. ปรากฏการณ์วิทยาในเชิงศาสตร์แห่งการตีความ (Hermeneutics Phenomenology) เป็นการศึกษาประสบการณ์ตรงของบุคคลให้ความสนใจในความรู้สึกส่วนบุคคลและสิ่งแวดล้อมของบุคคล การศึกษาจะครอบคลุมประวัติชีวิต ประสบการณ์ชีวิต เป็นการค้นหาประเด็นเนื้อหาทางด้านวัฒนธรรมของมนุษย์ กระบวนการศึกษาจะเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น บุคคลที่อยู่ในเหตุการณ์จะสะท้อนความรู้สึกในเหตุการณ์นั้น ๆ ออกมา
2. ปรากฏการณ์วิทยาเชิงประจักษ์ (Empirical Phenomenology) เป็นการศึกษาที่นิยมใช้

มาก เพราะเป็นการพัฒนาการสร้างทฤษฎี แนวคิดและกระบวนการที่เกี่ยวข้องในด้านความรู้เกี่ยวกับมนุษย์ การสะท้อนความคิด ความรู้สึกและประสบการณ์ที่ผ่านมา เป็นการค้นหาพฤติกรรมของบุคคลที่ได้แสดงออกมาโดยตรง การรวบรวมข้อมูลจะประกอบด้วยการสัมภาษณ์ ชนิดปลายเปิด ให้บุคคลได้เล่าถึงประสบการณ์ที่เขาได้ประสบมา ตามประเด็นที่ต้องการจะศึกษา และผู้ศึกษาสังเกตพฤติกรรมโดยมีส่วนร่วมอยู่ในเหตุการณ์ต่าง ๆ นักมนุษยวิทยากล่าวว่าเป็นการศึกษาที่เหมาะสมที่จะได้ข้อมูลที่แท้จริงจากบุคคลนั้น

3. ปรากฏการณ์วิทยาแนวการสืบค้นด้วยตนเอง (Heuristic Phenomenology) เป็นการศึกษาเพื่อหาความหมายในปัญหาที่น่าสนใจ หรือวิธีการ กระบวนการที่อธิบายว่าทำไมมนุษย์จึงมีพฤติกรรมเช่นนั้น หรือทำไมจึงเกิดปัญหาเช่นนั้น เป็นคำถามที่กว้างมีความสำคัญเกี่ยวกับสังคม โดยทั่วไปผู้วิจัยจะต้องมีความเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับประสบการณ์ของบุคคลเหล่านั้น ผลการศึกษาอาจจะปรากฏในรูปของบทกวี บทประพันธ์ เพลง ศิลปะและงานสร้างสรรค์ส่วนบุคคล

1. เกี่ยวกับการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน

ประดินันท์ อุปรมัย (2523, หน้า 123-137) ได้กล่าวถึง การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน มีองค์ประกอบหลายประการที่ช่วยสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน ดังสรุปได้ดังนี้

1. บุคลิกภาพบางประการของครูมีผลต่อการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน รูปร่าง หน้าตา และการแต่งกาย อันเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพของครูอาจมีผลต่อการดึงดูดความสนใจของนักเรียน แต่บุคลิกบางประการของครูมีผลต่อการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนอย่างเห็นได้ชัด ได้แก่ สีหน้า ท่าทาง น้ำเสียง การใช้คำพูด การมีอารมณ์ขัน การแสดงบทบาทในฐานะผู้นำของครู

2. พฤติกรรมของครูที่แสดงออกตามทัศนคติและความคาดหวังบางประการ ทัศนคติของครูมีผลต่อการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน ครูที่มีทัศนคติที่ดีต่อการสอน มีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียนและเป็นผู้ที่มองโลกในแง่ดี ย่อมเป็นผู้สร้างบรรยากาศที่ดีให้เกิดขึ้นแก่ชั้นเรียนที่ตนสอนได้มากกว่าครูที่มีทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวตรงกันข้าม ความคาดหวังของครูเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่มีต่อการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน เพราะความคาดหวังของครูที่มีต่อนักเรียนมักมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของครูที่แสดงออกต่อนักเรียนด้วย

3. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนด้วยกันเองมีผลต่อการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน ถ้าปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปด้วยดีหมายถึงทั้งครูและนักเรียนต่างมีสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน โดยครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม ตอบคำถาม และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนให้มาก บรรยากาศในชั้นเรียนจะมีแต่ความสนใจ น่าสนุก อยากรู้ อยากเห็น และการกระตือรือร้น เพราะนักเรียนมีโอกาสเคลื่อนไหวได้ มีโอกาสใช้ความคิด

ของเขาเอง และมีโอกาสที่จะแสดงความสามารถของเขาอย่างเต็มที่ นักเรียนเองก็มองครูอย่างเป็นมิตร เกิดความเป็นกันเอง ปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักเรียนกับนักเรียนด้วยกันเอง ก็มีส่วนช่วยให้เกิดบรรยากาศที่ดีขึ้นในชั้นเรียนด้วย

4. การที่ครูรู้จักใช้แรงเสริมที่เหมาะสมกับนักเรียน ก็จะก่อให้เกิดบรรยากาศที่ดีขึ้นในชั้นเรียนด้วย การใช้แรงเสริมที่ทำอย่างจริงใจ เหมาะสมกับสภาพการณ์ ไม่จำเป็นต้องใช้แรงเสริมเฉพาะพฤติกรรมที่ดีที่สุดเท่านั้น แต่ควรใช้แรงเสริมกับพฤติกรรมที่ดีขึ้นกว่าเดิม

ไซยอก (Syoc, 1963, p. 27 อ้างอิงจาก จงกลณี หวันท็อก, 2529, หน้า 24-26) ได้กล่าวถึงการสร้างและการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนภาษาอังกฤษว่า ผู้เรียนทุก ๆ คน ต้องการความสำเร็จ ความไว้วางใจ และความสนิทสนมที่ครูให้สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนครูมีส่วนเป็นอย่างมาก

1. พยายามดึงบทเรียนต่าง ๆ เข้ามาใกล้ตัวผู้เรียน
2. ส่งเสริมให้ผู้เรียนตั้งคำถามและครูดตอบคำถามอย่างแจ่มชัด
3. ให้คำชมเชยเมื่อผู้เรียนทำถูกหรือทำได้ดีขึ้น
4. สร้างความเชื่อมั่นให้ผู้เรียน
5. ครูไม่ควรทำให้ผู้เรียนประหม่าหรือตกใจ
6. เมื่อตั้งคำถามควรใช้เวลาผู้เรียนคิด
7. ให้ความสนใจต่อความเป็นอยู่ของผู้เรียน
8. ครูไม่ควรยืนอยู่หน้าห้องเป็นประจำ
9. งานใดที่ผู้เรียนทำได้ให้ทำเอง
10. การรู้จักผู้เรียน คือ ครูควรรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล
11. หลีกเลี่ยงการใช้ภาษาแม่ของผู้เรียนให้มากที่สุด

ดวงเดือน แสงชัย (2533, หน้า 3) ได้กล่าวถึงจิตวิทยาเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ในระดับประถมศึกษา ครูควรสร้างความคุ้นเคย สร้างบรรยากาศที่เป็นมิตรให้กับนักเรียนก่อน เพื่อให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ ว่าเป็นวิชาที่เรียนไม่ยากพยายามสร้างแรงจูงใจให้เกิดความอยากเรียน และหากจำเป็นต้องติเตียนหรือลงโทษผู้เรียน ก็ไม่ควรจะดุว่า ทำให้เจ็บใจจะทำให้ผู้เรียนไม่อยากเรียนวิชาภาษาอังกฤษอีก

ดวงเดือน แสงชัย (2533, หน้า 13) ได้ให้ข้อเสนอเกี่ยวกับการสอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาที่ควรสังเกต เช่น

1. ในการเริ่มสอนชั่วโมงแรก สร้างบรรยากาศที่เป็นมิตรและเป็นกันเองระหว่างครูกับผู้เรียน

2. ผู้เรียนในวัย 9-12 ขวบ มีสมาธิอยู่ในช่วงสั้นๆ และชอบกระโดดโลดเต้น เคลื่อนไหวร่างกาย ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนจึงควรมีกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหว และแสดงออกมาก ๆ

3. ครูควรทำความรู้จักกับนักเรียนทุกคน พยายามส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออก มีการชมเชยและส่งเสริมกำลังใจทางบวกเสมอ ๆ

4. หากเป็นการเสนอเนื้อหาใหม่ ครูควรจะเรียกผู้เรียนเก่งตอบก่อน เพื่อให้ผู้เรียนอ่อน อ่านทบทวนซ้ำ ให้เกิดความมั่นใจและอยากจะตอบ และครูไม่ควรทิ้งผู้เรียนอ่อน

5. ครูต้องควรเข้าใจในธรรมชาติของความแตกต่างของคน ถ้าครูไม่มีเวลาช่วยเหลือผู้เรียนอ่อน ครูอาจใช้วิธีเพื่อนช่วยเพื่อนคือให้ผู้เรียนเก่งช่วยเหลือคนที่เรียนอ่อน

6. กิจกรรมแต่ละกิจกรรมไม่ควรใช้เวลานาน 15 นาที เพราะธรรมชาติของผู้เรียน เบื่อเร็ว

2. การรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู

ความหมายของการรับรู้ ได้มีผู้ให้ความหมายของการรับรู้ไว้ดังนี้

กู๊ด (Good, 1973, p. 413) กล่าวว่า การรับรู้หมายถึง การตระหนักในเรื่องที่เกี่ยวกับ สิ่งเร้าภายนอกที่ประสบเป็นประจำ เช่น วัตถุ สถานการณ์ต่าง ๆ ความสัมพันธ์ต่าง ๆ ซึ่งเป็น ผลมาจากสิ่งเร้าดังกล่าวเร้าความรู้สึก

มูธิน (Muthin, 1983, p. 13) กล่าวว่า การรับรู้ คือ การนำเอาลักษณะต่าง ๆ ของสิ่งเร้า ที่เรียกว่าความรู้สึก และสิ่งที่อยู่ภายในตัวของบุคคลที่เรียกว่า ความรู้ การเรียนรู้ ประสบการณ์ ในอดีตของบุคคลมาตีความรวมกันเป็นการรับรู้ของบุคคล

ฟลาวเวล (Flavel, 1985, p. 164) กล่าวว่า การรับรู้ คือ กระบวนการที่บุคคลรับข้อมูล เบื้องต้นเกี่ยวกับสิ่งเร้าต่าง ๆ ซึ่งอยู่รอบตัวเรา รวมถึงการรู้ว่ามีอะไรเกิดขึ้น มีการแยกแยะ ความแตกต่างของสิ่งเร้า และเลือกวิธีตอบสนองต่อสิ่งเร้านั้นๆ ด้วย

กันยา แสงสุวรรณ (2532, หน้า 127) กล่าวว่า การรับรู้ คือ การใช้ประสบการณ์เดิม แปลความหมายสิ่งเร้าที่ผ่านประสาทสัมผัส แล้วเกิดความรู้สึกความหมายว่าเป็นอะไร

รังริ นพเกตุ (2540, หน้า 1) กล่าวว่า การรับรู้ คือ ขบวนการประมวลและตีความ ข้อมูลต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวโดยผ่านอวัยวะรับความรู้สึก

อารี พันธัมณี (2540, หน้า 139) กล่าวว่า การรับรู้ หมายถึง กระบวนการแปล ความหมายของสิ่งเร้าที่มากระทบกับประสาทสัมผัส โดยการแปลความหมายขึ้นอยู่กับ ประสบการณ์เป็นการสร้างความหมายเกี่ยวกับสิ่งเร้านั้นให้กับตัวเรา เช่น สายตาที่มองเห็นภาพ และแปลความหมายเป็นสิ่งที่สวยงาม น่าเกลียด เป็นต้น

โดยสรุป การรับรู้ หมายถึง กระบวนการตีความจากสิ่งเร้าที่กระทบกับประสาทสัมผัส โดยการตีความสิ่งเร้าจะขึ้นอยู่กับประสบการณ์ การรับรู้เป็นการสร้างความหมายสิ่งเร้าให้กับตัวเรา

3. ตัวแปรด้านผู้เรียนที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาต่างประเทศ ประเภทของการรับรู้

กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ (2528) กล่าวว่า การรับรู้ แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

3.1 การรับรู้ทางอารมณ์ หมายถึง การรับรู้ความรู้สึกที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ เช่น รู้สึกดีใจ เสียใจ ตื่นเต้น รักเกลียด ชื่นชม เป็นต้น

3.2 การรับรู้ลักษณะของบุคคล ต้องอาศัยตัวแปรข้อมูล 3 ประการ คือ

3.2.1 ลักษณะทางกายภาพ เช่น รูปร่าง หน้าตา ลักษณะแขน ขา สีผิว

3.2.2 พฤติกรรม เช่น การพูดคุย การยิ้ม การหัวเราะ การเดิน

3.2.3 คำบอกเล่า เช่น คำบอกเล่าจากญาติพี่น้อง เพื่อน ผู้ใกล้ชิด

3.3 การรับรู้ภาพพจน์ของกลุ่มบุคคล หมายถึง มโนภาพ หรือ มโนคติของสิ่งต่างๆ ตามที่บุคคลรับรู้ เป็นภาพที่อยู่ในความคิด หรือจินตนาการของบุคคล และบุคคลที่สามารถบอกลักษณะของภาพเหล่านั้นให้ผู้อื่นทราบได้ด้วย

3.4 การรับรู้ปรากฏการณ์ทางสังคม เป็นการตีความ หรือแปลความหมายสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมตามชื่อของตนเพื่อให้เกิดความเข้าใจ และสามารถอธิบายถึงสิ่งต่างๆ เหล่านั้นได้ การรับรู้ปรากฏการณ์ทางสังคมนั้นขึ้นอยู่กับสาเหตุสำคัญ 2 ประการ คือ

3.4.1 ระดับความรู้ หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ เชี่ยวชาญ หรือความเฉลียวฉลาด เมื่อต่างกันย่อมมีผลในการตีความต่อสิ่งต่างๆ ได้แตกต่างกันด้วย

3.4.2 การเปลี่ยนการรับรู้ คือ ถ้ามีผู้รับรู้ต่ำเมื่อได้มีโอกาสสนทนากับผู้ที่มีการรับรู้สูง ก็อาจจะถูกผู้ที่มีการรับรู้สูงเปลี่ยนแนวความคิดหรือแนวทางการรับรู้ได้

ลักษณะของการรับรู้

เคมพ์ (Kemp, 1985, pp. 10-11) ได้ศึกษาลักษณะของการรับรู้ไว้ดังนี้

1. พฤติกรรมทุกพฤติกรรมย่อมเกี่ยวข้องกับการรับรู้
2. พฤติกรรมเป็นผลเกี่ยวข้องมาจากการรับรู้เดิม และพฤติกรรมเป็นจุดเริ่มต้นของการรับรู้ต่อไป
3. ผู้รับรู้และสิ่งแวดล้อมไม่ได้อยู่อย่างอิสระ
4. การให้ความหมายต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดจำเป็นต้องใช้ประสบการณ์เดิมที่สะสมไว้

5. ประสบการณ์การรับรู้ เป็นสิ่งเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล

6. การรับรู้ เป็นการประสานกันระหว่างประสบการณ์เดิมกับประสบการณ์ใหม่ สิ่งที่เกิดขึ้นในประสบการณ์เดิม ย่อมมีอำนาจเหนือกว่าสิ่งที่ไม่เคยสัมผัส

จากลักษณะการรับรู้ข้างต้นแสดงว่าการรับรู้เป็นลักษณะที่ต่อเนื่องกันของประสบการณ์เดิมและประสบการณ์ใหม่

ฮาร์นิสเฟเกอร์ และไวเลย์ (Harnisschfeger & Wiley, 1978, p. 224) ได้กล่าวถึงตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยทั่วไป สรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้รับอิทธิพลจากตัวแปร 5 ตัวแปร ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ด้านดังนี้

1. ด้านภูมิหลัง ประกอบด้วย

1.1 ภูมิหลังของครู ประกอบด้วยภูมิหลังทางครอบครัวและสังคม อายุ เพศ ระดับการศึกษา เป็นต้น

1.2 ภูมิหลังของนักเรียน ประกอบด้วยภูมิหลังทางครอบครัวและสังคม อายุ เพศ ความรู้เดิม และความถนัด เป็นต้น

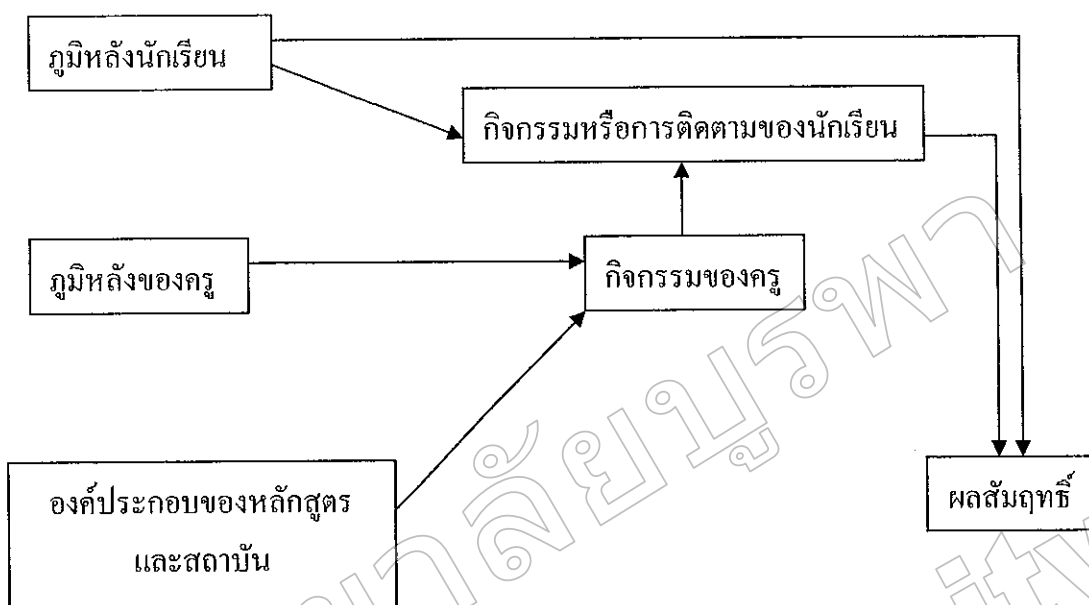
1.3 องค์ประกอบด้านสถาบันและหลักสูตร ประกอบด้วยคุณลักษณะของประเทศ ชุมชน ท้องถิ่น และ โรงเรียน เช่น ตัวหลักสูตร ความเจริญของท้องถิ่น ขนาดของโรงเรียน

2. ด้านกระบวนการเรียนการสอน ประกอบด้วย

2.1 กิจกรรมของครูหรือการสอนของครู

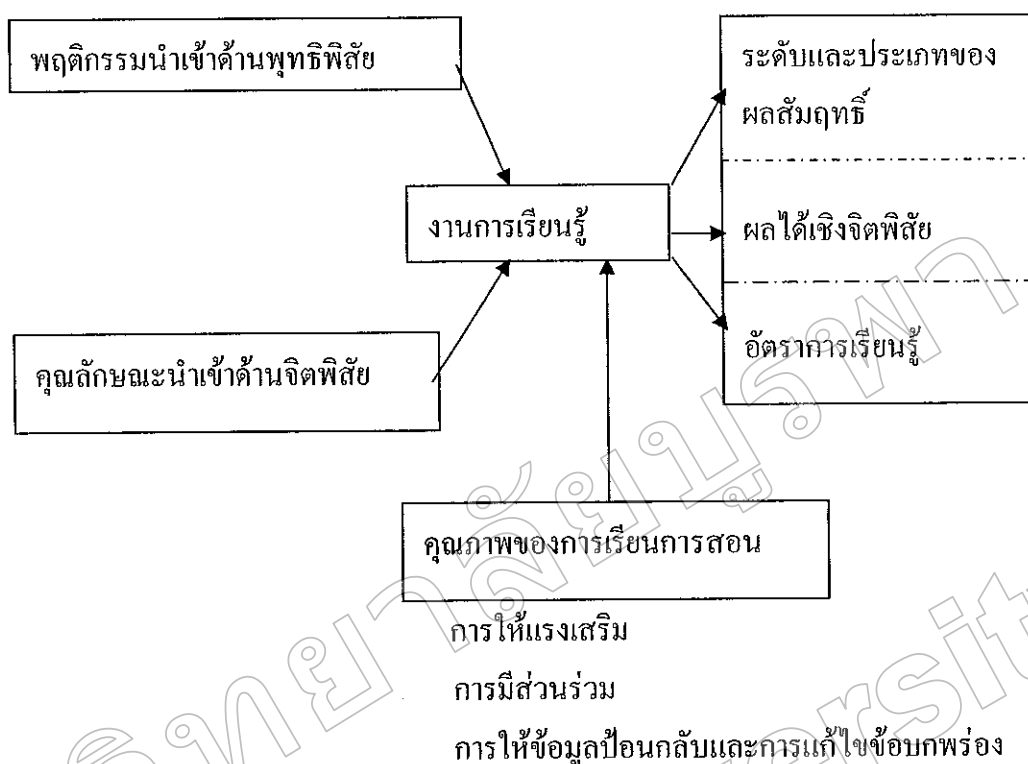
2.2 กิจกรรมของนักเรียน

อาจสรุปตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามความคิดของฮาร์นิสเฟเกอร์ และไวเลย์ (Harnisschfeger & Wiley, 1978) ได้วางแผนภูมิ ต่อไปนี้



ภาพที่ 5 ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามความคิดของฮาร์นิสเฟเกอร์และไวเลย์
(Harnisschfeger & Wiley, 1978, p. 224)

บลูม (Bloom, 1982, pp. 10-16, 108, 135, 174) ได้ทำการวิจัยและสรุปเกี่ยวกับตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยทั่วไปไว้ว่า ตัวแปรพฤติกรรมด้านความรู้ความคิดที่มีมาก่อนการเรียน เช่น พื้นความรู้เดิม ความถนัด สามารถอธิบายความแปรปรวนทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ประมาณร้อยละ 50 ในขณะที่ตัวแปรทางด้านคุณลักษณะด้านอารมณ์และจิตใจ เช่น แรงจูงใจ เจตคติ อธิบายได้ประมาณร้อยละ 25 และคุณภาพการเรียนการสอน เช่น การชี้แนะการให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียน อธิบายได้ประมาณร้อยละ 25 และเมื่อนำตัวแปรทางด้านพฤติกรรมด้านความรู้ความคิดที่มีมาก่อนการเรียนร่วมกับตัวแปรทางด้านคุณลักษณะด้านอารมณ์และจิตใจ จะสามารถอธิบายความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้มากกว่าร้อยละ 80 และถ้าอยู่ภายใต้สภาพการณ์ที่ดีพร้อมทุกอย่าง ตัวแปรด้าน พฤติกรรมด้านความรู้ความคิดที่มีมาก่อนการเรียน ตัวแปรทางด้านคุณลักษณะด้านอารมณ์และจิตใจ และตัวแปรด้านคุณภาพการเรียนการสอนจะสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ถึงร้อยละ 90 อาจสรุปตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามความคิดของบลูม (Bloom, 1982) ได้ดังแผนภูมิต่อไปนี้



ภาพที่ 6 ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามความคิดของบลูม (Bloom, 1982, pp. 10-16)

องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้

สิ่งเร้าเดียวกันอาจทำให้คนสองคนรับรู้ต่างกัน ฉะนั้นการที่มนุษย์สามารถรับรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ต้องอาศัยปัจจัยหลาย ๆ อย่าง การจะรับรู้ได้ดีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของบุคคล เช่น อวัยวะรับสัมผัส ความตั้งใจ ความสนใจในขณะนั้น และประสบการณ์ที่ผ่านมา เนื่องจากสิ่งเร้าที่กระตุ้นให้บุคคลเกิดการรับรู้มีอยู่มากมาย มอร์แกน (Morgan, 1957 อ้างอิงจาก กันยา แสงสุวรรณ, 2532, หน้า 132) ได้สรุปว่าการที่บุคคลจะเลือกรับรู้สิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่งขณะใดขณะหนึ่ง จึงขึ้นอยู่กับสิ่งที่จะกล่าวต่อไปนี้

1. อิทธิพลจากภายนอก ได้แก่ ความเข้มข้น ขนาดของสิ่งเร้า การกระทำซ้ำ ๆ การกระทำสิ่งตรงกันข้ามกัน และการเคลื่อนไหว เป็นต้น
2. อิทธิพลจากภายใน ได้แก่ แรงจูงใจ ความคาดหวัง ในที่นี้จะแบ่งสิ่งที่มีอิทธิพลหรือปัจจัยการรับรู้ออกเป็น 2 ลักษณะดังนี้

2.1 ปัจจัยที่เกี่ยวกับตัวผู้รับ แบ่งได้เป็น 2 ด้านคือ

2.1.1 ด้านอวัยวะสัมผัส ถ้าอวัยวะรับสัมผัสสมบูรณ์ก็จะรับรู้ได้ดี ถ้าหย่อน

สมรรถภาพ เช่น หูตึง ตาเอียง เป็นหวัด ก็จะรับรู้ได้ไม่ดี

2.1.2 ด้านสติปัญญา เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ มีหลายประการ เช่น ความจำ อารมณ์ สติปัญญา ความพร้อม การสังเกตพิจารณา เป็นต้น

2.2 อิทธิพลของปัจจัยทางด้านจิตวิทยา มีดังนี้

2.2.1 ความรู้เดิม หมายถึง กระบวนการรับรู้เมื่อสัมผัสแล้ว ต้องแปลเป็นสัญลักษณ์โดยอาศัยความรู้เดิมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่เราจะรับรู้ ฉะนั้นหากไม่มีความรู้เดิมในเรื่องนั้นมาก่อนก็ย่อมจะทำให้การรับรู้ผิดไปจากความเป็นจริง

2.2.2 ลักษณะของสิ่งเร้า หมายถึง คุณสมบัติของสิ่งเร้าซึ่งเป็นปัจจัยภายนอกทำให้คนเราก่อเกิดความสนใจที่จะรับรู้หรือทำให้การรับรู้ของคนเราก่อเกิดความคลาดเคลื่อนไปจากความจริง เช่น ความใกล้ชิดกับสิ่งเร้า ความคล้ายคลึงกันของสิ่งเร้า ความต่อเนื่องกันของสิ่งเร้า และสภาพพื้นฐานของการรับรู้ เป็นต้น

การวัดการรับรู้

กมลรัตน์ หล้าสูงวัย (2528, หน้า 243-244) กล่าวว่า การวัดการรับรู้ในส่วนใหญ่นั้นแล้วใช้วิธีการที่คล้ายคลึงกับการวัดเจตคติ การวัดค่านิยม และการวัดบุคลิกภาพ ทั้งนี้ก็เพราะว่าการรับรู้เป็นส่วนหนึ่งของเจตคติ การวัดค่านิยม การวัดบุคลิกภาพ และการวัดการรับรู้ จึงรวบรวมได้ดังนี้

1. การสังเกต (Observation)

1.1 พิจารณาที่ใบหน้าของบุคคล ว่ามีการแสดงออกทางสีหน้าอย่างไร

1.2 สังเกตที่สายตาหรือแววตา

1.3 พิจารณาที่บุคลิกภาพ ท่าทางของร่างกาย เช่น มีอาการตื่นเต้นหรือไม่เพียงใด

1.4 พิจารณาที่เจตนาารมณ์ของบุคคลว่าพฤติกรรมที่แสดงออกมามีเจตนาอย่างไร

2. การใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ดังนี้

2.1 แบบสอบถามที่มีคำถามที่มีข้อความที่มีเพียงความคิดเดียว โดยให้เลือกตอบว่า เห็นด้วย-ไม่เห็นด้วย ใช่-ไม่ใช่ ถูก-ผิด ซึ่งในบางครั้งอาจมีคำว่า ไม่แน่ใจ อยู่ด้วยก็ได้

2.2 แบบสอบถามที่คำถามมีหลายตัวเลือกเป็นมาตราวัด (Scalling) เป็นคำถามที่มีประโยคคำถามและมีคำตอบที่เป็นระดับการรับรู้ว่า มากน้อยเพียงใด โดยแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ ปฏิบัติ ไม่ได้ปฏิบัติ หรือ 3 ระดับ คือ ปฏิบัติ ปฏิบัติบางครั้ง ไม่ได้ปฏิบัติ หรือ 5 ระดับ เช่น ปฏิบัติมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

2.3 แบบสอบถามที่ใช้คำคู่ที่มีความหมายตรงข้ามกัน(The Semantic Differential)

เป็นการใช้คำหรือวลีที่มีความหมายตรงข้ามกันเป็นคู่ๆ โดยมีมาตราวัดให้ผู้ตอบเลือกตอบตามสภาพ

การรับรู้ที่มีต่อเรื่องนั้น ๆ เช่น กิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นสิ่งที่ ดี-เลว ดังนี้

ดี							เลว
	3	2	1	0	-1	-2	-3

ภาพที่ 7 มาตรฐานแบบสอบถามที่ใช้คำคู่มีความหมายตรงข้ามกัน

3. การใช้แบบทดสอบและเครื่องมือทางจิตวิทยา โดยผู้ทำการทดสอบเสนอสิ่งเร้าแก่ผู้ถูกทดสอบ เพื่อให้แสดงพฤติกรรมหรือคำตอบออกมา สิ่งเร้านี้อาจเป็นรูปภาพหรือสิ่งอื่นก็ได้ แบบทดสอบทางจิตวิทยามีหลายอย่าง แต่ที่คุ้นเคยกันก็มี Rorschach Ink Blot และ Thematic Apperception Test ซึ่งเป็นวิธีให้ผู้ถูกทดสอบระบายความในใจจากการให้ดูภาพที่สร้างขึ้นอย่างไม่แจ่มชัด

4. ความสำคัญของภาษาต่างประเทศในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในสังคมโลกปัจจุบันการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเป็นประโยชน์ในการติดต่อสื่อสาร การศึกษา การแสวงหาข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ และการประกอบอาชีพ ตลอดจนเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการพัฒนาศักยภาพบุคลากรในยุคโลกาภิวัตน์ เพื่อให้สามารถนำประเทศสู่การแข่งขันด้านเศรษฐกิจ

จากความสำคัญและความคาดหวังดังกล่าว รัฐจึงกำหนดให้ภาษาต่างประเทศ เป็น 1 ใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานที่ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ภาษาต่างประเทศเป็นสาระการเรียนรู้ที่เสริมสร้างพื้นฐานความเป็นมนุษย์และสร้างศักยภาพในการคิดและการทำงานอย่างสร้างสรรค์ ตลอดจนเน้นการเชื่อมโยงความเป็นไทยกับสากลโลก ดังนั้นจึงกำหนดให้มีการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศทุกช่วงชั้น (กรมวิชาการ, 2546, หน้า 1)

5. ธรรมชาติ/ ลักษณะเฉพาะของการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ

การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศต้องอาศัยกระบวนการคิดและการฝึกฝนการใช้ภาษาสื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งในและนอกชั้นเรียน เพื่อให้ผู้เรียนนำภาษาไปใช้ในสถานการณ์จริงทั้งภาษาพูดและภาษาเขียนให้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ เหมาะสมกับกาลเทศะ และสังคมวัฒนธรรมของการใช้ภาษานั้น ๆ นอกจากนั้นยังต้องเน้นความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศที่เรียนเพื่อเป็นเครื่องมือในการค้นคว้าหาความรู้ในการเรียนวิชาอื่น ๆ และในการศึกษาต่อรวมทั้งการประกอบอาชีพ

การจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Learner-Centered) โดยมุ่งเน้นกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้ ผู้สอนควรเลือกใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ต่าง ๆ (Learning Strategies) ที่เหมาะสมกับวัย และระดับชั้นของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนมีลีลาการเรียนรู้ (Learning Styles) เป็นของตนเอง กลยุทธ์ในการสื่อสาร ทักษะการจำ ทักษะการถาม การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดสร้างสรรค์ การวางแผนจัดการเรียนรู้ของตนเอง การใช้วิธีเรียนแบบต่าง ๆ การทำงานร่วมกับผู้อื่น ฯลฯ

ในปัจจุบันมีความคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศหลายแนวคิดด้วยกัน แต่ละแนวคิดช่วยสร้างความคิดที่เป็นระบบให้แก่ครูผู้สอน ช่วยให้ทราบถึงการวิเคราะห์ สังเคราะห์หรือกรอบในการพัฒนานวัตกรรมเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ และการวัดผลประเมินผลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ตลอดจนเป็นพื้นฐานสำหรับการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม (กรมวิชาการ, 2546, pp. 1-2)

6. อิทธิพลที่มีผลต่อการเรียนภาษาต่างประเทศ

แคมป์เบลล์ และเวลล์ (Campbell & Well, 1970) ได้วิจารณ์ลักษณะความรู้ในภาษาของ ชอมสกีว่า มนุษย์เรามีได้มีเฉพาะความรู้ในภาษาเชิงไวยากรณ์อย่างเดียว แต่มนุษย์ที่เกิดมานั้นต้องมีความรู้ในภาษาเชิงสื่อความด้วย (Communicative Competence) นั่นคือ ต้องมีความสามารถในการใช้ภาษาให้เหมาะสมในสถานการณ์ต่าง ๆ

กัมเพอช และกัมเพอช (Gumperch, 1978) ได้พิจารณาการพัฒนาภาษาที่ต้องมีปริบท เป็นปัจจัยสำคัญ โดยกล่าวว่า ปริบทมีอิทธิพลต่อการใช้ภาษาให้ตรงกับความต้องการหรือความคิดของเด็ก ซึ่งทำให้เกิดวาทะบท (Speech Acts) ขึ้นมา การไม่พิจารณาปริบทหรือสถานการณ์ หรือไม่พิจารณาการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับบุคคลในสิ่งแวดล้อมเลย ย่อมเป็นเรื่องที่ผิดธรรมชาติเพราะคนเราเกิดมาในสังคมย่อมจะได้เห็นและรับรู้บางอย่างจากสิ่งแวดล้อมที่ไม่ใช่ภาษา เช่น ได้ยินเสียงธรรมชาติ เช่น เสียงสัตว์ร้อง เสียงฝนตก เป็นต้น นอกจากนี้เด็กยังต้องอาศัยการรับรู้จากการมองเห็น ได้เห็นหน้าตาคน สัตว์ รูปร่างของสิ่งต่าง ๆ ได้รู้รสต่าง ๆ และได้สัมผัสบุคคลรอบด้านตลอดเวลา โดยเริ่มจากสังคมเล็ก ๆ ในบ้านไปถึงสังคมที่ใหญ่ขึ้นตามลำดับ เช่น โรงเรียน ชุมชน

จิตวิทยาในการเรียนภาษาต่างประเทศ เกี่ยวจิตวิทยาในการเรียนภาษาต่างประเทศนั้น อัญชลี แจ่มเจริญ และคนอื่น ๆ (2526, หน้า 10-11) ได้ให้ความเห็นว่า การเรียนภาษาต่างประเทศของเด็กแต่ละคนจะมีความแตกต่างกัน คือ บางคนสนใจเรียนและบางคนไม่สนใจ ทั้งนี้ขึ้นกับวิธีการเรียนที่ได้รับจากครู สื่อการเรียนและสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน ตลอดจนตัวผู้เรียนเอง ด้วย

1. ผู้เรียนในด้านของตัวผู้เรียนนั้นประกอบไปด้วย

1.1 อายุของผู้เรียน พบว่าการแสดงออกระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ เด็กกล้าแสดงออกได้ดี จึงทำให้สามารถฝึกภาษาได้ง่ายกว่า แต่ในเรื่องความจำและการใช้เหตุผล เด็กจำได้เร็วกว่าผู้ใหญ่ แต่ก็ลืมได้เร็วกว่า ในการใช้เหตุผล ผู้ใหญ่สามารถให้เหตุผลและสรุปได้ดีกว่า

1.2 เวลาเรียน นักภาษาศาสตร์ ชื่อ Carrol ได้ทดลองสอนภาษาต่างประเทศสรุปผลว่า “ผู้เรียนต้องเกี่ยวข้องกับภาษาจริงต่อเนื่องกันเป็นเวลา 600 ชั่วโมงจะได้ผลดี” ทำให้ผู้ที่มีความอยากรู้ภาษาอังกฤษจะเรียนได้ดี เพราะตัวผู้เรียนเองก็จะกระตือรือร้นในการเรียน

1.3 แรงจูงใจ ความรู้สึกของผู้เรียนเองที่อยากจะเรียนเพื่อประโยชน์ต่าง ๆ เช่น การสื่อสาร การศึกษาต่อต่างประเทศ เป็นต้น

1.4 ความพร้อม ทั้งทางร่างกาย สมอง และอารมณ์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ ถ้าผู้เรียนพร้อมทั้ง 3 ด้าน การสอนย่อมจะได้ผลดี

1.5 ความแตกต่างระหว่างบุคคล ทั้งทางด้านร่างกายสติปัญญา สังคมและอารมณ์ เป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงเสมอในการเรียน-การสอนต้องจัดให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างเหมาะสมกับความสามารถของแต่ละคน

1.6 เจตคติ ถ้านักเรียนมีเจตคติที่ไม่ดีต่อครูหรือวิชาที่เรียน แม้บทเรียนจะง่ายเพียงใดนักเรียนก็ไม่สนใจ ดังนั้น ผู้สอนจะต้องสร้างเจตคติที่ดีให้เกิดต่อตัวผู้เรียน

1.7 สถานการณ์ สิ่งของบุคคลหรือสภาพแวดล้อมของนักเรียนครูจะต้องสร้างสถานการณ์จำลองให้เหมาะสมให้นักเรียนได้เรียนรู้ภาษา

2. ตัวครู ครูต้องมีความกระตือรือร้นในการสอน มีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ฝึกภาษาในลักษณะที่ใช้ได้ในชีวิตประจำวัน มีการให้กำลังใจนักเรียนอย่างเหมาะสม

การแสดงออกโดยภาษาที่สองที่เป็นไปได้ ตามกระบวนการจัดกระทำกับข้อมูล (Information Processing Procedures) และการใส่ใจกับลักษณะทางการของภาษา (Attention to Formal Properties of Language) (McLaughlin et al, 1983)

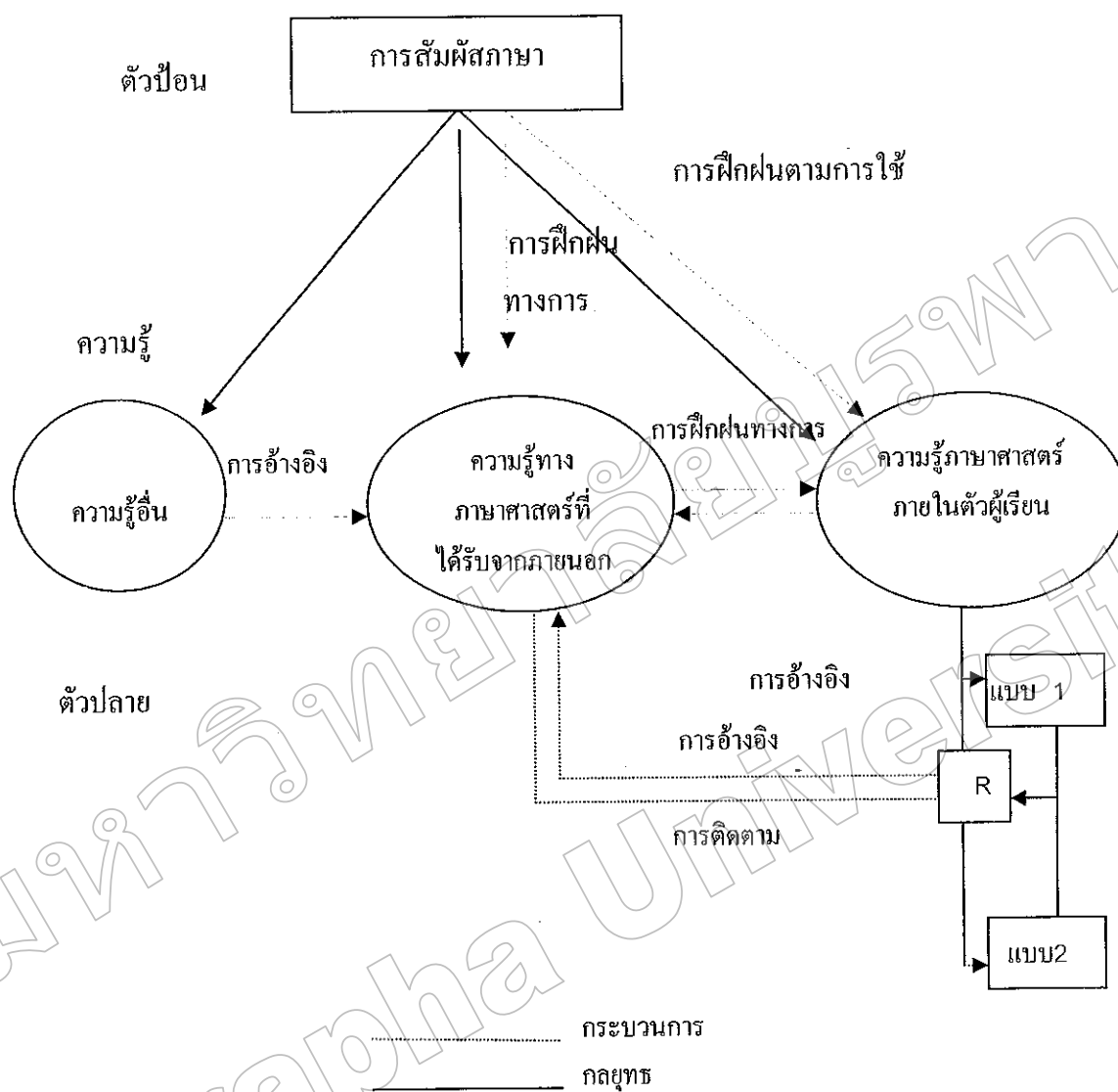
ตารางที่ 3 กระบวนการจัดกระทำข้อมูล (Information Processing Procedures) และ
การใส่ใจกับลักษณะทางการของภาษา (Attention to Formal Properties of Language)
(McLaughlin et al., 1983)

การใส่ใจกับลักษณะ ทางการของภาษา	การจัดกระทำข้อมูล	
	ควบคุม	อัตโนมัติ
วงใน (Focal)	(ก) การแสดงออกโดยมีพื้นฐานจาก การเรียนรู้อย่างเป็นทางการ	(ข) การแสดงออกโดย การทดสอบสถานการณ์
วงนอก (Peripheral)	(ค) การแสดงออกโดยมีพื้นฐานจาก การเรียนรู้ที่แฝงในตนหรือการเรียนรู้ จากอุปมาอุปมัย	(ง) การแสดงออกโดย สถานการณ์ที่มีการสื่อสาร กัน

รูปแบบการวิเคราะห์และความเป็นอัตโนมัติของ Bialystok (Bialystok's Analysis Automaticity Model) ในปี 1978 Bialystok เสนอทฤษฎีทฤษฎีหนึ่งเกี่ยวกับการเรียนภาษาที่สองตามแผนภูมิที่ 4 การเรียนรู้ภาษาที่สอง คือ การแยกแยะระหว่างความรู้ทางภาษาศาสตร์ที่อยู่ภายนอก (Explicit) และอยู่ภายใน (Implicit) ตัวผู้เรียน ประเภทภายนอก คือ ข้อเท็จจริงที่ผู้เรียนรู้จักเกี่ยวกับภาษาและความสามารถที่จะนำข้อเท็จจริงเกี่ยวกับภาษานั้นมาผสมผสานกันในทางใดทางหนึ่ง ความรู้ภายใน คือข้อมูลที่ถูกใช้อย่างอัตโนมัติ ทันทีทันควัน ในงานด้านภาษาต่าง ๆ เช่น การพูด อ่าน เขียน กระบวนการ (ในตาราง คือ ลักษณะสากลในขณะที่กลยุทธ์จะใช้หรือไม่ใช้หรือใช้อย่างไรนั้นจะแปรปรวนแตกต่างกัน ในความแตกต่างระหว่างผู้ใช้ภาษา คือการตอบสนองของทุกคนต่ออีกบุคคลหนึ่ง เมื่อได้รับศาสตร์ทางภาษา การตอบสนองประเภทที่หนึ่ง เป็น การตอบสนองทันทีทันควัน และการตอบสนองที่สอง จะทิ้งช่วงเวลาต่อมา Bialystok ได้ปรับปรุงทฤษฎีของตนเองใหม่ (Bialystok, 1988) การปรับปรุง คือการตั้งสมมติฐานของกรอบ 2 มิติ คือการวิเคราะห์ด้านหนึ่ง และการเป็นอัตโนมัติอีกด้านหนึ่ง ซึ่งปฏิสัมพันธ์กัน

ตารางที่ 4 การประยุกต์ใช้รูปแบบการจัดการการใส่ใจของแมคลอธลิน (Practical Applications of McLaughlin's Attention-Processing Model) (McLaughlin, 1990)

	ควบคุม (Controlled): ทักษะใหม่ สมรรถภาพจำกัด	อัตโนมัติ (Automatic) : ทักษะที่ ฝึกฝนและฝึกปฏิบัติอย่างดีแล้ว สมรรถภาพไม่จำกัด
วงใน (Focal) การใส่ใจ โดยตั้งใจ (Intentional Attention)	ก. การอธิบายประเด็นทาง - ภาษา โดยไวยากรณ์ - นิยามศัพท์ - การลอกรูปแบบที่เขียนไว้แล้ว - ขั้นแรกในการจดจำบท สำนวน - กระบวนการจัดทำล่องหน้า - แบบฝึกหัดประเด็นเฉพาะ ต่าง ๆ	ข. “คอยมองหา” อะไรบางอย่าง - ผู้เรียนภาษาที่สองระดับสูง เน้น การจัดรูปประโยค วลี ฯลฯ - การตรวจสอบตนเองระหว่าง การพูด การเขียน - การตรวจทานด้วยตนเองหรือ การตรวจทานให้เพื่อน ๆ - การอ่านบทความ
วงนอก (Peripheral) การใส่ใจโดยบังเอิญ (Incidental Attention)	ค. - การท้าทายง่าย ๆ - ขั้นตอนหลัง ๆ ของการจำบท สำนวน - แนวทางตามธรรมชาติ - ผู้เรียนภาษาที่สองใหม่ ๆ สามารถสนทนาบทสั้น ๆ ได้ สำเร็จ	ง. - งานกลุ่มที่ไม่กำหนดกรอบ ล่องหน้า - การอ่านเร็ว การอ่านข้าม - การเขียนตามอำเภอใจ - การแลกเปลี่ยนความเห็นใน การสนทนาตามปกติ



ภาพที่ 7 รูปแบบการเรียนรู้ภาษาที่สอง (Bialystok, 1988, p. 71)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องภายในประเทศ

วรรณา ทองนุ้ย (2523, หน้า 49-52) ได้วิเคราะห์ปัญหาของนักเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครสวรรค์ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษา 5-6 จำนวน 510 คนผลการวิจัยพบว่านักเรียนประสบปัญหาเรียงตามลำดับดังนี้

1.1 ปัญหาด้านสังคม ได้แก่ ปัญหาอันเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน คือ ครูไม่ส่งเสริมกิจกรรมต่าง ๆ ที่นักเรียนสนใจ รู้สึกว่าครูปล่อยปละละเลย ไม่สนใจนักเรียน ครูไม่ให้ความใกล้ชิดและเป็นกันเอง ครูลงโทษอย่างไม่ยุติธรรม

1.2 ปัญหาความต้องการและการได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น เช่น ครูและบุคคลในบ้าน ได้แก่ ต้องการให้ครูช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแนะนำเรื่องการเรียนรู้

1.3 ปัญหาด้านสุขภาพ

1.4 ปัญหาด้านการเรียนรู้และความสามารถทางสติปัญญา

1.5 ปัญหาด้านบุคลิกภาพและด้านครอบครัว

สายสมร ดอนสุวรรณ (2534, หน้า 42-43) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนในชั้นเรียนกับพฤติกรรมการกล้าแสดงออกของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบอัตตาธิปไตยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการกล้าแสดงออกแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2. นักเรียนที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการกล้าแสดงออกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

3. นักเรียนที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบปล่อยปละละเลยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการกล้าแสดงออกแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. นักเรียนที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบอัตตาธิปไตย แบบประชาธิปไตย แบบปล่อยปละละเลยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการกล้าแสดงออกแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5. นักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบอัตตาธิปไตย แบบประชาธิปไตย แบบปล่อยปละละเลยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการกล้าแสดงออกแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปได้ว่า สัมพันธภาพของครูกับนักเรียนมีผลต่อพฤติกรรมของนักเรียน การปฏิบัติตัวของครูที่มีต่อนักเรียนที่แสดงถึงการให้ความรัก ความเอาใจใส่ การยอมรับให้ความใกล้ชิดสนิทสนมและเป็นกันเองเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดริเริ่ม กล้าแสดงออก มีความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถที่จะแก้ไขปัญหามาต่าง ๆ ได้ มีความสุขขณะเรียนอยู่ในโรงเรียน

ขจร สุขรังสรรค์ (2532, หน้า 151) ได้ให้ทัศนะในการเรียนการสอนว่า การเรียนภาษานั้นจะต้องยึดหลัก 5 ประการ คือ

1. การฝึก (Drill) ไม่ได้ขึ้นอยู่กับกาฝึกบ่อยๆหรือฝึกซ้ำๆแต่การฝึกจะเกิดประโยชน์ต่อเมื่อให้ผู้เรียนได้เห็นข้อแตกต่างของกระสวนประโยค

2. สิ่ง que ผู้เรียนจะเรียนต้องมีความหมาย่ายที่จะทำและจำได้นาน

3. สิ่งที่ยกมาเปรียบเทียบนั้นต้องไม่ใช่การเปรียบเทียบ โดยการอธิบายด้วยคำพูดแต่ควรเป็นสิ่งที่เด็กมองเห็นได้

4. ในการเรียนทักษะใดทักษะหนึ่งเด็กต้องรู้ลักษณะ (Feature) ของภาษาด้วย เช่น การออกเสียง ครูจำเป็นต้องอธิบายว่าเสียงนั้นจะออกเสียงอย่างไร

5. การเรียนรู้ภาษาจะเกิดขึ้นได้เมื่อสิ่งของเป็นรูปธรรม และการแสดงท่าทางมีความสัมพันธ์กัน

จึงกล่าวโดยสรุปว่า การเรียนรู้ภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศนั้นไม่ได้เกิดขึ้นได้ง่ายกับทุก ๆ คนเหมือนการเรียนรู้ภาษาแรก ถึงแม้ว่าบางครั้งจะมีช่วงระยะเวลาที่ใช้ในการเรียนมากกว่ากันก็ตาม หรือบางคนอาจจะประสบผลสำเร็จในการเรียนภาษาที่สองมากกว่าคนอื่น ๆ ถึงแม้ว่าจะอยู่ในสิ่งแวดล้อมเหมือน ๆ กัน ทั้งนี้ปัจจัยหลายด้านที่มีผลต่อการเรียนภาษาที่สองนั่นเอง

จิตตรี จิตต์ปรัชญา (2537, หน้า 37-41) ได้กล่าวถึงตัวแปรที่เกิดจากผู้เรียนที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการเรียนภาษา สรุปได้ว่าประกอบด้วยตัวแปรต่าง ๆ ได้แก่ ความถนัดทางภาษา ทศนคติต่อการเรียน ผู้สอน วัฒนธรรมของเจ้าของภาษา แรงจูงใจ ความสนใจ ความพึงใจในชาติกำเนิดและการยอมรับผู้อื่น เข้าวัปัญญาทั่วไป ความสามารถในการเลือกใช้คำพูด เข้าวัปัญญาทางด้านความคิด เจตคติ และกิจนิสัยในการเรียน

ปริญญ์ เกื้อหนุน (2539, หน้า 95-96) ได้กล่าวว่าคุณภาพการสอนของครูเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ช่วยเพิ่มพูนและนำพาการเรียนของนักเรียนให้ได้ผลตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ครูผู้สอนจึงควรพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนการสอนให้ก้าวหน้ามากขึ้น ซึ่งผู้สอนควรมีการพิจารณาปรับปรุงตนเองดังต่อไปนี้

1. ผู้สอนควรตระหนักและเข้าใจถึงจุดอ่อนของตนเองว่าควรจะแก้ไขปรับปรุงอย่างไร และเข้าใจจุดแข็งของตนว่ามีอะไรบ้าง

2. ผู้สอนควรมีทัศนคติที่เป็นด้านบวกมาก ๆ ต่อนักศึกษา เพื่อน เพื่อนร่วมงาน ชุมชน และความต้องการของประเทศ การมีทัศนคติที่เป็นบวกดังกล่าวจะช่วยให้การสอน การแสดงความคิดเห็นต่อนักศึกษาที่ได้รับจะเต็มไปด้วยความหวัง ความมุ่งมั่นที่มีต่อตนเอง ประเทศชาติ และสังคมโดยรวม ซึ่งพวกเขาจะเต็มไปด้วยพลัง

3. ผู้สอนควรมีความรู้อย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับสังคม และมีความเข้าใจปัจจัยด้านบุคลิกภาพของนักศึกษาเพื่อสามารถส่งอิทธิพลต่อการเรียนรู้ภาษา วัฒนธรรม และวรรณคดีของประเทศที่พูดภาษาอังกฤษได้

4. ผู้สอนต้องเพิ่มพูนทักษะในด้านการสอน การฝึกอบรมและการخابซึ่งต่อระบบภาษา วรรณคดี วัฒนธรรมของภาษาด้วยความกระตือรือร้น

การพัฒนาดังกล่าวเพื่อที่จะทำให้ครูผู้สอนมีลักษณะของครูที่พึงประสงค์ ลักษณะที่พึงประสงค์ของครูผู้สอนที่ดีควรจะมีดังต่อไปนี้

1. ผู้สอนต้องมีความคิดและความเชื่อว่าคนที่มีความสามารถสามารถเรียนรู้ภาษาได้ ผู้สอนต้องยอมรับและจัดเตรียมรับความเป็นจริงที่ว่าเราทุกคนเรียนรู้ได้ในระดับช้าเร็วต่างกัน และมีวิธีการเรียนต่างกัน

2. ผู้สอนต้องรู้ว่า นักศึกษาต้องการความรัก การยอมรับ การให้เกียรติ ต้องการความรู้สึกมั่นคงทางจิตใจ ต้องการให้เป็นที่ยอมรับว่าเขาเป็นคนสำคัญคนหนึ่งในกลุ่มที่สามารถได้รับความสำเร็จจากการสอนของผู้สอน และจากการแสดงออกจากการเรียน

3. ผู้สอนต้องให้ความมั่นใจและให้กำลังใจต่อนักศึกษา เมื่อพวกเขาอยู่ในสภาพหยุดนิ่งไม่พัฒนา โดยต้องชี้แจงให้นักศึกษาเข้าใจว่าเหตุการณ์ดังกล่าวปกติ เพราะนักศึกษาทุกคนจะไม่เรียนรู้ทุกอย่างในทันทีทันใด

4. ผู้สอนต้องเข้าใจว่าการแก้ไขข้อผิดพลาดของนักศึกษาเป็นเรื่องอ่อนไหว เช่น เมื่อนักศึกษาตอบในลักษณะสร้างสรรค์ ผู้สอนจะไม่แก้ไขในส่วนที่ผิดเล็กน้อยที่เกิดขึ้นนอกเสียจากว่าสิ่งที่ผิดนั้นเกี่ยวกับสิ่งที่อาจเกิดความเข้าใจผิดได้ ผู้สอนจะไม่กล่าวถึงสิ่งที่นักศึกษาทำผิดซ้ำเติมลงไปอีก แต่ควรจะพูดว่า Listen! แล้วจึงพูดถึงคำตอบที่ถูกต้อง ขณะที่ชมนักศึกษาที่ตอบถูกก็ไม่ควรตำหนินักศึกษาที่ตอบผิด และเมื่อนักศึกษาคคนหนึ่งตอบผิด ครูผู้สอนไม่ควรให้นักศึกษาอีกคนแก้ไขข้อผิดพลาดนั้น ซึ่งอาจสร้างความรู้สึกไม่ดีของนักศึกษาหรือเกิดการเลียนำได้

5. ผู้สอนควรจัดประสบการณ์ในการเรียนอย่างรอบคอบระมัดระวังโดยการคัดเลือก จัดลำดับเนื้อหา เสนอเนื้อหา ฟีกและสื่อความหมายในรูปที่เป็นระบบ สมเหตุสมผล ซึ่งจะช่วยให้ นักศึกษาเรียนรู้ดีขึ้น โดยการจัดเนื้อหาจากที่นักศึกษาเคยเรียนรู้หรือคุ้นเคย ไปสู่สิ่งที่ไม่คุ้นเคย จากสิ่งง่ายไปสู่สิ่งที่ยาก

6. ผู้สอนควรที่จะอธิบายความรู้ด้านวัฒนธรรมที่ปรากฏในบทสนทนา จากการฟัง จากข้อความที่อ่าน อย่างไรก็ตามในการสอนวัฒนธรรมนั้น ครูต้องแน่ใจว่านักศึกษายังคงมีความเป็นตัวของตัวเอง มีศักดิ์ศรี และมีความภาคภูมิใจในความเป็นชนชาติของตัวเองอยู่อย่างเดิม ซึ่งการสอนวัฒนธรรมเป็นวิธีการหนึ่งในหลายวิธีที่ใช้สอนภาษา

7. ผู้สอนพึงระลึกเสมอว่าครูผู้สอนคือ ผู้ประสาทวิชา ที่ปรึกษา ผู้ชี้นำ เป็นเพื่อน เป็นอีกหลาย ๆ อย่าง ดังนั้น ผู้สอนจึงเป็นบุคคลที่น่ายกย่อง น่าเคารพ และเป็นบุคคลที่นักศึกษาควรเอาเป็นแบบอย่าง มีคนกล่าวว่า “อำนาจของครูผู้สอนสามารถเปลี่ยนแปลงโลกได้ และมีอิทธิพลอันใหญ่หลวงต่อคนชั่วกัลปาวสาน”

สมศักดิ์ สินธุระเวช (2542, หน้า 180) เห็นว่าในการสู่คุณภาพการศึกษา คุณลักษณะของครูผู้สอนที่จะต้องการให้มี ต้องประกอบด้วย

1. รักการสอน เข้าใจผู้เรียน มีจิตสำนึกในหน้าที่ และความรับผิดชอบ
2. มีความคิดสร้างสรรค์ นักแก้ปัญหา และสามารถตัดสินใจอย่างมีเหตุผล
3. มีความเชื่อมั่นในตนเอง และมีทัศนคติเชิงบวก
4. รู้วิธีการเรียนรู้และพัฒนาตัวเองตลอดเวลา
5. มีความรู้ในเรื่องสาระการเรียนรู้ที่รับผิดชอบ โครงสร้างทางสมองการทำงานของ

สมอง จิตวิทยาการเรียนรู้ ฯลฯ

6. มีทักษะในการจัดการเรียนรู้ เช่น การกระตุ้นความสนใจ การอธิบายด้วยเหตุด้วยผล การรับรู้ความรู้สึกของผู้เรียน การทำงานเป็นทีม การฝึกสมาธิ ฯลฯ

7. สามารถใช้ยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้และเทคนิคการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน

8. มีทักษะการประเมินผลการเรียน การซ่อมเสริม การวิจัยในชั้นเรียน ฯลฯ

พรทิพา เหลืองวัฒนกิจ (2522, หน้า 120-136) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาการใช้สื่อทัศนูปกรณ์ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ พบว่า การที่นักเรียนเรียนภาษาอังกฤษแล้วไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร เรียนแล้วไม่สามารถนำไปใช้ได้และเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วยังไม่สามารถฟัง พูด อ่าน และเขียนภาษาอังกฤษได้นั้น องค์ประกอบที่เป็นสาเหตุที่สำคัญของปัญหาคือ ข้อบกพร่องที่ครูไม่นิยมใช้อุปกรณ์การสอน เพราะครูส่วนใหญ่มีความรู้ด้านการผลิต และการใช้อุปกรณ์การสอนน้อยและคุณภาพค่อนข้างต่ำ ดังนั้นครูจึงต้องการเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการผลิตสื่อ และวิธีใช้อุปกรณ์การสอน และต้องการที่จะได้รับงบประมาณในการจัดหา หรือจัดซื้ออุปกรณ์มากขึ้น

ธีรพงษ์ แก่นอินทร์ (2532, หน้า 79-80) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการเพื่อปรับปรุงการสอนภาษาอังกฤษของครูในจังหวัดตรัง สรุปผลการวิจัยว่า ครูไม่มีความรู้ภาษาอังกฤษที่ถูกต้องดีพอ รวมทั้งไม่รู้ ไม่เข้าใจวิธีสอนที่ดี ที่จะทำให้การเรียนการสอนบรรลุจุดมุ่งหมาย

พิมพ์พา นาคสุข (2527, หน้า 103-104) ได้ศึกษาวิจัยปัญหาการสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าสาเหตุที่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา ยังไม่ได้ผลตามจุดประสงค์ของหลักสูตร ทั้งนี้เนื่องมาจาก คุณลักษณะของครูผู้สอนภาษาอังกฤษคือ ครูส่วนใหญ่ไม่ได้เรียนวิชาเอกภาษาอังกฤษ อันเป็นผลให้ครูขาดทักษะ และความรู้ความเข้าใจในการสอน นอกจากนี้ครูบางคนไม่เคยเข้ารับการอบรมวิธีการสอนภาษาอังกฤษตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 มาก่อน ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ไม่เต็มที่ เช่นเดียวกับประเสริฐ ว่องวิงนะ (2528, หน้า 42) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการนำเสนอรูปแบบการเสริมสมรรถภาพครูภาษาอังกฤษในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ได้ศึกษาพบว่า ปัญหาเกี่ยวกับตัวครูผู้สอนภาษาอังกฤษคือ มีครูจำนวนหนึ่งไม่ผ่านการอบรมตามหลักสูตรใหม่

จากการศึกษางานวิจัยเรื่อง การประเมินพฤติกรรมการเรียนการสอนของครูผู้สอนภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท (2538, หน้า 80-85) สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับครูผู้สอนภาษาอังกฤษว่า ครูส่วนใหญ่เป็นสุภาพสตรี มีอายุระหว่าง 31-41 ปี วุฒิปริญญาตรีส่วนใหญ่ไม่ได้จบวิชาเอกภาษาอังกฤษคือ ร้อยละ 80 และจบวิชาเอกภาษาอังกฤษ ร้อยละ 12

บุคลิกภาพของครูผู้สอนภาษาอังกฤษพบว่า ครูภาษาอังกฤษมีความสุข อดทน มีจิตใจร่าเริงแจ่มใส มีความเมตตา กรุณา มีความรับผิดชอบสูง

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนพบว่า ครูภาษาอังกฤษ มีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร อยู่ในระดับปานกลาง ครูยึดหลักประชาธิปไตยในการปกครองชั้นเรียน การใช้สื่ออยู่ในระดับปานกลาง การวัดผลและประเมินผลปฏิบัติในระดับปานกลาง

ด้านปัญหาอุปสรรคพบว่า ครูขาดประสบการณ์ในการสอนวิชาภาษาอังกฤษ ไม่ได้จบวิชาเอกภาษาอังกฤษ ครูมีงานอื่นมาก ครูออกเสียงคำศัพท์ไม่ถูก ครูขาดคู่มือ ครูไม่เตรียมการสอน ครูขาดสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย ครูทำสื่อไม่ได้ ขาดแหล่งความรู้ที่จะใช้เสริมนักเรียน ครูขาดทักษะในการวัดและการประเมินผล

พรทิพย์ ปลอดโปรง (2525) ศึกษาวิจัยพบว่า การจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ ครูยังไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นของตนเอง ครูยังเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูผู้สอนยังขาดความกระตือรือร้น การจัดกิจกรรมยังเน้นเนื้อหามากกว่า กระบวนการ

สุวัฒนา อุทัยรัตน์ (2525, หน้า 94) กล่าวว่า ปัญหาในชั้นเรียนอาจลดน้อยลง ถ้าครูคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้คือ รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล แนะนำคำเตือนให้นักเรียนอยู่ในระเบียบวินัย

ของโรงเรียน คุณลักษณะของนักเรียนทั้งในด้านการเรียนและส่วนตัว และครูควรจะมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเพื่อให้นักเรียนจะได้กล้ามาปรึกษาเมื่อมีปัญหา

เดอนใจ เกตุษา (2529, หน้า 76) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ ตามความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพทางการสอนของอาจารย์ส่วนหนึ่งคือ ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับศิษย์ เช่นเดียวกับ เทียมจันทร์ พานิชย์พลินไชย (2530) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ตัวแปรที่สัมพันธ์กับประสิทธิภาพการสอนของครู พบว่า ลักษณะบุคลิกภาพที่ดีคือ มีความสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน เป็นองค์ประกอบที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครู

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน สรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน หากครูกับนักเรียนมีความเข้าใจระหว่างกันก็จะส่งผลให้นักเรียนเรียนภาษาอังกฤษได้สำเร็จตามเป้าหมาย

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ

แฟลนเดอร์ส (Flanders, 1959 อ้างอิงจาก ชีรวัฒน์ นิเจนตร, 2526, หน้า 84) ประมวลผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนพบว่า อิทธิพลทางอ้อมที่จะช่วยให้นักเรียนมีอิสระในการแสดงออก เช่น การยอมรับความคิดเห็นของนักเรียน การยกย่องชมเชย มีความสัมพันธ์กับเจตคติที่ดีต่อครู และช่วยให้นักเรียนมีนิสัยในการทำงานดีขึ้น สรุปว่าลักษณะปฏิสัมพันธ์ที่มีการยกย่อง ให้กำลังใจนักเรียน และรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนจะช่วยกระตุ้นให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีทางด้านอารมณ์และสังคมภายในห้อง

ไทเลอร์ (Tyler, 1964, p. 16) ศึกษาสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนในอุดมคติพบว่า สัมพันธภาพที่ดีในอุดมคตินั้น ครูต้องมีการสื่อความเข้าใจที่ดีกับนักเรียนเป็นมิตรที่ดี ให้ความรัก ความเอาใจใส่ มีความเข้าใจและยอมรับนักเรียน

ยี (Yee, 1971, pp. 42-44) ได้ศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน โดยแบ่งนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มหนึ่งให้มีการเรียนการสอนแบบครูเป็นศูนย์กลาง (Teacher-Centered Situation) อีกกลุ่มหนึ่งเป็นแบบให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner-Centered Situation) พบว่า กลุ่มที่ครูเป็นศูนย์กลาง เด็กจะลอยหนี เฉื่อยชาต่อการแก้ปัญหา ก้าวร้าว และเป็นปฏิกิริยาต่อต้านนักเรียนอื่น จากการวิจัยนี้ทำให้ทราบว่าปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งในการเรียนการสอน

แอนเดอร์สัน และคนอื่น ๆ (Anderson & Others, 1971, pp. 31-35) มีความคิดว่า อิทธิพลที่สำคัญในชั้นเรียนนั้น มาจากตัวครูไปยังนักเรียน เขาได้ทำวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมของครูกับนักเรียนในชั้น โดยศึกษากับเด็กระดับชั้น 2 และครู เขาได้แบ่งพฤติกรรมของครูออกเป็น 2 แบบ

คือ ครูแบบมีอำนาจเหนือนักเรียน (Dominative) และครูแบบบูรณาการ (Interrative) ครูแบบที่มีอำนาจเหนือเรียนนั้นจะบอกให้เด็กทำสิ่งต่าง ๆ ตัดสินโดยไม่คำนึงถึงเหตุผล ชอบทำโทษโดยไล่ออกไปนอกห้องเรียน เรียกร้องความสนใจจากเด็ก ส่วนครูแบบบูรณาการ มักคำนึงถึงความสนใจของนักเรียนให้คำแนะนำช่วยเหลือแก้ปัญหาต่าง ๆ ยอมรับพฤติกรรม ของนักเรียน จากการวิจัยพบว่าพฤติกรรมของเด็กขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของครูในชั้นเรียน เด็กที่มีครูแบบบูรณาการจะเป็นผู้ที่มีลักษณะให้ความร่วมมือมีพฤติกรรมที่นำตัวเองได้ (Self-Directed Behavior) มีความเป็นกันเอง พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมมีน้อย เช่น รบกวน ก้าวร้าว ส่วนครูแบบที่มีอำนาจเหนือเรียนจะทำให้พฤติกรรมของเด็กเป็นแบบก้าวร้าว ชอบเป็นศัตรู จากการศึกษานี้ แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมของครูนั้นมีอิทธิพลต่อเด็กไม่น้อย

จากการรายงานวิจัยต่างประเทศพอสรุปได้ว่า สัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน จะทำให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อครู นักเรียนมีความสนใจตั้งใจเรียน รู้จักพัฒนาตนเองทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญาและจิตใจที่ดี สัมพันธภาพของครูกับนักเรียนจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งในการเรียนการสอน